

Techninės paramos veikslių programos galutinė įgyvendinimo ataskaita

TURINYS

1. IDENTIFIKAVIMO INFORMACIJA	2
2. VEIKSMŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO APŽVALGA.....	2
2.1. Tikslų pasiekimas ir rezultatų analizė.....	2
2.1.1. Fizinis įgyvendinimas	2
2.1.2. Finansinis įgyvendinimas.....	3
2.1.3. Informacija apie ESF lėšų naudojimą pagal Įgyvendinimo reglamento 1828/2006 II priedo C dalyje nurodytą pasiskirstymą.....	5
2.1.4. Parama pagal tikslines grupes	5
2.1.5. Grąžinta ar pakartotinai panaudota parama	6
2.1.6. Kokybinė analizė	6
2.2. Informacija apie Bendrijos teisės aktų laikymąsi	7
2.3. Svarbios problemos, su kuriomis buvo susidurta, ir priemonės, kurių buvo imtasi joms įveikti	8
2.4. TPVP įgyvendinimo aplinkybių pokyčiai.....	9
2.5. Esminis pakeitimas pagal Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 57 straipsnį.....	12
2.6. Suderinamumas su kitomis priemonėmis	12
2.7. Stebėsena ir vertinimas	15
2.8. Nacionalinis veiklos rezervas (jei taikoma).....	41
3. ĮGYVENDINIMAS PAGAL PRIORITETUS	41
3.1. prioritetas „Techninė parama ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal Konvergencijos tikslą, administravimui“.....	41
3.1.1. Tikslų pasiekimas ir pažangos analizė.....	41
3.1.2. Svarbiausios problemos	58
4. ESF PROGRAMŲ SUDERINAMUMAS IR KONCENTRACIJA	58
5. DIDELĖS APIMTIES PROJEKTAI	58
6. TECHNINĖ PARAMA	59
7. INFORMAVIMAS IR VIEŠINIMAS	60
8. INFORMACIJA APIE UŽBAIGIMO GAIRIŲ PRIEDUS	62

1. IDENTIFIKAVIMO INFORMACIJA

VEIKSMŲ PROGRAMA	Konvergencijos tikslas
	Lietuvos Respublika
	2007–2013 m.
	CCI2007LT051PO002
GALUTINĖ ĮGYVENDINIMO ATASKAITA	Techninės paramos veiksmų programa
	2007–2013 m. 2016 m. lapkričio 11 d.

2. VEIKSMŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO APŽVALGA

Techninės paramos veiksmų programos (toliau – TPVP) įgyvendinimo galutinė ataskaita (toliau – ataskaita) yra parengta vadovaujantis Bendrojo reglamento Nr. 1083/2006 67 straipsnio, Reglamento Nr. 1081/2006 10 straipsnio ir Įgyvendinimo reglamento Nr. 1828/2006 nuostatomis.

Ataskaitos tikslas – apžvelgti TPVP įgyvendinimą, remiantis fizinių ir finansinių rodiklių pasiekimais.

TPVP buvo patvirtinta 2007 m. lapkričio 22 d. Europos Komisijos sprendimu Nr. K(2007)6717 (aktuali redakcija nuo 2013 m. spalio 1 d. patvirtina Europos Komisijos sprendimu Nr. (2013) 6269). Tai specialioji veiksmų programa, skirta administruoti teminėms 2007–2013 m. Europos Sąjungos (toliau – ES) struktūrinių fondų investicijų veiksmų programoms. Šiai veiksmų programai įgyvendinti panaudota 83 310 051, 86 eurų. Techninė parama buvo skiriama (1) ES struktūrinių fondų lėšų administravimo sistemai sukurti ir efektyviam jos funkcionavimui, (2) ES struktūrinių fondų investicijų viešinimui ir informavimui apie jas, (3) ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo vertinimui.

Iš viso buvo įgyvendinti 49 techninės paramos projektai, kurie sudarė prielaidas tinkamai ir efektyviai įgyvendinti temines 2007–2013 m. veiksmų programas, finansuotas ES struktūrinių fondų lėšomis. Techninės paramos lėšų planavimo, finansavimo ir įgyvendinimo tvarka buvo nustatyta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. liepos 23 d. nutarimu Nr. 780 „Dėl Techninės paramos administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“. Už techninės paramos lėšų administravimą buvo atsakinga Finansų ministerija, kuri atliko vadovaujančiosios institucijos funkcijas. Įgyvendinančiosios institucijos funkcijos buvo pavestos Centrinei projektų valdymo agentūrai.

2.1. Tikslų pasiekimas ir rezultatų analizė

2.1.1. Fizinis įgyvendinimas

Įgyvendinant pagrindinį TPVP uždavinį – užtikrinti tinkamą 2007–2013 m. ES fondų lėšų administravimą ir efektyvų šių lėšų panaudojimą – TPVP 1 prioriteto lėšomis buvo finansuojamas ES fondų lėšų administravimo sistemos kūrimas ir užtikrinamas, efektyvus jos funkcionavimas, užtikrinamas deklaruojamų Europos Komisijai išlaidų tinkamumas finansuoti iš ES fondų lėšų, stiprinami institucijų, administruojančių ES fondų lėšas, administraciniai gebėjimai, sudarytos galimybės visuomenei išsamiai susipažinti su ES struktūrinių fondų lėšų administravimo principais, jų panaudojimo eiga ir rezultatais, taip pat vertinta ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo kokybė ir veiksmingumas bei poveikis šalies socialinei ir ekonominei aplinkai, makroekonominiams rodikliams ir pan.

Informacija apie TPVP nustatytų pasiekti stebėsenos rodiklių pasiekimus uždavinio lygmeniu pateikiama šios ataskaitos 3.1.1 dalyje.

2.1.2. Finansinis įgyvendinimas

Finansinė informacija pagal TPVP numatytą prioritetą „Techninė parama ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal konvergencijos tikslą, administravimui“ pateikiama 1 lentelėje. Detali finansinė informacija pagal atskirus TPVP prioriteto uždavinius pateikiama 3 ataskaitos dalyje.

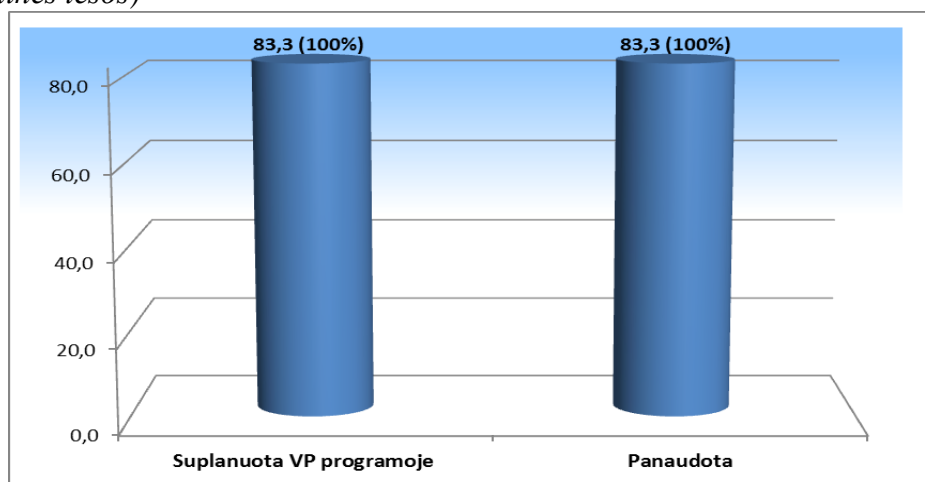
1 lentelė. TPVP finansinė informacija (eurai).

	Bendras TPVP finansavimas (ES ir nacionalinis)*	ES įnašo (viešojo ar bendrojo) apskaičiavimo pagrindas	Bendra paramos gavėjų sumokėta finansavimo reikalavimus atitinkančiųjų patvirtintųjų išlaidų suma**	Atitinkamas viešasis įnašas	Įgyvendinimas (proc.)
	a	b	c	d	$e=c/a$ (jei bendros išlaidos) arba d/a (jei viešosios išlaidos)
1 prioritetas: „Techninė parama ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal konvergencijos tikslą, administravimui“ Europos socialinis fondas	83.286.978,00	viešojo	83.310.051,86	83.310.051,86	100,0%

* – TPVP numatyta finansavimo suma pagal visus finansavimo šaltinius (ES ir nacionalinis).

** – Deklaruotinomis pripažintos išlaidos pagal visus finansavimo šaltinius (ES ir nacionalinis).

1 paveikslas. TPVP įgyvendinimas pagal suplanuotas VP lėšas ir jų panaudojimą (mln. eurų/proc. ES ir nacionalinės lėšos)

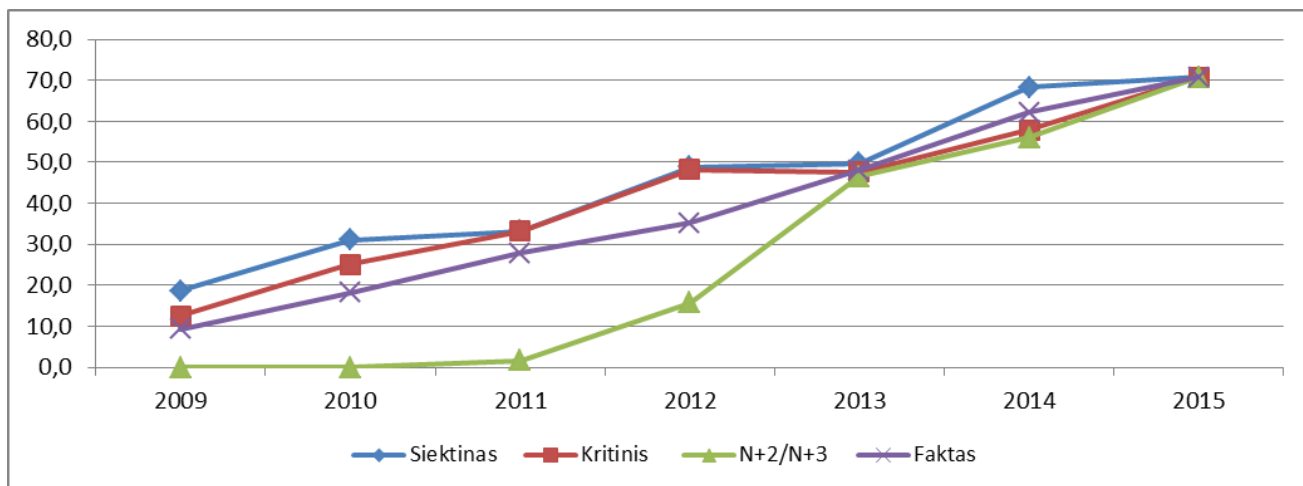

Kaip parodyta 1 paveiksle, 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu buvo panaudotos visos TPVP 1 prioritetui suplanuotos techninės paramos lėšos – 83,3 mln. eurų, iš jų ESF sudarė 70,8 mln. eurų. ES fondų lėšų panaudojimas buvo stebimas pagal 2009 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtiną ES fondų lėšų naudojimo planą 2008–2015 m., kuriame pagal veiksmų programas, veiksmų programų prioritetus bei už veiksmų programų prioritetų įgyvendinimą atsakingus valstybės biudžeto asignavimų valdytojus, buvo nustatyta siektina (įvertinus maksimalias institucijų galimybes panaudoti ES fondų lėšas) ir kritinė (minimalus leistinas ES fondų lėšų panaudojimo lygis atitinkamuose prioritetuose sudarytas siekiant išvengti N+2 taisyklės pažeidimo) pripažintų deklaruotinomis ES fondų lėšų suma pagal metus. Šio plano pagrindinis tikslas buvo užtikrinti, kad 2007–2013 m. veiksmų programoms numatytos ES fondų lėšos nebūtų prarastos pagal 2006 m. liepos

11 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006 93 straipsnį. 2012 m. ES fondų lėšų naudojimo planas buvo iš esmės atnaujintas, atsižvelgiant į veiksmų programų įgyvendinimo eigą. Paskutinį kartą šis planas buvo keistas 2014 m., atsižvelgiant į 2007–2013 metų veiksmų programų ir jų priedų finansinių planų pakeitimus, kuriais ES fondų lėšos buvo perskirstytos tarp veiksmų programų prioritetų ir (arba) ministerijų.

Informacija apie ES fondų lėšų naudojimo plano vykdymą įgyvendinant TPVP 2009–2015 m. laikotarpiu pateikiama 2 paveiksle. Įgyvendinant TPVP buvo panaudota ir pripažinta deklaruotinomis Europos Komisijai 70.813.543,97 eurų ESF lėšų.

2 paveikslas. TPVP ES fondų lėšų naudojimo plano ir N+2/N+3 taisyklės vykdymas 2009–2015m. (ESF lėšos, mln. eurų)

Atsižvelgiant į lėšų panaudojimo spartą ir prognozes, socialinius-ekonominius pokyčius bei vertinimų rekomendacijas¹, įgyvendinant TPVP buvo atliktos kelios suplanuoto finansavimo peržiūros. Informacija apie atliktus veiksmų programos finansinio plano keitimus ir jų priežastis pateikiama 2 lentelėje.

2 lentelė. TPVP finansinio plano keitimai.

Komisijos sprendimas, kurio pakeistas TPVP suplanuotas finansavimas	TPVP bendrojo finansavimo (ES ir nacionalinio) suma po peržiūros	Peržiūros pagrindimas
2007 m. gruodžio 18 d. sprendimu Nr. K(2007)6717 TPVP numatytas finansavimas sudarė 109.751.433,00 EUR		
2012 11 21 Europos Komisijos sprendimas Nr. C(2012) 8454	92.714.962,00 EUR (Bendrijos finansavimas sumažintas 14.481.000,00 EUR)	Perskirstymą lėmė dideli socialiniai ir ekonominiai pokyčiai, poreikis labiau atsižvelgti į ES bei nacionalinius prioritetus bei vertinimų išvadas. Lietuvoje ekonominės krizės sąlygomis, sumažėjus valstybės programų finansavimo galimybėms, buvo peržiūrėti valstybės prioritetai, vyko valstybės valdymo pertvarka. 2009 m. pradėta viešojo sektoriaus reforma, kuria siekta mažinti viešojo sektoriaus išlaidas, tiesiogiai veikė 2007–2013 m. techninės paramos lėšų panaudojimą: buvo sumažintas darbo užmokestis valstybės tarnautojams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, administruojantiems 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšas, sumažintos išlaidos kvalifikacijai tobulinti ir pan. Atsižvelgiant į tai,

¹ Pavyzdžiui, pateiktas UAB „PricewaterhouseCoopers“ 2011 m. kovą atliktoje vertinimo ataskaitoje „2007 – 2013 m. ES struktūrinės paramos įsisavinimo spartos vertinimas“. Ataskaita skelbiama: http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/fm/failai/Vertinimas_ESSP_Neringos/Ataskaitos_2010MVP/Isisavinimo_sparta_vertinimo_ataskaita.pdf

Komisijos sprendimas, kurio pakeistas TPVP suplanuotas finansavimas	TPVP bendrojo finansavimo (ES ir nacionalinio) suma po peržiūros	Peržiūros pagrindimas
		kad dalis lėšų, numatytų TPVP prioritetui „Techninė parama ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal konvergencijos tikslą, administravimui“ galėjo būti nepanaudotos laiku, buvo inicijuotas lėšų perskirstymas. 14,481 mln. EUR ESF lėšų buvo perkelta į Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programą (toliau – ŽIPVP), nes krizės laikotarpiu išaugus nedarbo lygiui šalyje buvo reikalingi papildomi finansiniai ištekliai platesnėms ŽIPVP intervencijoms įgyvendinti.
2013 10 01 Europos Komisijos sprendimas Nr. C(2013) 6269	83.286.978,00 EUR (Bendrijos finansavimas sumažintas 8.013.786,00 EUR)	Finansinis perskirstymas buvo pagrįstas svarbiais socialiniais ir ekonominiais pokyčiais bei TPVP įgyvendinimo sunkumais. Siekiant minimizuoti TPVP lėšų nepanaudojimo riziką ir sprendžiant papildomų finansinių išteklių poreikį aktyvioms darbo rinkos priemonėms ir jaunimo nedarbo mažinimui, 8 mln. EUR ESF lėšų buvo perkelti iš TPVP į ŽIPVP.

2.1.3. Informacija apie ESF lėšų naudojimą pagal Įgyvendinimo reglamento 1828/2006 II priedo C dalyje nurodytą pasiskirstymą

3 lentelėje pateikiami TPVP sudarytų projektų finansavimo ir administravimo sutarčių finansiniai duomenys (tik ES fondų lėšos, be nacionalinių lėšų) pagal šias kategorijas: prioritetinė sritis, finansavimo forma, teritorija, ekonominė veikla, vietovė. 76 proc. visų ESF lėšų, skirtų pagal TPVP, buvo panaudota programos administravimui, o 24 proc. – paramos panaudojimo vertinimui ir viešinimui.

3 lentelė. Informacija apie ES lėšų panaudojimą (mln. eurų)

Prioritetinės srities kodas	Finansavimo formos kodas	Teritorija	Ekonominės veiklos kodas	Vietovė	Skirto finansavimo ES lėšų suma (mln. eurų)
85 Rengimas, įgyvendinimas, stebėseną ir tikrinimas	01 Negražintina pagalba	Netaikytina	17 Viešasis administravimas	LT	54.278.064,00
86 Vertinimas ir studijos; informacija ir komunikacija	01 Negražintina pagalba	Miesto gyvenamoji vietovė	17 Viešasis administravimas	LT	35.154,08
		Netaikytina	17 Viešasis administravimas	LT	16.500.325,89
				Iš viso:	70.813.543,97

2.1.4. Parama pagal tikslines grupes

Atsižvelgiant į tai, kad ES 2007–2013 m. techninės paramos gavėjai – institucijos, administruojančios ES 2007–2013 m. struktūrinių fondų lėšas, informacija apie paramą pagal tikslines grupes neteikiama.

2.1.5. Gražinta ar pakartotinai panaudota parama

2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu iki 2016 m. gruodžio 31 d. TPVP gražintina ir pakartotinai panaudota parama pagal sudarė daugiau, kaip 326 tūkst. eurų, t.y. 0,4 proc. nuo visos deklaruotos Europos Komisijai TPVP tinkamų išlaidų sumos.

Gražintos ir pakartotinai panaudotos lėšos buvo 2012–2013 m. ir 2010 m. ir 2016 m. Daugiausiai gražintų ir pakartotinai panaudotų lėšų buvo 2016 m. – daugiau, kaip 303 tūkst. eurų.

2.1.6. Kokybinė analizė

TPVP indėlis didinant užimtumą (darbo vietų kūrimui)

TPVP prisidėjo prie geresnio ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo ir tuo darė netiesioginį poveikį darbo vietų kūrimui. 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio užimtumui ir kitiems Lietuvos ūkio makroekonominiams rodikliams vertinimo² rezultatai rodo, kad dėka ES struktūrinių fondų investicijų 2015 m. Lietuvoje buvo sukurta ir išlaikyta 33 tūkst. papildomų sąlyginių darbo vietų. Dėl šio investicijų poveikio 2015 m. užimtumo lygis tarp 15-64 metų gyventojų buvo 1,4 proc. punktais didesnis, o nedarbo lygis šalyje 2,3 proc. punktais mažesnis. Didžiausią įtaką užimtumo rodikliams 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų intervencijos turėjo 2012 metais, kuomet grynas poveikis užimtumui buvo 40,2 tūkst. papildomai sukurtų ir išsaugotų darbo vietų. Tai lėmė 1,7 proc. punkto aukštesnį užimtumo lygį tarp 15-64 metų gyventojų ir 2,7 proc. mažesnį nedarbo lygį.

TPVP indėlis įgyvendinant ES Baltijos jūros regiono strategiją

Įgyvendinant ES Baltijos jūros regiono strategiją (toliau – BJRS), techninės paramos lėšos naudotos: 1) ES BJRS įgyvendinimo panaudojant 2007–2013 m. ES struktūrinę paramą vertinimui, 2) ES BJRS viešinimo veikloms vykdyti ir 3) renginių, susijusių su ES BJRS, organizavimo bei dalyvavimo juose išlaidoms padengti.

ES BJRS įgyvendinimo vertinimas

Siekdama įvertinti ES BJRS įgyvendinimo galimybes panaudojant ES struktūrinių fondų lėšas, Finansų ministerija 2010 m. inicijavo BJRS įgyvendinimo panaudojant 2007–2013 m. ES struktūrinę paramą vertinimą³. Šio vertinimo, kuris buvo atliktas remiantis Europos Komisijos gairėmis dėl veiksmų programų suderinamumo su ES BJRS, metu nustatyta, kad 52 proc. visų ES struktūrinių fondų lėšų, skirtų veiksmų programų įgyvendinimui, tiesiogiai prisideda prie ES BJRS ir jos veiksmų plane numatytų prioritetinių sričių įgyvendinimo. Vertinimo rezultatai taip pat parodė, kad Žmoniškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo ir Sanglaudos skatinimo veiksmų programų (toliau – veiksmų programos) įgyvendinimas prisideda prie trijų ES BJRS ramsčių įgyvendinimo (ekologiškai tvarus, klestintis, prieinamas ir patrauklus regionas); didžiausią indėlį į ES BJRS įgyvendinimą turi veiksmų programų priemonės, kurios įgyvendinamos tokiose srityse kaip transportas, energetika, vandentvarka, moksliniai tyrimai ir inovacijos; veiksmų programų įgyvendinimas labiausiai prisideda prie šių trijų prioritetinių sričių įgyvendinimo: Klimato kaitos derybos ir įgyvendinimas (5-oji prioritetinė sritis), Maksimaliai pasinaudoti regiono potencialu

² UAB „ESTEP Vilnius“, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio užimtumui ir kitiems Lietuvos ūkio makroekonominiams rodikliams vertinimas, 2016 m.

³ Finansų ministerijos užsakymu parengtas Baltijos jūros regiono strategijos įgyvendinimo panaudojant 2007–2013 m. ES struktūrinę paramą vertinimas, 2010 m. Ataskaita skelbiama: http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/fm/failai/Vertinimas_ESSP_Neringos/Ataskaitos_2009MVP/BJRS_vertinimas_ataskaita.pdf

moksliniams tyrimams ir inovacijoms (7-oji prioritėtinė sritis) ir Pagerinti vidines ir išorines transporto jungtis (11-oji prioritėtinė sritis).

ES BJRS viešinimas

ES BJRS žinomumo visuomenėje didinimas ir jos sąsajų su ES struktūrinių fondų investicijomis supratimas laikomas svarbiu veiksmu, siekiant užtikrinti ES BJRS gyvybingumą. Tuo tikslu ES struktūrinės paramos internetinėje svetainėje www.esparama.lt buvo sukurta ES BJRS skirta skiltis (<http://www.esparama.lt/es-baltijos-juros-regiono-strategija>). Šioje skiltyje pateikiama ir reguliariai atnaujinama svarbiausia su ES BJRS susijusi informacija: ES BJRS raida, finansinės galimybės, Lietuvos dalyvavimas įgyvendinant ES BJRS, pagrindiniai dokumentai (Europos Komisijos Komunikatas dėl ES BJRS, Veiksmų planas, ES Tarybos išvados, skirtos ES BJRS) ir nuorodos į kitas ES BJRS skirtas Lietuvos ir ES internetines svetaines.

Renginiai, skirti ES BJRS

2009–2015 m. Finansų ministerijos atstovai aktyviai dalyvavo įvairiuose tarptautinio ir nacionalinio lygmens renginiuose, kurių metu aptartos ES BJRS geresnio įgyvendinimo galimybės ir iššūkiai (darbinuose susitikimuose, metiniuose ES BJRS forumuose, vieną jų organizavo Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai metu). Taip pat Finansų ministerijos, kaip ES struktūrinių fondų įgyvendinančios institucijos, atstovai drauge su kitų institucijų atstovais dalyvavo Nacionalinės ES BJRS įgyvendinimo priežiūros komisijos, skirtos prižiūrėti ES BJRS įgyvendinimą Lietuvoje, veikloje. ES BJRS aktualūs klausimai buvo aptariami 2007–2013 m. Stebėsenos komitete veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją, įgyvendinimo priežiūrai atlikti ir 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos komisijoje.

2.2. Informacija apie Bendrijos teisės aktų laikymąsi

2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu reikšmingų problemų dėl atitikties Bendrijos teisės aktams nebuvo nustatyta.

Lietuvos Respublikos finansų ministerija, kaip vadovaujančioji institucija, siekdama užtikrinti tinkamą ir efektyvų ES fondų lėšų valdymo ir kontrolės sistemos (toliau – VKS) veikimą, nuolat peržiūrėjo ir tobulino teisės aktus, reglamentuojančius Lietuvos 2007–2013 m. ES fondų investicijų administravimą ir finansavimą.

Taip pat reguliariai buvo rengiami ES fondų lėšas administruojančių institucijų ir (ar) iš ES fondų lėšų bendrai finansuojamų projektų (toliau – projektai) vykdytojų susitikimai, kuriuose buvo aptiriamos projektų įgyvendinimo problemos, teisės aktų, reglamentuojančių ES fondų lėšų administravimą, pakeitimai.

Siekiant užtikrinti tinkamą ES fondų lėšas administruojančių institucijų bendradarbiavimą ir gerosios praktikos sklaidimą pažeidimų, rizikų valdymo srityse buvo sukurtos darbo grupės:

- ES fondų lėšų pažeidimų kontrolierių darbo grupė, sudaryta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2009 m. balandžio 16 d. įsakymu Nr. 1K-115 „Dėl Europos Sąjungos fondų pažeidimų kontrolierių darbo grupės sudarymo“, kuri siekdama vykdyti neteisėto ES fondų lėšų panaudojimo prevenciją, nuolat keičiasi patirtimi ir gerosios praktikos pavyzdžiais nustatant pažeidimus, susijusius su ES fondų lėšų panaudojimu, nagrinėja pažeidimų tyrimo, nustatymo, šalinimo ir prevencijos klausimus, koordinuoja su pažeidimų tyrimu, nustatymu, šalinimu ir prevencija susijusias veiklas.
- Rizikos valdymo darbo grupė, sudaryta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2009 m. balandžio 27 d. įsakymu Nr. 1K-130 „Dėl Rizikos valdymo darbo grupės sudarymo“, kuri siekdama užtikrinti tinkamą ES fondų lėšų administravimą, nuolat nagrinėja su tarpinių institucijų veiklos procesais susijusius vidinius ir išorinius rizikos faktorius, analizuoja

informaciją ir dalijasi patirtimi rizikos valdymo srityje, keičiasi pasiūlymais dėl rizikos valdymo metodikų rengimo.

2015 m. didelis dėmesys buvo skiriamas projektų užbaigimui ir pasirengimui 2007–2013 m. veiksmų programų uždarymui. Siekiant užtikrinti tinkamą 2007–2013 m. finansavimo laikotarpio užbaigimo proceso koordinavimą, Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. kovo 20 d. įsakymu Nr. 1K-086 „Dėl darbo grupės sudarymo“ sudaryta Pasirengimo 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų finansavimo laikotarpiui užbaigimo darbo grupė, kuri atsakinga už 2007–2013 m. ES fondų finansavimo laikotarpio užbaigimo veiksmų plano parengimą.

Lietuvos Respublikos finansų ministro 2015 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 1K-377 „Dėl 2007–2013 metų Europos Sąjungos fondų finansavimo laikotarpio užbaigimo veiksmų plano ir dokumentų, kurie privalo būti pateikti Europos Komisijai iki 2017 m. kovo 31 d., parengimo, derinimo ir teikimo Europos Komisijai grafiko“ patvirtintas 2007–2013 m. ES fondų finansavimo laikotarpio užbaigimo veiksmų planas ir dokumentų, kurie privalo būti pateikti Europos Komisijai iki 2017 m. kovo 31 d., parengimo, derinimo ir teikimo Europos Komisijai grafikas (toliau – Grafikas). Grafike nustatyti visų už veiksmų programų užbaigimą atsakingų institucijų (vadovaujančiosios, tvirtinančiosios, tarpinių ir audito institucijų) veiksmai (informacijos teikimas, dokumentų projektų rengimas, derinimas tarp institucijų, teikimas ir kt.) ir jų atlikimo terminai.

2.3. Svarbios problemos, su kuriomis buvo susidurta, ir priemonės, kurių buvo imtasi joms įveikti

2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu nebuvo susidurta su reikšmingomis veiksmų programų įgyvendinimo problemomis.

Valstybės kontrolė (audito institucija), kuriai Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. liepos 1 d. nutarimu Nr. IX-1667 „Dėl pavedimo Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei atlikti Lietuvos Respublikoje gaunamos Europos Sąjungos struktūrinės paramos auditus“ yra pavesta atlikti Lietuvos Respublikoje gaunamų ES fondų lėšų auditus, kiekvienais metais (pradedant nuo 2009 m.) atlieka veiksmų programų VKS veikimo efektyvumo ir Europos Komisijai deklaruotų išlaidų valstybinį finansinį (teisėtumo) auditą, kaip numatyta Bendrojo reglamento Nr. 1083/2006 62 straipsnyje, ir teikia valstybinio audito išvadą (Metinė nuomonė pagal Bendrojo reglamento Nr. 1083/2006 62 straipsnį ir Įgyvendinimo reglamento Nr. 1828/2006 18 straipsnį) ir metinę audito ataskaitą (Metinė kontrolės ataskaita pagal Bendrojo reglamento Nr. 1083/2006 62 straipsnį).

2007–2013 m. finansavimo laikotarpio pradžioje Valstybės kontrolės audito ataskaitose pateikti VKS institucijoms pastebėjimai daugiausia buvo susiję su nacionalinių teisės aktų, reglamentuojančių ES fondų lėšų administravimą, trūkumais, VKS institucijų procedūrų tobulinimu, taip pat galimai netinkamai atliktais viešaisiais pirkimais projektuose. Antroje 2007–2013 m. finansavimo laikotarpio pusėje Valstybės kontrolės pateikti pastebėjimai daugiausia buvo susiję su viešųjų pirkimų procedūrų vykdymu.

Apibendrinant Valstybės kontrolės 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu atliktus auditus, audito institucija nustatė, kad audituojamais laikotarpiais veiksmų programų VKS atitiko reikalavimus ir veikė efektyviai.

Šiuo metu Valstybės kontrolė atlieka VKS institucijose veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją konvergencijos tikslui įgyvendinti, užbaigimo auditą, kurio rezultatas – galutinė kontrolės ataskaita ir užbaigimo deklaracija – kaip numatyta Bendrojo reglamento (EB) Nr. 1083/2006 62 straipsnyje.

2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu buvo atlikti 9 Europos Komisijos ir 8 Europos Audito Rūmų auditai. Dėl visų atliktų auditų ataskaitose pateiktų pastebėjimų ar rekomendacijų vadovaujančioji institucija ėmėsi veiksmų, apie kuriuos buvo informuota Europos Komisija ir Europos Audito Rūmai.

Atsižvelgiant tiek į Valstybės kontrolės, tiek į Europos Komisijos ir Europos Audito Rūmų auditų metu nustatytus neatitikimus ir siekiant užtikrinti efektyvų veiksmų programų VKS veikimą, buvo imtasi veiksmų: tobulinami atitinkami teisės aktai bei VKS institucijų vidaus procedūros,

atliekami įtariamų pažeidimų tyrimai, nustatius pažeidimus, lėšos susigrąžinamos teisės aktu nustatyta tvarka ir kt.

Taip pat vadovaujančioji institucija, vadovaudamasi rizikos analize, atliko nuolatinę vadovaujančiosios institucijos atsakomybe pavestų tarpinėms institucijoms užduočių vykdymo priežiūrą ir kontrolę. Šis procesas skirtas nustatyti, įvertinti ir valdyti su tarpinėms institucijoms pavestų vykdyti užduočių įgyvendinimu susijusią riziką VKS lygmenyje.

Rizikų valdymo procesas, apimantis rizikų identifikavimą, jų valdymo priemonių įgyvendinimo planų sudarymą, priemonių įgyvendinimą, rekomendacijų tarpinėms institucijoms teikimą dėl nustatytų neatitikimų ir jų įgyvendinimo stebėseną, buvo įgyvendinamas nuolat, o nurodyti rizikos valdymo proceso etapai kartojami kasmet.

2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu įgyvendintos rizikos valdymo priemonės, susijusios su pažeidimų tyrimu, viešųjų pirkimų priežiūra, mokėjimo prašymų tikrinimu, stebėsenos rodiklių peržiūra, projektų patikromis vietoje, procesų monitoringo ES struktūrinės paramos kompiuterinės informacinės valdymo ir priežiūros sistemos (toliau – SFMIS) duomenų peržiūra, rizikingų projektų stebėseną, pajamų priežiūros reikalavimų taikymu ir kt. Apie nustatytus neatitikimus tarpinės institucijos informuotos teikiant rekomendacijas dėl neatitikimų ištaisymo. Siekdama, kad rizikos valdymo procesas būtų įgyvendintas tinkamai ir efektyviai, vadovaujančioji institucija vykdė pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo nuolatinę stebėseną.

Nuolatinę tarpinėms institucijoms pavestų užduočių vykdymo priežiūrą ir kontrolę vadovaujančioji institucija taip pat vykdė teikdama tarpinėms institucijoms paaiškinimus, metodines rekomendacijas, gaires, pavyzdines dokumentų formas, derindama su tarpinėmis institucijomis jų rengiamų dokumentų projektus, dalyvaudama Stebėsenos komiteto veikloje, tirdama pareiškėjų/projektų vykdytojų skundus ir įpareigodama tarpines institucijas imtis atitinkamų veiksmų bei atlikdama kitas funkcijas.

Vadovaujančioji institucija vykdė nuolatinę rizikingų ir (ar) galimai nefunkcionalių projektų (dėl kurių vyksta teisminiai arba administraciniai procesai arba dėl kitų priežasčių projektų rezultatais nėra naudojama) stebėseną. Įgyvendinančiosios institucijos buvo įpareigosotos teikti vadovaujančiajai institucijai aktualią informaciją apie rizikingus ir (ar) galimai nefunkcionalių projektus. Vadovaujančioji institucija, atsižvelgdama į institucijų pateiktą informaciją, teikė institucijoms paaiškinimus dėl projektų užbaigimo, stebėsenos rodiklių pasiekimo ir kt. bei rengė institucijų atstovų susitikimus, kuriuose buvo aptariami klausimai, susiję su rizikingais ir (ar) galimai nefunkcionaliais projektais.

Įvertinusi turimą informaciją apie rizikingus ir (ar) galimai nefunkcionalių projektus ir jų įtaką deklaruotoms Europos Komisijai išlaidoms, vadovaujančioji institucija pateikė siūlymus tvirtinančiajai institucijai dėl šių projektų išlaidų (ne)įtraukimo į galutinės išlaidų ataskaitas ir mokėjimo paraiškas Europos Komisijai.

2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu vadovaujančioji institucija organizavo centralizuotus mokymus visiems ES struktūrinių fondų lėšas administruojantiems darbuotojams pagal temas, nurodytas ES fondų lėšas administruojančių darbuotojų kvalifikacinių reikalavimų apraše, kuris yra parengtas siekiant sukurti vieningą ES fondų lėšas administruojančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų kvalifikacijos kėlimo sistemą, užtikrinančią darbuotojų kvalifikacijos atitiktį jiems pavestoms funkcijoms ir esamų žinių bei patirties perteikimą kuo didesniam darbuotojų skaičiui. Šis aprašas apibrėžia, kokių kompetencijų (žinių, gebėjimų bei įgūdžių) reikia ES fondų lėšas administruojančių institucijų darbuotojams (detali informacija apie mokymus pateikiama šios ataskaitos 5 dalyje „Techninė parama“).

2.4. TPVP įgyvendinimo aplinkybių pokyčiai

Įgyvendinant TPVP 2007–2008 m. buvo patvirtinti pagrindiniai teisės aktai, reglamentuojantys 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos, Ekonomikos augimo veiksmų programos, Sanglaudos skatinimo veiksmų programos ir TPVP įgyvendinimą:

- Atsakomybės ir funkcijų pasiskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir veiksmų programas, taisyklės (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 17 d. nutarimas Nr. 1139 „Dėl Atsakomybės ir funkcijų pasiskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir veiksmų programas, taisyklių patvirtinimo“);
- Vykdomų pagal Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir ją įgyvendinančias veiksmų programas projektų išlaidų ir finansavimo reikalavimų atitikties taisyklės, (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 31 d. nutarimas Nr. 1179 „Dėl Vykdomų pagal Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir ją įgyvendinančias veiksmų programas projektų išlaidų ir finansavimo reikalavimų atitikties taisyklių patvirtinimo“);
- Techninės paramos administravimo taisyklės (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. liepos 23 d. nutarimas Nr. 780 „Dėl Techninės paramos administravimo taisyklių patvirtinimo“);
- TPVP priedas (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. liepos 23 d. nutarimas Nr. 782 „Dėl Techninės paramos veiksmų programos priedo patvirtinimo“);
- Veiksmų programų administravimo ir finansavimo taisyklės (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 12 d. nutarimas Nr. 1225 „Dėl Veiksmų programų administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“).

TPVP lėšomis finansuojamų projektų finansavimo ir administravimo sutartys pasirašytos ir projektai pradėti įgyvendinti 2008 m.

Įgyvendinant TPVP 2009 m. ekonominio sunkmečio metu nebuvo prisiimti visi 2009 m. pradžioje 2007–2013 m. ES techninės paramos gavėjų planuoti išpareigojimai, o projektų administravimo ir finansavimo sutartys pasirašytos mažesnėms sumoms nei buvo planuota. 2009–2010 m. TPVP lėšų panaudojimo sparta ženkliai sumažėjo dėl vykdytos viešojo sektoriaus išlaidų mažinimo politikos: sumažintas darbo užmokestis valstybės tarnautojams ir darbuotojams administruojantiems 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšas, sustabdytas konkursų į laisvas pareigybes organizavimas, sumažintos išlaidos kvalifikacijos tobulinimui, ribojama galimybė organizuoti viešuosius pirkimus, viešųjų pirkimų būdu paslaugos ir prekės įsigytos mažesnėmis kainomis nei planuota ir pan.

Siekiant įveikti minėtas problemas buvo sudarytos prielaidos institucijoms dalinai finansuoti darbo užmokesčių tiems valstybės tarnautojams ir darbuotojams, kurių funkcijų susiejimas su ES struktūrinių fondų administravimu buvo dalinis (*pro rata* principu), siekiant paspartinti išlaidų deklaravimo Europos Komisijai procesą, projektų vykdytojai buvo skatinami griežtai laikytis mokėjimo prašymų teikimo įgyvendinančiajai institucijai terminų (grafikų).

2010 m. nacionaliniuose teisės aktuose įtvirtinta galimybė taikyti *pro rata* principą net tik darbo užmokesčio išlaidoms, bet ir kitoms išlaidoms, kurios yra būtinos 2007–2013 m. veiksmų programoms administruoti (kvalifikacijos kėlimo, darbo vietų įrengimo ir kt.), praplėstas išlaidų, tinkamų finansuoti iš ES 2007–2013 m. techninės paramos lėšų, sąrašas.

2010 m. nuspėta atlikti ES fondų lėšų, skirtų 2007–2013 m. veiksmų programoms įgyvendinti, panaudojimo vertinimą, kurio tikslas nustatyti ES fondų lėšų naudojimo plano nevykdymo priežastis, įvertinti galimybes pasiekti ES fondų lėšų naudojimo plano rodiklius ateinančiais metais, atsižvelgiant į veiksmų programų prioritetų įgyvendinimo eigą (priemonių įgyvendinimo planų vykdymą, pateiktų paraiškų bei prisiimtų išpareigojimų apimtį ir kt.) įvertinti ES fondų lėšų naudojimo plano nevykdymo įtaką N+2/N+3 taisyklės įgyvendinimui bei nustatyti priemones, kurios užtikrintų plano vykdymą. Ataskaitos rekomendacijų įgyvendinimas leido optimizuoti 2007–2013 m. techninės paramos lėšų panaudojimą.

Analizuojant TPVP lėšų panaudojimo spartą ir siekiant 2014–2015 m. vykdyti N+2/N+3 taisyklę TPVP finansavimas Europos Komisijos 2012 m. lapkričio 21 d. sprendimu Nr. C(2012)8454 buvo sumažintas 14,5 mln. eurų, kurie buvo paskirstyti Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 5 prioritetui „Techninė parama Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos

įgyvendinimui“ (11,6 mln. eurų) ir ŽIPVP 1 prioritetui „Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis“ (2,9 mln. eurų).

Nemaža dalis techninės paramos lėšų buvo skiriama užtikrinti pakankamus žmogiškuosius išteklius bei aukštą darbuotojų, administruojančių ES struktūrinių fondų lėšas kompetenciją. ES fondų lėšų administravimui ES reglamentuose keliami aukšti bei kai kuriais atvejais specifiniai reikalavimai, kurių tinkamam įvykdymui būtinos atitinkamos kompetencijos. Neužtikrinus pakankamų žmogiškųjų išteklių bei reikiamų kompetencijų galėjo didėti klaidų lygis ir kilti rizika, kad bus sustabdyti ES lėšų išmokėjimai LR ir (ar) taikomos finansinės korekcijos.

Siekiant užtikrinti tinkamą ir efektyvų ES struktūrinių fondų lėšų administravimo sistemos veikimą Finansų ministerija 2012 m. pagal kvalifikacinių reikalavimų aprašą pradėjo organizuoti centralizuotus mokymus ES struktūrinių fondų lėšas administruojančių institucijų valstybės tarnautojams ir darbuotojams, kurie palankiai įvertino šią galimybę ir noriai šiuose mokymuose dalyvavo. Siekiant efektyvios partnerystės Finansų ministerija 2013 m. į centralizuotų mokymų projektą įtraukė ES struktūrinių fondų lėšų administravimo proceso partnerius, kuriems buvo sudarytos galimybės tobulinti žinias apie ES struktūrinių fondų lėšų administravimo sistemą, apie partnerių galimybes dalyvauti bei atstovauti savo interesus ES struktūrinių fondų lėšų administravimo procese. Iki 2015 m. pabaigos Finansų ministerijos organizuojamuose centralizuotuose mokymuose apsilankė per 40 partnerių atstovų.

Finansų ministerijos, kaip vadovujančiosios institucijos, organizuojamų centralizuotų mokymų projektas 2013 m. Dubline vykusioje tarptautinėje konferencijoje *pelně La VITA è bella* apdovanojimą už inovatyvią praktiką ir iniciatyvas neformaliai suaugusiųjų mokymui Europoje. Renkant novatoriškiausius ir perspektyviausius projektus buvo atsižvelgiama į inovatyvius darbo metodus ir aplinką, dėmesį asmeniniam ir organizaciniams gebėjimams, išmokymo rezultatų dokumentavimą ir rezultatų matavimo būdus, mokymų tęstinumą.

2012 m. VšĮ Centrinė projektų valdymo agentūra techninės paramos projektams pradėjo taikyti atrankinę mokėjimo prašymų patikros metodiką, kurios tikslas buvo optimizuoti mokėjimų prašymų tikrinimą, taikant statistinę analizę ir rizikos valdymu pagrįstas tikrinimo procedūras. Taikant šią metodiką mokėjimų prašymų tikrinimo terminas nuosekliai trumpėjo ir mokėjimo prašymų patikros procesas tapo ženkliai našesnis: lyginant 2011 m. mokėjimo prašymų tikrinimo terminus, kai atrankinė metodika nebuvo taikyta, su 2015 m. tikrintų mokėjimo prašymų tikrinimo terminais, vidutinis mokėjimo prašymo terminas sutrumpėjo veiksmų programos administravimo projektuose 23 dienomis, informavimo ir viešinimo projektuose – 8 dienomis.

2013 m. buvo sudarytos galimybės institucijoms, kurios 2007–2013 metų programavimo laikotarpiu neadministravo ES struktūrinių fondų lėšų, dalyvauti rengiantis panaudoti 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų lėšas ir šios veiklos vykdymui gauti TPVP lėšų. Lietuvos Respublikos energetikos ministerija, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Uždaroji akcinė bendrovė „Viešųjų investicijų plėtros agentūra“ ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija (Finansų ministro 2013 m. gegužės 3 d. įsakymas Nr. 1K-161 „Dėl institucijų, kurios gali gauti Europos Sąjungos 2007–2013 metų techninę paramą, sąrašo patvirtinimo“) įgyvendino TPVP lėšomis finansuojamus projektus, kurių lėšomis buvo finansuojami minėtų institucijų darbuotojų mokymai ir kvalifikacijos kėlimas, komandiruočių išlaidos, tyrimų ir vertimo veiklos, kitos veiklos, būtinos institucijai tinkamai pasiruošti 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų lėšų administravimui.

2014–2015 m. m. TPVP įgyvendinimo veiklos buvo skirtos užtikrinti tinkamą 2007–2013 m. ES fondų lėšų administravimą ir efektyvų 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimą. Siekiant pilnai panaudoti 2007–2013 m. ES fondų lėšas buvo atliekama rizikingų projektų analizė ir priimami sprendimai dėl lėšų persikirstymo ir (ar) virškontraktavimo. Taip pat atlikti parengiamieji 2007–2013 m. finansavimo laikotarpio uždarymo darbai.

2014–2015 m. didžioji dalis TPVP veiklų buvo skirta pasirengimui 2014–2020 m. ES fondų lėšų investavimui (rengti strateginiai dokumentai, nacionaliniai teisės aktai, vidaus procedūros ir pan.), ypatingą dėmesį kreipiant į administracinės naštos mažinimą projektų vykdytojams, siekiant, kad ES struktūrinių fondų lėšų administravimo procesai būtų kuo aiškesni ir paprastesni ir, kiek įmanoma, standartizuoti. Per 2014 m. patvirtinti visi pagrindiniai strateginiai dokumentai bei

nacionaliniai teisės aktai, nustatantys 2014–2020 m. ES struktūrinių lėšų administravimo principus, sudarytos galimybės reikalingų kompetencijų, susijusių su 2014–2020 m. finansinės perspektyvos administravimu, ugdymui, komunikuota apie ES fondų lėšų investavimo galimybes 2014–2020 m. finansavimo periodu, atliktas Lietuvos 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos išankstinis vertinimas.

Programos įgyvendinimo pabaigoje svarbus vaidmuo teko informavimo ir viešinimo veikloms, kurių metu buvo komunikuojama apie ES fondų lėšų investicijas ir pasiektus rezultatus 2007–2013 m. laikotarpiu. Pabaigti arba dar įgyvendinami 2007–2013 m. veiksmų programų poveikio vertinimai ir suplanuoti svarbūs 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo baigiamieji (*ex-post*) vertinimai.

2.5. Esminis pakeitimas pagal Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 57 straipsnį

Esminių pakeitimų pagal Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 57 straipsnį, įgyvendinant projektus pagal TPVP, nebuvo nustatyta.

2.6. Suderinamumas su kitomis priemonėmis

Dvigubo finansavimo prevencija ir kontrolė

2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu Dvigubo finansavimo prevencijos bei kontrolės užtikrinimo sistema buvo integruota ir vykdoma sistemškai ES struktūrinių fondų planavimo ir įgyvendinimo sistemos dalyse, t. y. atitinkami priežiūros ir kontrolės veiksmai bei procedūros buvo atliekami kiekviename iš programos ir projektų etapų ir jų visuma užtikrina adekvatų dvigubo finansavimo rizikos valdymą.

Programavimo metu nustatant investavimo kryptis ir prioritetus, buvo sukurtos pirminės prielaidos dvigubo finansavimo rizikos įvertinimui ir prevencijai. Parengus ir Europos Komisijai patvirtinus Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją (toliau – Strategija), parengtos veiksmų programos šiai strategijai įgyvendinti, parengti jų priedai. Kiekvienoje veiksmų programoje buvo išskirti prioritetai, padedantys siekti veiksmų programoje numatytų tikslų, tai – pirminės takoskyros. Ministerijos ir (ar) kitos valstybės institucijos turėjo įsitikinti, kad tos pačios investicijos nebus finansuojamos pagal kelis veiksmų programų prioritetus ir priemones bei kitus finansinius instrumentus. Nustatant veiksmų programų prioritetus bei priemones, buvo detalizuojamas ir atskyrimas nuo kitų finansavimo šaltinių.

Remdamosi Strategija, veiksmų programomis bei jose pateikiamomis „demarkacijos“ lentelėmis, ES struktūrinių fondų lėšas administruojančios institucijos rengė atskirų priemonių aprašymus, kurie buvo tvirtinami Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais dėl veiksmų programų priedų. Priemonių aprašymuose buvo dalis „Reikalavimai, susiję su paramos pagal kitas iš ES finansuojamas programas atskyrimu“, kurioje, jeigu būtina, priemonės lygmeniu buvo detalizuojamos veiksmų programose pateikiamos takoskyros su kitais ES finansiniais instrumentais. 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu priimant veiksmų programų priedų pakeitimus buvo atsižvelgiama ir į takoskyros su kitais ES finansiniais instrumentais reikalavimus.

Ministerijos ir (ar) kitos valstybės institucijos rengė projektų finansavimo sąlygų aprašus, tinkamumo finansuoti vertinimo metodikoje nustatydamos reikalavimą atskirti finansavimo šaltinius bei duodamos nuorodą į Veiksmų programą ar priemonės aprašymą veiksmų programos priede.

Svarbiausios procedūros, susijusios su dvigubo finansavimo prevencija buvo atliekamos įgyvendinančiosioms institucijoms vertinant projektų paraiškas (pavyzdžiui, paraiškos dėl projekto finansavimo vertinamos įvertinant galimą paraiškoje suplanuotų veiklų ir išlaidų persidengimą su pagal kitas pareiškėjo pateiktas paraiškas suplanuotomis ar pagal jau pasirašytas projektų sutartis įgyvendinamomis veiklomis ir išlaidomis; vertinimo metu buvo įvertinama paraiškos dvigubo finansavimo rizika, pagal kurios lygį buvo nustatomas vertinimo metu ir projektų įgyvendinimo etape taikomų dvigubo finansavimo kontrolės procedūrų detalumas).

Sprendimą dėl projektų finansavimo priėmė už priemonės įgyvendinimą atsakingos ministerijos ir (ar) kitos valstybės institucijos. Atsiradus įtarimų dėl dvigubo finansavimo rizikos, galėjo būti stabdomas tolimesnis procesas (projekto finansavimo ir administravimo sutarties pasirašymas). Atsižvelgiant į projektų paraiškų vertinimo metu nustatytą projekto riziką, į projekto finansavimo ir administravimo sutarties specialiąsias sąlygas buvo įtraukiamos su dvigubo finansavimo rizika ar kontrole susijusios nuostatos.

Projektų įgyvendinimo metu pagrindinį vaidmenį dvigubo finansavimo prevencijos ir kontrolės procese atliko įgyvendinančiosios institucijos. Įgyvendinant projektus dvigubo finansavimo kontrolė buvo atliekama ir rizika valdoma tikrinant mokėjimo prašymus, atliekant viešųjų pirkimų priežiūros procedūras ir atliekant projektų patikras vietoje.

2011 m. atlikto 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos finansavimo takoskyrų, siekiant užtikrinti dvigubo finansavimo prevenciją, vertinimo⁴ pagrindu 2012 m. informacinėje sistemoje SFMIS2007 buvo įdiegtos funkcinės galimybės dėl priemonių sankirtų, priemonių ir kitų finansavimo šaltinių (Mokymasis visą gyvenimą, Eureka, Eurostars, 7-oji bendroji programa, Europos fondas trečiųjų šalių piliečių integracijai, Europos kaimynystės ir partnerystės priemonės, Latvijos, Lietuvos ir Baltarusijos 2007–2013 bendradarbiavimo per sieną programa, Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo Lietuvos ir Lenkijos bendradarbiavimo per sieną programa, Lietuvos Respublikos ir Šveicarijos Konfederacijos bendradarbiavimo programos, kuria siekiama sumažinti ekonominius ir socialinius skirtumus išsiplėtusioje Europos Sąjungoje, Išorės sienų fondas, Specialioji tranzito schema, Ignalinos programa, Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų) sankirtų naudojimo. Kiekvienais metais, atsižvelgiant į atsiradusius pokyčius, priemonių sankirtos, priemonių ir kitų finansavimo šaltinių sankirtos buvo atnaujinamos ir patikslinamos. Bendradarbiavimo pagrindu vadovaujančiajai institucijai ne ES struktūrinių fondų lėšas administruojančios institucijos reguliariai (vieną kartą per ketvirtį) teikė duomenis apie kitų fondų (ne ES struktūrinių) finansuojamus projektus (pavyzdžiui, projekto vykdytojo pavadinimas, kodas, finansavimo suma, projekto partneriai, projekto etapas), kurie buvo talpinami į informacinę sistemą SFMIS2007. 2013 m. buvo pasirašyta duomenų mainų sutartis su Nacionaline mokėjimo agentūra, administruojančia Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programą. Pagal šią sutartį vadovaujančiajai institucijai nuo 2014 m. buvo teikiami duomenys apie Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. pareiškėjus (paramos gavėjus). 2014 m. Nacionalinei mokėjimo agentūrai buvo pateikti duomenys apie iš ES struktūrinių fondų finansuojamų projektų vykdytojų pateiktas sąskaitas faktūras, siekiant palyginti, ar nėra sąskaitų faktūrų dubliavimosi SFMIS2007 ir Kaimo paramos priemonių administravimo informacinėje sistemoje KPPAIS 2. 2014 m. vadovaujančioji institucija Nacionalinei mokėjimų agentūrai taip pat raštu teikė nuomonę dėl konkrečių finansuojamų veiklų, vykdydama dvigubo finansavimo prevenciją.

Nuo 2008 m. ES struktūrinės paramos svetainėje www.esparama.lt skelbiama informacija, susijusi su dvigubo finansavimo prevencija ir kontrole, taip pat informacija apie institucijų paskirtus kontaktinius asmenis dvigubo finansavimo ir prevencijos srityje dėl įgyvendintų funkcionalumų atliekant dvigubo finansavimo tikrinimo veiksmus.

Atsižvelgus į tai, kad per 2007–2013 m. finansavimo laikotarpį nebuvo nustatyta pažeidimų, susijusių su dvigubu finansavimu, manoma, kad Dvigubo finansavimo prevencijos bei kontrolės užtikrinimo sistema, pagrįsta vadovaujančiosios institucijos, ministerijų, įgyvendinančiųjų institucijų, kitų finansinių instrumentų tarpusavio bendradarbiavimu, užtikrina priemonių dvigubo finansavimo rizikos valdymą. 2014–2020 m. finansavimo periodu bus tęsiama ir tobulinama 2007–2013 m. sukurta bendradarbiavimo principu veikianti Dvigubo finansavimo prevencijos bei kontrolės užtikrinimo sistema.

⁴ UAB „PricewaterhouseCoopers“. 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos finansavimo takoskyrų vertinimas, 2011 m.

Ataskaita skelbiama:

http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/fm/failai/Vertinimas_ESSP_Neringos/Ataskaitos_2010MVP/Takoskyros_vertinimo_ataskaita.pdf

ES struktūrinių fondų ir kitų ES finansinių instrumentų koordinavimą ir suderinamumą užtikrinančios priemonės

Koordinuojant Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (toliau – EŽŪFKP) ir Europos žuvininkystės fondo (toliau – EŽF) finansuojamus veiksmus su ES struktūrinių fondų lėšomis remiamomis veiklomis, vadovujančiosios institucijos (Finansų ministerijos) atstovai dalyvavo Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programos įgyvendinimo ir Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 m. veiksmų programos įgyvendinimo Stebėsenos komitetų veikloje (posėdžiuose bei rašytinės Stebėsenos komitetų procedūrose). Atitinkamai Žemės ūkio ministerija, kaip vadovaujanti institucija, įgyvendindama Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programą ir Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 m. veiksmų programą, dalyvavo Stebėsenos komiteto veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją, įgyvendinimo priežiūrai atlikti, veikloje. Kitų institucijų atstovai taip pat dalyvavo Stebėsenos komitetų veikloje.

ES struktūrinių fondų ir EIB teikiamų finansinių instrumentų atskyrimas ir koordinavimas

Siekdama užtikrinti nacionalinį ko-finansavimą bendrai iš ES struktūrinių fondų lėšų finansuojamiems projektams, Lietuvos Respublikos finansų ministerija 2009 m. kovo 13 d. pasirašė paskolos sutartį su Europos investicijų banku (toliau – EIB) dėl 1,132 mlrd. eurų ilgalaikės paskolos (toliau – EIB paskola). EIB paskola Lietuvai skirta užtikrinti bendrąjį viešąjį finansavimą 2007–2013 m. programavimo laikotarpio projektams, įgyvendinamiems pagal Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo ir Sanglaudos skatinimo veiksmų programas bei projektų, įtrauktų į 2004–2006 m. programavimo laikotarpio Sanglaudos fondo lėšomis finansuojamas baseinų investicines programas. Įgyvendinant 2007–2013 m. veiksmų programas, EIB paskolos lėšos buvo naudojamos užtikrinti viešąjį finansavimą projektams, įgyvendinamiems transporto, energetikos, aplinkosaugos, mokslinių tyrimų ir inovacijų, turizmo, viešųjų pastatų renovacijos, žmogiškųjų išteklių tobulinimo ir kitose srityse.

Vadovaujantis su EIB pasirašytos sutarties nuostatomis, EIB paskolos lėšos buvo skiriamos projektų nacionalinei biudžeto lėšų daliai finansuoti, taip pat Lietuvos Respublikos finansų ministerija galėjo EIB paskolos lėšas perskolinti pareiškėjams (projektų vykdytojams ir (ar) jų partneriams), kurių juridinis statusas yra savivaldybė, valstybės ar savivaldybės įmonė, akcinė ar uždaroji akcinė bendrovė, kurios visą arba dalį akcijų valdo valstybė ar savivaldybė, jų lėšų daliai projektų finansavimui užtikrinti. Sprendimas dėl projekto nacionalinės biudžeto lėšų dalies finansavimo iš EIB paskolos lėšų ar EIB paskolos lėšų perskolinimo projektui buvo priimamas tik po to, kai buvo priimtas teigiamas sprendimas dėl projekto tinkamumo finansuoti 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšomis, t. y. EIB paskolos lėšos skiriamos tik bendrai iš ES struktūrinių fondų lėšų finansuojamų projektų ko-finansavimui užtikrinti.

EIB paskolos administravimo sistema Lietuvoje buvo pagrįsta 2007–2013 m. programavimo laikotarpio ES struktūrinių fondų valdymo ir kontrolės sistema ir integruota į ES struktūrinių fondų lėšų administravimo sistemą: Lietuvos Respublikos finansų ministerija, kaip vadovujančioji institucija, buvo bendrai atsakinga už EIB paskolos priskyrimą projektams, projektų įgyvendinimo priežiūrą ir už projektų bendrąjį valdymą ir koordinavimą, o veikdama kaip mokėjimus atliekančioji institucija, buvo atsakinga už EIB paskolos finansinį valdymą; tarpinės institucijos buvo atsakingos už vadovujančiosios institucijos pavestų užduočių vykdymą ir projektų planavimą, koordinavimą, įgyvendinimą, stebėjimą, ataskaitų teikimą ir auditą. EIB paskolos administravimui buvo patvirtinti visi reikalingi teisės aktai ir metodiniai dokumentai, kuriais vadovaujantis 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšų administravimo sistemoje dalyvaujančios atsakingos (įgyvendinančiosios) institucijos vykdydamos vadovujančiosios institucijos pavestas vykdyti užduotis atliko projektų tinkamumo finansuoti iš EIB paskolos lėšų vertinimą, užtikrino projektų atitiktį EIB nustatytiems

išlaidų tinkamumo, aplinkosauginiams ir kitiems reikalavimams bei reikalingų dokumentų pateikimą EIB, projektų tinkamumo finansuoti EIB paskolos lėšomis vertinimo rezultatai, EIB paskolos lėšų skyrimo ir mokėjimų projektams duomenys buvo registruojami ir saugomi SFMIS2007.

Iki 2016 m. Lietuvai buvo pervesta visa pagal sutartį numatyta EIB paskolos lėšų suma (1132 mln. eurų). Pagal su EIB pasirašytoje sutartyje numatytą galutinį EIB paskolos lėšų priskyrimo terminą (2014 m. liepos 31 d.) EIB 2014 m. rugpjūčio 26 d. pateikta galutinė lėšų priskyrimo ataskaita. Vadovaujantis ataskaitoje pateiktais duomenimis, pagal pasirašytas projektų finansavimo ir administravimo sutartis projektams buvo priskirta 93,6 proc. EIB paskolos lėšų, o galutiniams projektų vykdytojams išmokėta 72,48 proc.

2.7. Stebėseną ir vertinimas

2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšų programavimo laikotarpiu veiksmų programų stebėsenos funkciją atliko vadovujančioji institucija ir Stebėsenos komitetas. Vadovujančioji institucija buvo atsakinga už veiksmų programos įgyvendinimo eigą, lėšų panaudojimo spartą ir kt. Stebėsenos komitetas, sudarytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, nagrinėjo veiksmų programų įgyvendinimo eigą, pagrindines kylančias problemas ir įgyvendinimo pažangą. Stebėsenos rodiklių pasiekimas, jų planuojamos ir faktinės reikšmės buvo vertinamos pasitelkiant įvairius vertinimus, dažniausiai atliekamus išorės tiekėjų.

ES fondų lėšų panaudojimo priežiūra

Programos įgyvendinimo metu buvo vykdoma nuolatinė reguliari finansinių rodiklių pasiekimo priežiūra. Kas ketvirtį iki kiekvieno naujo ketvirčio pirmojo mėnesio pabaigos Lietuvos Respublikos Vyriausybei buvo teikiama veiksmų programos ketvirčio įgyvendinimo ataskaita, kurioje nurodoma apibendrinta informacija apie:

- veiksmų programų įgyvendinimo būklę – sudarytų projektų finansavimo ir administravimo sutarčių bei pripažintų tinkamomis deklaruoti Europos Komisijai išlaidų apimtis;
- pagrindines veiksmų programų įgyvendinimo problemas ir veiksmus, kurių imtasi ar planuojama imtis sprendžiant minėtas problemas, bei siūlymus dėl problemų sprendimo būdų;
- ES fondų lėšų naudojimo plano ir jį detalizuojančių planų vykdymo būklę;
- teikiami pasiūlymai Lietuvos Respublikos Vyriausybei priimti protokolinius sprendimus ir įpareigoti institucijas, atsakingas už ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimą, imtis konkrečių veiksmų dėl vėluojančių priemonių įgyvendinimo paspartinimo ir kitų veiksmų, spartinančių ES fondų lėšų panaudojimą.

Didžiausias dėmesys buvo nukreiptas į rizikingų projektų įgyvendinimo priežiūrą. Vadovujančioji institucija, remdamasi SFMIS2007 įregistruota informacija apie projektų įgyvendinimo būklę bei įgyvendinančiųjų institucijų pateikta informacija apie minėtų projektų vėlavimo priežastis ir galimybes vėlavimus pašalinti, kiekvieną ketvirtį, sudarydavo rizikingų projektų sąrašą, į kurį įtraukdavo tuos projektus, kurių vertė viršija 290 tūkst. eurų, ir kurie pagal nustatytą metodiką yra didesnės, nei vidutinė, rizikos. Tokių projektų įgyvendinimo pažanga buvo nuolat vertinama, o informacija apie pasiektą pažangą kas ketvirtį teikiama Lietuvos Respublikos Vyriausybei.

ES fondų lėšų panaudojimo būklę ir priemonių įgyvendinimo problemas buvo aptariamoms veiksmų programų valdymo komitetų posėdžiuose, organizuojami susitikimai tarp ministerijų ir (ar) kitų valstybės institucijų, įgyvendinančiųjų institucijų ir vadovujančiosios institucijos, kurių metu buvo aptariamoms konkrečių veiksmų programų prioritetų ir priemonių įgyvendinimo problemas.

Stebėsenos rodiklių priežiūra

Stebėsenos rodiklių priežiūra buvo vykdoma remiantis 2007–2013 m. veiksmų programų priemonių įgyvendinimo stebėsenos rodiklių skaičiavimo aprašymais ir Stebėsenos rodiklių skaičiavimo rekomendacijoms, patvirtintoms Lietuvos Respublikos finansų ministro 2009 m. gegužės 12 d. įsakymu Nr. 1K-159.

2012 m. buvo atliktas sistemingas 2007–2013 m. veiksmų programose nustatytų fizinių įgyvendinimo stebėsenos rodiklių ir (arba) jų reikšmių keitimas, kurį lėmė:

- Lėšų perskirstymas, atliktas dėl ekonominio ir socialinio sunkmečio pasikeitusių tikslinių grupių poreikių ir kai kurių ES struktūrinės paramos intervencijų apimties;
- Siekis patikslinti planuojamas pasiekti stebėsenos rodiklių reikšmes, atsižvelgiant į aktualią situaciją (pavyzdžiui, rodiklių reikšmes, suplanuotas pasirašytose projektų finansavimo ir administravimo sutartyse);
- Poreikis ištaisyti veiksmų programų rengimo metu padarytus stebėsenos rodiklių planavimo ir (arba) jų reikšmių nustatymo netikslumus, išryškėjusius intervencijų įgyvendinimo ir (arba) atliktų vertinimų metu;
- Veiksmų programoje nustatyti įsipareigojimai įvertinti pradinės situacijos reikšmes, atlikus atitinkamus vertinimus ir (arba) tyrimus.

Programos įgyvendinimo pabaigoje daug dėmesio buvo skiriama klausimams, susijusiems su 2007–2013 m. veiksmų programų užbaigimu ir atsiskaitymu Europos Komisijai už stebėsenos rodiklių pasiekimą, teikiant galutines veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitas.

Užtikrinti efektyvią stebėsenos rodiklių priežiūrą padėjo ES struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema (toliau – SFMIS), kurios tikslas – rinkti, apdoroti ir saugoti statistikos ir finansinius duomenis, susijusius su ES fondų lėšų, bendrojo finansavimo lėšų ir nacionalinių lėšų panaudojimu. Stebėsenos rodiklių priežiūros funkciją padeda vykdyti trys SFMIS 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos posistemio moduliai: projektų, kontrolės ir analizės. Viena iš projektų modulio funkcijų yra projekto stebėsenos rodiklių plano ir jo įgyvendinimo pažangos stebėsenos. Pagrindinės kontrolės modulio funkcijos, susijusios su stebėsenos rodiklių priežiūra, yra šios: įvairiais lygiais stebėsenos rodiklių plano ir pasiekimų stebėsenos įgyvendinimas; finansavimo (panaudojimo, įsipareigojimų ir detalizavimo) planų vykdymo stebėjimo įgyvendinimas; priemonių įgyvendinimo būklės įvairiais lygiais stebėjimo įgyvendinimas; paraiškų vertinimo, finansavimo skyrimo, sutarčių rengimo ir sudarymo, mokėjimo prašymų nagrinėjimo, paraiškų asignavimų valdytojui nagrinėjimo, mokėjimų pagal mokėjimo prašymus teikimo grafikų vykdymo įvairiais lygiais stebėsenos įgyvendinimas; virškontraktavimo prioriteto ir priemonės lygiu stebėsenos įgyvendinimas; audito ir kitų patikrinimų pastebėjimų ir rekomendacijų registravimas, tikrinimas ir administravimas; ir kt. Analizės modulio pagalba yra galimas visų modulių duomenų agregavimas ir jų parengimas sudėtingoms ataskaitoms; duomenų įvairiais pjūviais teikimas; taip pat sudaryta galimybė savarankiškai kurti duomenų analizės ataskaitas.

Siekiant didinti duomenų apie stebėsenos rodiklių pasiekimus patikimumą bei stiprinti šių duomenų analizės galimybes, buvo baigtas įgyvendintas SFMIS2007 plėtros etapas, kurio metu buvo įdiegti nauji arba patobulinti anksčiau sukurti funkcionalumai stebėsenos rodiklių priežiūros srityje: įdiegti nauji rodiklių ataskaitos formavimo parametrai; sukurtas įrankis, leidžiantis įvertinti stebėsenos rodiklių pasiekimo riziką atsižvelgiant į finansinių rodiklių pažangą, taip pat sudarytos galimybės prognozuoti stebėsenos rodiklių pasiekimą kiekvienais kalendoriniais metais iki laikotarpio pabaigos.

Informacinė sistema

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu buvo toliau tobulinami ir diegiami IT sistemų funkcionalumai, siekiant užtikrinti įvairių duomenų kokybę, jų prieinamumą bei atitikimą pasikeitusiems teisės aktams.

Vienas reikšmingiausių 2007–2013 m. programavimo laikotarpio ES struktūrinių fondų lėšų administravimo informacinių sistemų patobulinimų sietinas su Duomenų mainų svetainės (toliau – DMS) projektų vykdytojams sukūrimu, sąlygojęs administracinės naštos mažėjimą projektų vykdytojams bei administravimo efektyvumo didėjimą ES struktūrinių fondų lėšas administruojančiose institucijose. DMS buvo naudojama įgyvendinamų projektų duomenų peržiūrai ir duomenų mainams elektroniniu būdu tarp projektų vykdytojų ir įgyvendinančiųjų institucijų užtikrinti. Naudojant DMS buvo rengiami ir teikiami mokėjimo prašymai, o iš ESF finansuojamų projektų atveju – planuojamų projekto renginių (mokymo) grafikai, projekto dalyvių mokymų lankomumo suvestinės, tarpinės ir galutinės projekto įgyvendinimo ataskaitos apie projekto dalyvius. DMS taip pat įgyvendintos tam tikros projektų vykdytojams aktualios projektų stebėsenos ir valdymo funkcijos: DMS pateikiama informacija apie tai, kiek projekto biudžeto lėšų panaudota, kokie rodikliai pasiekti, kurios veiklos įvykdytos, kiek mokėjimo prašymų pateikta, patvirtinta ir apmokėta, ar visos išlaidos yra pripažintos tinkamomis finansuoti, kurios projekto finansavimo ir administravimo sutarčių versijos yra aktualios, DMS galima matyti paramą administruojančių institucijų atliekamus veiksmus (mokėjimo prašymų tikrinimo statusas ir pan.), iš DMS gaunamos iš dalies užpildytos su projekto administravimu susijusios elektroninės formos (mokėjimo prašymo forma) ir t. t. DMS funkcionalumą ir patogumą vartotojui patvirtino 2013 m. atlikta projektų vykdytojų apklausa⁵, kurios metu net 94 proc. respondentų DMS įvertino labai gerai.

Programos įgyvendinimo metu taip pat buvo tobulinama SFMIS, kuri padėjo atlikti šias tris pagrindines funkcijas:

- valdymo funkciją (veiksmų programų finansinių planų ir rodiklių įvedimas, jų vykdymo prognozės ir stebėseną, įsipareigojimų ir mokėjimų planų vykdymo priežiūra, N+2/3 taisyklės kontrolė ir kt.);
- administravimo funkciją (paraiškų registravimas, sutarčių administravimas, projektų įgyvendinimo priežiūra, patikrų rezultatų registravimas, išlaidų tinkamumo kontrolė, apmokėjimas ir pan.);
- atskaitomybės funkciją (informacijos apie projektų įgyvendinimo eigą pateikimas, suvestinių parengimas ataskaitoms rengti, informacijos apie išlaidas pateikimas, informacijos kontrolei ir auditui rinkimas ir pateikimas, informacijos ES struktūrinių fondų lėšų vertinimams sistemingas rinkimas, ataskaitų Europos Komisijai rengimas ir t. t.).

Techninės paramos lėšomis, įgyvendinant pirmąjį TPVP uždavinį, buvo plečiamas SFMIS funkcionalumas: tobulinamas ir plečiamas duomenų mainų sistemos funkcionalumas, administravimo aplikacija papildyta naujais funkcionalumais, optimizuotos duomenų analizės galimybės, įdiegti projektų informacijos atvaizdavimo, pateikimo ir įvedimo patobulinimai, patobulinti mokėjimo prašymų pateikimo ir įvedimo funkcionalumai, sukurtas naujas procesų, priemonių įgyvendinimo būklės ir ES fondų lėšų naudojimo plano stebėsenos modulis ir kt. Klausimams, susijusiems su SFMIS tobulinimu ir kylančių problemų sprendimu, spręsti sukurta tarpinstitucinė SFMIS darbo grupė.

Nors SFMIS buvo naudojama ir 2004–2006 m. programavimo laikotarpiu, tačiau 2007–2013 m. laikotarpiu atlikus reikšmingą sistemos plėtrą, ji tapo neatsiejamu ES fondų lėšų administravimo įrankiu. ES mastu SFMIS buvo ne kartą įvertinta kaip veiksmingas įrankis ES fondų lėšų administravimui, stebėsenai ir audito atsekamumui užtikrinti (plačiau apie tai žr. 3.1.1 skyriuje).

Veiksmų programų valdymo komitetai

ES fondų lėšų įsisavinimo būklė ir priemonių įgyvendinimo problemos nuolat buvo aptariamoms veiksmų programų valdymo komitetų (toliau – VPVK) posėdžiuose. VPVK buvo sudaryti vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2007 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 1K-376 „Dėl Žmoniškųjų išteklių plėtros veiksmų programos, Ekonomikos augimo veiksmų programos,

⁵ Ataskaita skelbiama:

http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/fm/failai/Vertinimas_ESSP_Neringos/Ataskaitos_2011MVP/ES_strukturines_paramos_administravimo_sistemos_efektyvumo_vertinimas.pdf

Sanglaudos skatinimo veiksmų programos ir 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos valdymo komiteto sudarymo“. Tai tarpinstitucinės darbo grupės, sudarytos iš vadovaujančiosios, tvirtinančiosios, tarpinių, įgyvendinančiųjų institucijų ir regionų plėtros tarybų atstovų. VPVK funkcijos apėmė veiksmų programų įgyvendinimo eigos ir pažangos, veiksmų programų įgyvendinimo problemų nagrinėjimą, kvietimų teikti paraiškas skelbimų planavimą, ES ir bendrojo finansavimo asignavimų poreikio valstybės biudžete planavimą ir galimo ES fondų lėšų perskirstymo tarp institucijų nagrinėjimą, gerosios patirties administruojant ES struktūrinių fondų lėšas dalybas.

Stebėsenos komiteto veikla

Stebėsenos komitetas veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją, įgyvendinimo priežiūrai atlikti, buvo sudarytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. sausio 22 d. nutarimu Nr. 60 (toliau – Stebėsenos komitetas). Komitetas, siekdamas, kad būtų užtikrintas kuo efektyvesnis veiksmų programų įgyvendinimas, operatyviai reagavo į pasikeitusias socialines ekonomines sąlygas Lietuvoje ir veiksmų programų įgyvendinimo ypatumus, tam pasitelkdamas lankstesnes sprendimų priėmimo formas, pavyzdžiui, posėdžių organizavimą, taikant rašytinę procedūrą.

Stebėsenos komiteto posėdžiuose buvo pristatoma ir aptariama informacija apie 2007–2013 m. veiksmų programų įgyvendinimą, pasiektus rezultatus, įgyvendinimo problemas, jų sprendimo būdus, ES struktūrinių fondų investicijų vertinimų rezultatus, pareiškėjų, projektų vykdytojų ir visuomenės nuomonės tyrimų apžvalgas, Europos Komisijai deklaruotų išlaidų audito rezultatus.

4 lentelė. Informacija apie Stebėsenos komiteto posėdžių veiklą.

Metai	Stebėsenos komiteto posėdžių skaičius	Rašytinių procedūrų skaičius	Priimti sprendimai
2007	1	-	Apsvarstyti bei patvirtinti bendrieji projektų atrankos kriterijai ir dalis specialiųjų projektų atrankos kriterijų
2008	5	4	Apsvarstyti bei patvirtinti veiksmų programų atitinkamų priemonių specialieji projektų atrankos kriterijai, aptartos ir patvirtintos veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitos už 2007 m., patvirtinti Komiteto darbo reglamento pakeitimai bei preliminarus posėdžių tvarkaraštis 2008 ir 2009 m. Taip pat pritarta pasiūlymams dėl Sanglaudos skatinimo veiksmų programos keitimo.
2009	5	7	Apsvarstyti ir patvirtinti veiksmų programų atitinkamų priemonių specialieji projektų atrankos kriterijai ir šių kriterijų paaiškinimai; veiksmų programų prioritetų pavadinimų ir aprašymų keitimas; patvirtintos metinės Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją įgyvendinančių veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitos už 2008 metus.
2010	3	3	Apsvarstyti bei patvirtinti veiksmų programų atitinkamų priemonių specialieji projektų atrankos kriterijai ir jų paaiškinimai; patvirtintos metinės Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją įgyvendinančių veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitos už 2009 metus; patvirtinti Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijos, Sanglaudos skatinimo veiksmų programos, Žmogiškųjų išteklių veiksmų programų pakeitimai.
2011	2	5	Patvirtinti ir pakeisti specialieji projektų atrankos kriterijai ir jų paaiškinimai; patvirtinti Sanglaudos skatinimo veiksmų programos pakeitimai; patvirtintos metinės Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją įgyvendinančių veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitos už 2010 metus.
2012	2	4	Patvirtinti specialieji projektų atrankos kriterijai ir jų paaiškinimai; patvirtintos metinės Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją įgyvendinančių veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitos už 2011 metus; patvirtinti veiksmų programų teksto ir finansinių planų pakeitimai; patvirtinti Stebėsenos komiteto darbo reglamento pakeitimai.

Metai	Stebėsenos komiteto posėdžių skaičius	Rašytinių procedūrų skaičius	Priimti sprendimai
2013	2	4	Patvirtinti specialieji projektų atrankos kriterijai ir jų paaiškinimai; patvirtintos Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją įgyvendinančių veiksmų programų 2012 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos; patvirtinti visų Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją įgyvendinančių veiksmų programų teksto ir finansinių planų pakeitimai; patvirtinti EAVP ir SSVP teksto ir įgyvendinimo stebėsenos rodiklių pakeitimai.
2014	2	2	Pakeisti specialieji projektų atrankos kriterijai ir jų paaiškinimai; patvirtintos Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją įgyvendinančių veiksmų programų 2013 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos.
2015	1	2	Pakeisti specialieji projektų atrankos kriterijai ir jų paaiškinimai; patvirtinti Komiteto darbo reglamento pakeitimai; patvirtintos Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją įgyvendinančių veiksmų programų 2014 m. metinės įgyvendinimo ataskaitos.
2016	-	1	Patvirtintos 2015 m. finansų inžinerijos priemonių įgyvendinimo ataskaitos.

Atsižvelgiant į 2007–2013 m. veiksmų programų įgyvendinimo problemas ir šalies socialinę ekonominę aplinką, Stebėsenos komiteto priimti sprendimai užtikrino, kad ES struktūrinių fondų lėšomis būtų finansuojamos šalies socialinei, ekonominei bei regioninei plėtrai teigiamą įtaką darančios veiklos ir būtų užtikrinamas tinkamas veiksmų programų įgyvendinimas.

ES struktūrinių fondų investicijų vertinimas

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo vertinimo veikla Lietuvoje buvo planuojama, jai numatyti adekvatūs finansiniai ištekliai, vertinimo funkcijai įgyvendinti paskirti atsakingi darbuotojai visose už vertinimą atsakingose institucijose, planuojant ir įgyvendinant vertinimo projektus buvo taikoma tokia rekomenduotina praktika kaip specialios vertinimo projekto priežiūros grupės, vertinimo rezultatų viešinimas, o vertinimo rekomendacijų įgyvendinimas - stebimas.

Lietuvoje veikianti ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo vertinimo sistema yra paremta centralizuotu vertinimo planavimu ir tarpinstituciniu bendradarbiavimu pagrįstu koordinavimu. Vertinimo veiklai planuoti ir vykdyti 2007–2013 m. laikotarpiu buvo parengtas ir 2008 m. sausio 15 d. Finansų ministro įsakymu Nr. 1K-018 patvirtintas Europos Sąjungos struktūrinės paramos vertinimo planas. Jame buvo nustatyti ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo vertinimo Lietuvoje tikslai ir uždaviniai 2007–2013 metams, suplanuotos priemonės ir finansiniai ištekliai šiems tikslams ir uždaviniams įgyvendinti. Šiam planui įgyvendinti kasmet buvo rengiami metiniai vertinimo planai, numatantys konkrečius vertinimo ir vertinimo galimybių stiprinimo projektus, už jų įgyvendinimą atsakingas institucijas ir projektų įgyvendinimo terminus.

Vadovaujančioji institucija, atlikdama vertinimo koordinavimo funkciją, 2007–2015 m. atliko šiuos veiksmus:

- Stebėjo metinių ES struktūrinių fondų investicijų vertinimo planų įgyvendinimą (žr. toliau pateiktą 7 lentelę ir šios ataskaitos priedą „Atliktų vertinimų apžvalga“).
- Reguliariai informavo Stebėsenos komitetą ir Europos Komisiją apie ES struktūrinių fondų investicijų vertinimo rezultatus.
- Organizavo Vertinimo koordinavimo grupės veiklą (plačiau žr. skyriuje „Vertinimo koordinavimo grupės veikla“).
- Organizavo ES struktūrinių fondų investicijų vertinimo galimybių stiprinimo veiklą (plačiau žr. skyriuje „ES struktūrinių fondų investicijų vertinimo galimybių stiprinimas“).
- Užtikrino metinių vertinimo planų, vertinimo ataskaitų bei kitos su vertinimu susijusios informacijos paskelbimą ES struktūrinės paramos svetainėje (žr. <http://www.esparama.lt/vertinimo-ataskaitos>).

- Kaupė ir analizavo informaciją apie vertinimo rekomendacijų įgyvendinimą (*plačiau žr. skyriuje „Vertinimo rekomendacijų įgyvendinimas“*).
- Atliko parengiamuosius darbus 2014–2020 m. programavimo laikotarpio vertinimo sistemai parengti.

5 lentelė. 2007–2015 m. atlikti TPVP lėšomis finansuoti horizontalūs vertinimai, kurių išvados ir rekomendacijos skirtos ŽIPVP, EAVP ir SSVP intervencijų įgyvendinimo tobulinimui*(plačiau apie atliktus vertinimus - šios ataskaitos priede „Atliktų vertinimų apžvalga“)

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
1.	Ūkio ministerijos kompetencijai priskirtų bendrai finansuojamų iš ES struktūrinių fondų lėšų ekonomikos sektorių būklės pokyčių vertinimas (I etapas) (2011)	Lietuvos Respublikos ūkio ministerija	Horizontalus, Ūkio ministerijos administruojamos pagal EAVP ir SSVP finansuotos priemonės	Teminis	Strateginis	<p>Vertinimą sudarė 3 pagrindinės komponentės – stebėsenos sistemos sukūrimas, makroekonominio modelio viešosios politikos intervencijų vertinimui parengimas bei 2007–2013 m. Ūkio ministerijos kompetencijai priskirtų bendrai finansuojamų iš ES struktūrinių fondų lėšų priemonių tarpinio vertinimo atlikimas.</p> <p>Ekonominės situacijos ir intervencijų vertinimui buvo parengtas makroekonominis modelis HERLIT-16, jame Lietuvos ekonomika skirstoma į šešiolika sektorių, kurie siejasi su Ūkio ministerijos administruojamomis sritimis (MTTP, verslas ir verslo aplinka, turizmas ir energetika).</p> <p>Vertinimo rezultatai parodė, kad Ūkio ministerijos pastangos sušvelninti 2009 m. ir 2010 m. Lietuvos ekonomikos nuosmukio padarinius buvo sėkmingos.</p> <p>Vertinimo rekomendacijos buvo skirtos 2007–2013 m. programavimo laikotarpio problemoms spręsti bei nurodė 2014–2020 m. programavimo laikotarpio kryptis: dėl alternatyvaus priemonių paketo, kuris būtų orientuotas į finansų ir ekonomikos krizių pasekmes, parengimo; finansų inžinerijos priemonių paramos skyrimo sąlygų tobulinimo; MTTP srities, energetikos priemonių prioritetizavimo; MTTP priemonių koordinavimo mechanizmo; turizmo sektoriaus finansavimo.</p>
2.	Valstybės projektų planavimo, taikomo įgyvendinant 2007–2013 m. veiksmų programas ir planuojant ES lėšas, tinkamumo ir efektyvumo vertinimas (2010)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, valstybės projektų planavimo sistema ir 2007–2013 m. veiksmų programų priemonės, kurioms taikomas valstybės projektų planavimas	Administravimas	Veiklos	<p>Vertinime konstatuota, kad valstybės projektų planavimas Lietuvoje yra tinkamai reglamentuotas, tačiau dėl nepakankamos strateginių dokumentų kokybės ir politikos įgyvendinimo agentūrų trūkumo, valstybės projektų planavimas ne visada yra tinkamiausias ir efektyviausias būdas ES struktūrinių fondų investicijoms planuoti ir įgyvendinti.</p> <p>Ataskaitoje daroma išvada, kad valstybės projektų planavimo būdas buvo tinkamas ŽIPVP 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ priemonių projektams atrinkti, tačiau dėl kokybiškų strateginių dokumentų ir politikos įgyvendinimo agentūrų stokos projektus planuojant „iš apačios“ buvo susidurta su tarpinstitucinio bendradarbiavimo ir koordinavimo trūkumu bei kilo rizika, kad dalis ES struktūrinių fondų lėšų bus panaudota neefektyviai.</p> <p>Vertinimo metu nustatytos pagrindinės problemos, pateikta analizė ir rekomendacijos, kurios naudingos tobulinant valstybės projektų planavimą. Rekomendacijos ir joms įgyvendinti pasiūlytos priemonės yra tiek strateginio pobūdžio, pvz. dėl strateginio planavimo dokumentų kokybės didinimo, tiek ir administracinio bei techninio pobūdžio, pvz. papildyti ir patikslinti metodinius dokumentus, inicijuoti valstybės tarnautojų mokymus ir kt.</p>

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
3.	Pagal 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos strategiją įgyvendinamų veiksmų programų einamasis stebėsenos rodiklių tinkamumo vertinimas (2010)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, visų tipų ir lygių 2007–2013 m. veiksmų programų ir priemonių įgyvendinimo stebėsenos rodikliai bei jų sistema	Administravimas	Veiklos	Vertinime, vadovaujantis SMART metodika, nustatyta, kad veiksmų programose ir jų prieduose numatyti stebėsenos rodikliai yra ne visada aiškiai susieti su tikslais ir uždaviniais, kurių įgyvendinimą jie matuoja. Rodikliais matuojami produktai ar paslaugos, teikiami netinkamai tikslinei grupei; rodikliais išreiškiami pasiekti rezultatai, kurie neturi įtakos priemonės tikslų ar programos uždavinių įgyvendinimui. Pastebėtas priežastinės teorijos, kuria būtų pagrįsta investicijų tikslų – uždavinių hierarchija, trūkumas ir, atitinkamai, aiškių loginių ryšių tarp skirtingo lygio ir turinio rodiklių trūkumas. Bendras stebėsenos rodiklių skaičius yra tinkamas. Analizuojant stebėsenos rodiklių tinkamumą ir pakankamumą, nustatytos ir tam tikros trūkstamos stebėsenos sritys bei intervencijos poveikio matavimo lygių nepakankamumas. Vertinimo rekomendacijos leido patobulinti 2007–2013 m. veiksmų programų stebėsenos rodiklių sistemą ir buvo panaudotos ruošiant 2014–2020 m. programavimo laikotarpio ES fondų investicijų įgyvendinimo stebėsenos rodiklių sistemą.
4.	2007–2013 m. ES struktūrinės paramos specialiųjų atrankos kriterijų vertinimas (2010)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, ŽIPVP priemonių specialieji (prioritetiniai) atrankos kriterijai, kitų veiksmų programų specialieji (prioritetiniai) atrankos kriterijai	Administravimas	Veiklos	Vertinime nustatyta, kad tikslinga tobulinti specialiųjų projektų atrankos kriterijų (toliau – SPAK) nustatymo ir planavimo procesus, SPAK komunikavimą, pristatymą vertintojams, taip pat nustatyti SPAK kokybiškumo ir pakankamumo parametrus. Kartu su vertinimo ataskaita pateiktoje 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos specialiųjų prioritetinių atrankos kriterijų nustatymo ir jų tinkamumo ir pakankamumo vertinimo metodikoje yra nustatyti SPAK kokybiškumo ir pakankamumo reikalavimai (SPAK universalieji, specifiniai, nustatymo proceso, individualūs, rinkinio reikalavimai). Taip pat pateiktos 2 grupės rekomendacijų: 1) rekomendacijos SPAK procesui tobulinti ir 2) rekomendacijos SPAK kokybei gerinti. Šio vertinimo rezultatų panaudojimas leido parengti kokybiškesnius SPAK ir patobulinti SPAK procesą.
5.	Regionų projektų planavimo ir įgyvendinimo sistemos efektyvumo vertinimas (2010)	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija	Horizontalus, regionų projektų planavimą ir atranką reglamentuojantys teisės aktai ir procedūros	Administravimas	Veiklos	Vertinime nustatyta, kad planuojant ir įgyvendinant regionines priemones, stokojama Vidaus reikalų ministerijos (toliau – VRM), kaip institucijos, atsakingos už nacionalinę regioninę politiką, horizontalaus koordinavimo. Regionų savarankiškumas planuojant struktūrines investicijas yra apribotas iš anksto tarpinių institucijų nustatytų ir patvirtintų investavimo kryptų ir apimčių. Didesnį regionų indėlį planuojant struktūrinių fondų investavimo kryptis galėtų sustiprinti geresnis partnerystės principo įgyvendinimas. Regionų plėtros tarybų vykdoma projektų atrankos praktika tarp skirtingų regionų ženkliai skiriasi. Dalis regionų taiko aiškiai apibrėžtus kiekybinius projektų naudingumo nustatymo metodus, kita dalis – taiko kokybinius atrankos metodus. Ši skirtinga projektų

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
						atrankos praktika yra vienas svarbesnių regionų savarankiškumo požymių ir iš dalies realizuoja subsidiarumo principą projektų atrankos sistemoje. Vertinime pasiūlytos rekomendacijos turėjo poveikį tobulinant regionų projektų planavimo ir įgyvendinimo sistemą.
6.	Finansavimo takoskyrų, siekiant užtikrinti dvigubo finansavimo prevenciją, vertinimas (2011)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, 2007–2013 m. veiksmų programose ir jų prieduose nubrėžtos takoskyros	Administravimas	Strateginis	Vertinime nustatyta, kad veikianti finansavimo takoskyrų nustatymo ir stebėsenos sistema iš esmės užtikrina pirminę dvigubo finansavimo prevenciją. Vertinime buvo pateiktos rekomendacijos, skirtos kitų finansavimo šaltinių ir finansavimo takoskyrų informacijos susistemimui ir šios informacijos atnaujinimo procedūrų sukūrimą. Kita esminė rekomendacijų dalis buvo skirta tarpinstitucinio bendradarbiavimo skatinimui.. Vertinimo rekomendacijos buvo įgyvendintos, todėl šis vertinimas prisidėjo prie veiksmingesnės finansavimo takoskyrų nustatymo ir stebėsenos sistemos Lietuvoje sukūrimo. Be to, vertinimo metu buvo parengtos metodinės gairės institucijoms, atliekančioms dvigubo finansavimo prevencijos ir kontrolės procedūras, administruojant Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinių fondų lėšas.
7.	Baltijos jūros strategijos (BJR) įgyvendinimo panaudojant 2007–2013 m. ES struktūrinę paramą vertinimas (2010)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, 2007–2013 m. veiksmų programos, 173 veiksmų programų priemonės	Teminis	Strateginis	Nustatytas aukštas 2007–2013 m. metų veiksmų programų suderinamumas su ES BJR strategija ir galimas jų indėlis. Ataskaitoje teigiama, kad tiesiogiai prie regioninės strategijos prioritetinių sričių įgyvendinimo gali prisidėti 59 veiksmų programų priemonės. Pagal finansinį indėlį veiksmų programos didžiausią poveikį gali turėti pirmosios strategijos ašies, skirtos ekologiškai tvaraus regiono plėtrai, ir trečios ašies, nukreiptos į Baltijos jūros regiono pasiekiamumo gerinimą, tikslų pasiekimui. Prie ketvirtosios ašies, skirtos Baltijos jūros regiono saugumo stiprinimui, tikslų įgyvendinimo veiksmų programos prisidės minimaliai. Netiesiogiai prie BJR strategijos įgyvendinimo gali prisidėti dar 66 veiksmų programų priemonės. Atsižvelgiant į aukštą veiksmų programų suderinamumą su ES BJR strategija ir į veiksmų programose numatytą tarptautinio bendradarbiavimo galimybę, poreikio tikslinti Lietuvos 2007–2013 m. veiksmų programas nėra. Buvo pasiūlyta eilė rekomendacijų ir priemonių, kurių įgyvendinimas leistų geriau panaudoti ES struktūrinių fondų lėšas ES BJR strategijos tikslams ir pagerinti atsiskaitymą.
8.	Partnerystės principo įgyvendinimo, panaudojant ES struktūrinę paramą, vertinimas (2010)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, partnerystė 2004–2006 m., ir 2007–2013 m. laikotarpiais	Teminis	Strateginis	Vertinime nustatyta, jog partnerystės poveikis ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo procesui yra vidutinis. Nors partnerystės principo taikymas nėra tik formalus reikalavimas, tačiau vertinimo metu buvo identifikuoti keli šio principo taikymo trūkumai. Partnerystės

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
			programų rengimo, įgyvendinimo, stebėsenos ir vertinimo metu			principo įgyvendinimo reglamentavimas Lietuvos nacionaliniuose teisės aktuose yra platus ir abstraktus. Programuojant, įgyvendinant ir vertinant ES struktūrinių fondų investicijas, partneriai aktyviausiai dalyvavo svarstant jau parengtus sprendimus, tačiau nepakankamai sistemingai ir plačiai buvo įtraukti į ankstyvąjį sprendimų priėmimo proceso etapą. Ne visada ir ne visiems partneriams buvo aišku, kada rengiami tam tikri sprendimai, ir kuriuo momentu jie turi galimybę įsitraukti į diskusijas, teikti siūlymus, alternatyvas. Socialinių ir ekonominių partnerių siekis atstovauti organizacijos narių interesus naudojant ES struktūrinių fondų lėšas yra vienas svarbiausių motyvų dalyvauti partnerystės procese, tačiau tai gali kelti riziką skaidrumo ir nešališkumo principų įgyvendinimui. Daugiausiai ekspertinių žinių ir įgūdžių partneriai turi savo veiklos srityje ar sektoriuje, o labiausiai trūksta ES struktūrinių fondų valdymo principų išmanymo. Vertinimo metu nustatytos pagrindinės problemos, rizikos, pateikta analizė ir rekomendacijos, kurios buvo naudingos partnerystės proceso ES struktūrinių fondų panaudojimo srityje tobulinimui.
9.	Tyrimų ir studijų, finansuojamų iš ES struktūrinės paramos lėšų, kokybės, efektyvumo ir tęstinumo vertinimas (2011)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, tyrimai, studijos, koncepcijos ir analizės, finansuotos pagal 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos veiksmų programų 25 priemonės.	Teminis	Strateginis	Vertinime buvo išanalizuota 924 tyrimai, studijos, koncepcijos ir analizės, finansuotos pagal 2007–2013 m. veiksmų programų 25 priemonės. Įgyvendinus vertinimo rekomendacijas, kaip tobulinti tyrimų ir studijų kokybės užtikrinimo ir priežiūros sistemą, kaip efektyviau planuoti tyrimų ir studijų biudžetus, mažinti ateityje planuojamų darbų fragmentiškumą, padidėjo ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamų tyrimų ir studijų kokybė, efektyvumas ir tęstinumas.
10.	ES fondų lėšų, skirtų 2007–2013 m. veiksmų programoms įgyvendinti, panaudojimo vertinimas (2011)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos įsisavinimo sparta ir stebėseną.	Administravimas	Veiklos	Vertinime nustatytos ES fondų lėšų naudojimo plano nevykdymo priežastys, įvertintos galimybės pasiekti ES fondų lėšų naudojimo plano rodiklius ateinančiais metais, atsižvelgiant į veiksmų programų prioritetų įgyvendinimo eigą (priemonių įgyvendinimo planų vykdymą, pateiktų paraiškų bei prisiimtų įsipareigojimų apimtis ir kt.), įvertinta ES fondų lėšų naudojimo plano nevykdymo įtaka N+2/N+3 taisyklės įgyvendinimui bei nustatytos priemonės, kurios užtikrintų plano vykdymą. Išvadų ir rekomendacijų įgyvendinimas leido optimizuoti ES 2007–2013 m. struktūrinių fondų lėšų panaudojimą.
11.	Informavimo apie ES struktūrinę paramą ir jos viešinimo vertinimas (2012)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, 2004–2006 ir 2007–2013 m. informavimo apie ES struktūrinę paramą ir jos viešinimo	Administravimas	Veiklos	Vertinimo metu buvo nustatytos pagrindinės ES struktūrinių fondų investicijų viešinimo ir informavimo sistemos bei viešinimo veiklų, priemonių ir kanalų problemos. Pateikta išsami analizė, gerosios praktikos pavyzdžiai ir rekomendacijos dėl optimalaus viešinimo ir informavimo proceso organizavimo 2014–2020 m. laikotarpiu. Šių rekomendacijų

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
			administravimo sistemos			įgyvendinimas leido geriau pasirengti naujam programavimo laikotarpiui.
12.	Europos investicijų banko paskolos administravimo sistemos vertinimas“(2010)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, EIB paskolos administravimo sistema	Administravimas	Veiklos	<p>Atlikus EIB paskolos administravimo sistemos atitikties sutarties su EIB nuostatomis vertinimą, nustatyta, kad sutarties reikalavimai yra integruoti į 2007–2013 m. laikotarpio struktūrinių fondų lėšų administravimo sistemą: paskirtos atsakingos nacionalinės institucijos, apibrėžtos jų funkcijos ir atsakomybės, įvardintos finansavimą galinčios gauti įstaigos ir juridiniai asmenys (projektų vykdytojai), EIB paskolos lėšomis finansuojami projektai, aiškiai apibrėžtos netinkamos finansuoti EIB paskolos lėšomis projektų ir projektų komponentų kategorijos, SFMIS galimybės administruojant EIB paskolą išnaudojamos pakankamai efektyviai.</p> <p>Pateiktos rekomendacijos dėl EIB paskolos administravimo sistemos optimizavimo, efektyvesnio EIB aplinkosauginių reikalavimų vykdymo, SFMIS funkcionalumo, susijusio su EIB paskolos administravimu, tobulinimo, bei įgyvendinančių institucijų darbuotojų kompetencijų kėlimo. Pasiūlytos rekomendacijos prisidėjo prie efektyvesnio EIB paskolos administravimo.</p>
13.	Aplinkosauginių reikalavimų įgyvendinimo vertinimas (2011)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, aplinkosauginių reikalavimų įgyvendinimas vykdamas veiksmų programas	Teminis	Veiklos	<p>Vertinime buvo nustatyta, kad bendrai aplinkos kokybė Lietuvoje nuo 2005 metų pagerėjo. Poveikio vertinimo atskiriems aplinkos komponentams rezultatai parodė, kad aplinkosaugos ir infrastruktūros projektų poveikis aplinkos komponentams yra teigiamas. Didžiausią teigiamą poveikį projektų įgyvendinimas daro kraštovaizdžiui bei visuomenės sveikatai, taip pat reikšmingai prisideda prie paviršinių vandens telkinių bei atmosferos oro kokybės gerinimo. Pagrindinės problemos kyla projektų planavimo etape dėl nekokybiškai parengtos projektų aplinkosauginės dokumentacijos, ilgų procedūrų atliekant poveikio aplinkai vertinimą ir „Natura 2000“ reikšmingumo nustatymą, visuomenės pasipriešinimo planuojamai veiklai, kuris dažniausiai atsiranda dėl nepakankamo informavimo apie planuojamą ūkinę veiklą ir jos poveikį.</p> <p>Nustatyta, kad aplinkosauginių reikalavimų užtikrinimas atliekant projektų atranką nėra efektyvus dėl projektų finansavimo sąlygų aprašuose nustatytų perteklinių reikalavimų ir projektų atitikimo aplinkosauginiams reikalavimams vertinimo metodikos trūkumo. Kituose projektų gyvavimo etapuose aplinkosauginių reikalavimų laikymasis yra užtikrinamas efektyviai ir papildomos priemonės nereikalingos.</p> <p>Remiantis vertinimo rezultatais ataskaitoje pateiktos 7 strateginio ir techninio pobūdžio rekomendacijos, skirtos identifikuotoms problemoms spręsti. Rekomendacijų įgyvendinimas leis padidinti teigiamą ES fondų investicijų poveikį aplinkai 2014–2020 m.</p>

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
						laikotarpiu.
14.	Švietimo ir mokslo ministerijos administruojamų 2007–2013 m. veiksmų programų prioritetų ir juos įgyvendinančių ministerijos programų įgyvendinimo tarpinis vertinimas (2011)	Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija	Horizontalus	Veiksmų programos įgyvendinimas	Veiklos	<p>Vertinime nustatytas Švietimo ir mokslo ministerijos administruojamų veiksmų programų prioritetų, priemonių ir pagal jas remiamų veiklų, nustatytų nacionalinėse ministerijos programose, tęstinis tinkamumas, atlikta jų nuoseklumo ir suderinamumo analizė, parengti pasiūlymai dėl veiksmų programų prioritetų, priemonių keitimo ar tobulinimo. Taip pat įvertintas veiksmų programų prioritetų, priemonių ir remiamų veiklų rezultatyvumas bei jo tikimybė, atlikta įgyvendinimo problemų analizė ir ja remiantis pateiktos rekomendacijos dėl nustatytų problemų sprendimo, kurios leistų pasiekti planuotus tikslus bei kokybiškus rezultatus švietimo ar mokslo sektoriuje.</p> <p>Įgyvendinus rekomendacijas, buvo pagerinta švietimui ir mokslui skiriamų ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo kokybė, veiksmingumas ir nuoseklumas, užtikrintas tinkamas ministerijos administruojamų 2007–2013 metų veiksmų programų prioritetų, priemonių ir pagal jas remiamų veiklų, nustatytų nacionalinėse ministerijos programose, įgyvendinimas.</p>
15.	Lietuvos informacinės visuomenės plėtros tendencijų ir prioritetų 2014–2020 metais vertinimas (2012)	Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos susiekimo ministerijos	Horizontalus, Lietuvos informacinės visuomenės plėtros procesai, pokyčiai ir tendencijos, Lietuvos informacinės visuomenės procesų ateities scenarijai 2014–2020 m.	Pasirengimas 2014–2020 m. programa-vimo laikotarpiui	Strateginis	<p>Vertinime suformuluoti trys Lietuvos informacinės visuomenės plėtros ateities scenarijai: avangardo scenarijus, buvimo tarp lyderių scenarijus ir amžinai perspektyvios šalies scenarijus. Lietuvai palankiausias buvimo tarp lyderių scenarijus, kuris reikštų, kad Lietuva pripažįsta informacinės visuomenės bei informacinių ir ryšių technologijų (toliau – IRT) svarbą ir svarbiausiose šalies plėtros strategijose įvardija tai kaip vieną iš horizontaliųjų prioritetų.</p> <p>Vertinimo rekomendacijos buvo naudingos tobulinant Informacinės visuomenės plėtros 2011–2019 m. programą ir rengiant jos įgyvendinimo priemonių planus po 2014 m., rengiant 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programą, taip pat rengiant įvairias sektorines programas ir priemonių planus, įskaitant: Visuotinio kompiuterinio raštingumo programą 2013–2019 m., Viešojo valdymo tobulinimo 2012–2020 m. programos įgyvendinimo priemonių planą, Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninio turinio saugojimo ir prieigos priemonių 2014–2016 m. planą, Lietuvių kalbos informacinėje visuomenėje programą ir kt.</p>
16.	Sveikatos sektoriaus prioritetų 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo laikotarpiu strateginis vertinimas (2013)	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija	Horizontalus, Lietuvos sveikatos sektoriaus problemų ir gerųjų iniciatyvų analizė; gyventojų sveikatos problemoms spręsti	Pasirengimas 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui	Strateginis	<p>Įvertinus reikšmingiausias gyventojų sveikatos problemas, atsižvelgus į sveikatos sistemos ypatumus bei potencialą, taip pat į Lietuvos pažangos strategijoje bei 2014–2020 m. Lietuvos pažangos programoje išdėstytus prioritetus, buvo nustatytos trys svarbiausios investicijų sritys ir aprašytos prioritetinės intervencijų priemonės. Rekomenduojamos 2014–2020 m. ES fondų investicijų panaudojimo sveikatos sektoriuje sritys yra lėtinių ligų valdymas, sveikata darbe</p>

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
			skirtų intervencinių priemonių, kurioms įgyvendinti galėtų būti naudojamos ES struktūrinės paramos 2014–2020 m. laikotarpiu skiriamos lėšos, analizė			bei sveikatos saugos ir kokybės gerinimas. Vertinimo rezultatais remtasi planuojant naujo laikotarpio ES fondų investicijas sveikatos sektoriuje.
17.	Švietimo ir mokslo srities prioritetų 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos programavimo laikotarpiui strateginis vertinimas (2014)	Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija	Horizontalus, Švietimo ir mokslo ministerijos kompetencijai priskirtos veiklos sritys	Pasirengimas 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui	Strateginis	Siekiant pagrįsti tikslų, prioritetų bei uždavinių švietimo ir mokslo srityse aktualumą 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu buvo atlikta antrinių informacijos šaltinių (teisės aktų, statistikos duomenų, anksčiau atliktų vertinimų išvadų) analizė, darbo grupėse ir per interviu diskutuota su švietimo ir mokslo politikos įgyvendintojais bei naudos gavėjais, parengta atskirų sričių – ikimokyklinio, bendrojo ir neformaliojo ugdymo, studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, profesinio mokymo ir mokymosi visą gyvenimą – stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė. Šią analizę dar labiau išplėtė 2007–2013 m. laikotarpio intervencijų rezultatyvumo analizė. Pateiktos rekomendacijos dėl būtinybės koncentruoti švietimo ir MTEP sektoriui skiriamus išteklius į pagrindines reikalingų pokyčių kryptis, užtikrinti rezultato rodiklių stebėseną, sukurti paskatas sektoriaus organizacijoms siekti norimo rezultato. Taip pat rekomenduojama investicijas į kokybiško švietimo prieinamumą ir mokymosi visą gyvenimą plėtrą nukreipti į konkrečias visuomenės grupes.
18.	Jaunimo verslumą skatinančių priemonių vertinimas (2012)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, 2007–2013 metų veiksmų programų prioritetai, uždaviniai, priemonės	Teminis	Strateginis	Vertinimo rezultatai prisidėjo prie efektyvesnio ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo jaunimo verslumo skatinimo srityje, tobulinant jaunimo verslumo ugdymo ir skatinimo sistemos administravimą, optimaliai paskirstant atsakomybes tarp institucijų, atsižvelgiant į jų išteklius ir praktines galimybes užtikrinti atsakomybių vykdymą. Planuojant 2014–2020 m. programavimo laikotarpio veiksmų programas vertinimas sukūrė prielaidas taikyti efektyviausias ir didžiausią naudą kuriančias jaunimo verslumą skatinančias priemones.
19.	Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijos ir ją įgyvendinančių veiksmų programų indėlis siekiant 2020 m. ES strategijos tikslų (2011)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategija konvergencijos	Teminis	Strateginis	Vertinime nustatyta, kiek ir prie kurių strategijos „Europa 2020“ tikslų, prioritetų ir pavyzdinių iniciatyvų įgyvendinimo prisideda Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategija konvergencijos tikslui įgyvendinti ir ją įgyvendinančios veiksmų programos. Taip pat identifikuota, kokių veiksmų reikia imtis planuojant 2014–2020 m. ES fondų investicijas Lietuvoje siekiant, kad ES sanglaudos politikos įgyvendinimas šalyje kuo

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
			tikslui įgyvendinti ir ją įgyvendinančios veiksmų programos			labiau prisidėtų prie strategijos „Europa 2020“ tikslų įgyvendinimo.
20.	Lietuvos plėtros prioritetų 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo laikotarpio vertinimas (2009)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, Lietuvos ūkio socialinės ir ekonominės raidos tendencijos Ketvirtosios ekonominės ir socialinės sanglaudos ataskaitos keliamų iššūkių kontekste	Pasirengimas 2014–2020 m. programa-vimo laikotarpiui	Strateginis	<p>Vertinime nustatyta, kad Lietuvos ūkio vystymosi prioritetai iki 2020 metų turėtų išlikti panašūs, kaip ir 2007–2013 m. laikotarpiu: integracija į globalią ekonomikos sistemą, globalias vertės kūrimo grandines bei tinklus; eksportuojančių ūkio šakų plėtra; TUI pritraukimas, ypač aukštos pridėtinės vertės, eksportą didinančiose srityse; demografinių procesų valdymas ir migracija, ypatingą dėmesį skiriant aukštos kvalifikacijos specialistų emigracijai; regioninių netolygumų mažinimas.</p> <p>Atlikta Ketvirtosios ekonominės ir socialinės sanglaudos ataskaitos nuostatų aktualumo Lietuvai analizė parodė iššūkių svarbą Lietuvai: pirmoje vietoje – globalizacijos iššūkis ir poreikis stiprinti Lietuvos ekonominį konkurencingumą, antroje vietoje – energetinių išteklių rinkos problemų sprendimas. Taip pat svarbūs demografiniai iššūkiai. Vertinimo metu pateikta analizė ir rekomendacijos buvo naudingos formuojant argumentuotą Lietuvos Respublikos poziciją dėl ES sanglaudos politikos po 2013 metų.</p>
21.	2007–2013 m. ES struktūrinės paramos vertinimų rekomendacijų įgyvendinimo vertinimas (2013)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, į 2008–2012 m. vertinimo planus įtraukti ES struktūrinės paramos vertinimai, užbaigti iki 2012 m. liepos 1 d., ir juose pateiktos rekomendacijos.	Teminis	Veiklos	<p>Vertinime buvo patikslinta rekomendacijų statistika, išanalizuoti jų tipai, lygmenys, įgyvendinimo terminai, įvertinta rekomendacijų kokybė ir jų įgyvendinamumas.</p> <p>Buvo suformuluotos išvados ir rekomendacijos dėl priemonių, kurios padidins vertinimų rekomendacijų įgyvendinamumą, aprašyta vertinimo rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos ir kontrolės geroji praktika, išskirtos pamokos ateičiai. Visa tai padidins ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo vertinimo instrumento naudingumą ir pagerins vertinimo rekomendacijų įgyvendinamumą, siekiant vertinimo rezultatų panaudojimo.</p>
22.	Kontrafaktinių vertinimo metodų pritaikomumas ir statistinių duomenų pakankamumas ES struktūrinės paramos poveikiui vertinti (2013)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, 2007–2013 metų ES paramos lėšomis finansuojamos priemonės ir galimos 2014–2020 metų investicijų kryptys.	Administravimas	Veiklos	<p>Vertinime išnagrinėtas kontrafaktinių metodų taikymui reikalingų duomenų prieinamumas ir pakankamumas: konstatuota, kad Lietuvos viešuosiuose registruose ir duomenų bazėse kaupiami beveik visi kontrafaktinio poveikio vertinimui reikalingi duomenys yra pakankami; tačiau individualių asmens arba įmonių duomenų naudojimą griežtai reglamentuoja teisės aktai ir aiškaus teisinio pagrindo, kuriuo remiantis nepriklausomi vertintojai galėtų gauti tuos duomenis, nebuvimas labai apriboja duomenų prieinamumą. Pasiūlyti duomenų perdavimo nepriklausomiems vertintojams būdai.</p> <p>Nustatyta, kokiose priemonėse yra geriausios galimybės pritaikyti kontrafaktinio poveikio vertinimo metodus. Pateikti konkretūs siūlymai, kaip galima integruoti kontrafaktinį poveikio vertinimą į 2014–2020 m. ES fondų investicijų stebėsenos ir vertinimo sistemą</p>

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
						(.Taip pat parengtos metodinės gairės, kuriose aptarti svarbiausi kontrafaktinio poveikio vertinimo metodai, planavimas ir dizainas, reikalingi duomenys ir rezultatų naudojimas. Vertinimo išvados, rekomendacijos ir metodinės gairės prisidės tobulinant ES fondų investicijų poveikio vertinimų kokybę..
23.	Viešųjų pirkimų poveikio ES struktūrinės paramos panaudojimo efektyvumui vertinimas (2012)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, Lietuvos ir pasirinktų kelių ES valstybių prekių ir paslaugų viešieji pirkimai ir jų sistema, kai finansavimo šaltinis yra ES struktūrinės paramos lėšos.	Teminis	Veiklos	Pateiktos išvados ir rekomendacijos dėl Viešųjų pirkimų įstatymo poveikio ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo efektyvumui bei viešųjų pirkimų procedūrų optimizavimo, siekiant efektyvesnio ES fondų lėšų panaudojimo, galimybių. Rekomendacijos suskirstytos į penkis struktūrinius blokus: Viešųjų pirkimų įstatymas ir poįstatyminiai teisės aktai, poįstatyminių reglamentuojančių teisės aktų taikymas; Viešųjų pirkimų kontrolės sistema; Viešųjų pirkimų kontrolės procedūros įgyvendinančiose institucijose; perkančiųjų organizacijų gebėjimai. Pasiūlytos šios tobulinimo kryptys: pirkimo procedūrų supaprastinimas, lankstumo didinimas ir paspartinimas plačiau išnaudojant supaprastintus pirkimo būdus; ginčų nagrinėjimo paspartinimo sprendimai; įvairesnių pirkimo būdų ir ekonominio naudingumo kriterijaus taikymo praktikos skatinimas; viešųjų pirkimų reglamentavimo ir kontrolės praktikų unifikavimas viešuosius pirkimus kontroliuojančiose institucijose; rizikos valdymu grįstų kontrolių aktyvesnis taikymas optimizuojant viešųjų pirkimų kontrolės kaštus; specializacijos didinimas vykdant viešuosius pirkimus sprendžiant perkančiųjų organizacijų gebėjimų problemą; viešųjų pirkimų sistemos orientacija į galutinį viešojo pirkimo rezultatą. Šio vertinimo rekomendacijų įgyvendinimas leido ne tik efektyviau administruoti ES struktūrinių fondų lėšas, geriau suderinant administravimo procedūras su viešųjų pirkimų procedūromis, bet ir prisidėjo prie viešųjų pirkimų politikos tobulinimo. Šio vertinimo rekomendacijų įgyvendinimas leido ne tik efektyviau administruoti ES struktūrinės paramos lėšas, geriau suderinant ES struktūrinės paramos administravimo procedūras su viešųjų pirkimų procedūromis, bet ir prisidėjo prie viešųjų pirkimų politikos tobulinimo.
24.	Lietuvos 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos strateginių programavimo dokumentų išankstinis vertinimas (2014)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, ES struktūrinės paramos administravimo Lietuvoje sistema, 2014–2020 m. veiksmų programa	Pasirengimas 2014–2020 m. programa-vimo laikotarpiui	Strateginis	Buvo pagerinta 2014–2020 m. ES fondų lėšomis numatytų finansuoti priemonių intervencijų logika ir sudarytos prielaidos atitikti tematinės koncentracijos reikalavimus. Konkrečių uždavinių skaičiaus sumažinimas ir intervencijų logikos detalizavimas, aiškių takoskyrų nustatymas tarp panašų pobūdį turinčių investicijų taip pat prisidėjo prie didesnio veiksmų programos vidinio nuoseklumo bei vidinio ir išorinio suderinamumo ir papildomumo. Rekomendacijos

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
						prisidėjo prie administracinės naštos pareiškėjams mažinimo, o išankstinio vertinimo metu atlikta rengiamų teisės aktų analizė taip pat parodė, kad pateiktas išankstinės sąlygos dėl statistinių duomenų prieinamumo ir pakankamumo įgyvendinimo veiksmų planas sudaro prielaidas sukurti tinkamą ES struktūrinių fondų veiksmų programos stebėsenos sistemą ir rinkti vertinimui reikalingus duomenis.
25.	Žmogiškųjų išteklių plėtros ir socialinės sanglaudos sričių būklės analizė ir perspektyvų 2014–2020 m. parengimas (2013)	Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Horizontalus, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos priskirtos veiklos sritys, Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 1 prioriteto ir Sanglaudos skatinimo veiksmų programos 2 prioriteto priemonės	Pasirengimas 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui	Strateginis	<p>Buvo įvertintos dabartinės tendencijos ir identifikuoti svarbiausi 2014–2020 m. laikotarpio iššūkiai socialinėje ir užimtumo srityse. Vertinime nustatyta, kad ES struktūrinių fondų lėšomis finansuotos intervencijos parama sukėlė kelių tipų efektus: „pabandymo efektas“ – išbandytos naujos iniciatyvos, požiūriai ar metodai, kurie suteikė naudingų pamokų ateičiai; sisteminio pokyčio efektas pastebimas kai kuriose priemonėse tik su išlygomis; trumpuoju laikotarpiu ypač aktualus krizės padarinių sušvelninimo efektas.</p> <p>Taip pat nustatyta, kad SADM atsakomybės sritims priskirtus žmogiškuosius ir finansinius išteklius reikėtų nukreipti dviem pagrindinėmis kryptimis: (1) padėti darbo neturintiems asmenims, investuojant į aktyvias darbo rinkos priemones; (2) gerinti socialinę aprėptį deinstitutionalizuojant dabartinę socialinių paslaugų sistemą, kuriant pereinamojo tipo ir bendruomenines paslaugas, padedant derinti šeimos ir darbo įsipareigojimus, kuriant ir teikiant paslaugas šeimoms (įskaitant socialinės rizikos šeimoms) ir atskirti patiriantiems asmenims.</p>
26.	ES struktūrinės paramos poveikio vietinei ir urbanistinei plėtrai vertinimas (2013)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, 35 Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo bei Sanglaudos skatinimo veiksmų programų priemonių investicijos, kurios turi poveikį miestų ir miestelių plėtrai	Teminis	Strateginis	<p>Vertinime atlikta ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo teritoriniu aspektu analizė, kuri apėmė 51 gyvenamąją vietovę (išskiriant didžiuosius miestus, regioninius augimo centrus, probleminių teritorijų miestus, kitus miestus ir miestelius). Nustatyta, kad investicijoms būdingas vidutinis ir mažesnis nei vidutinis tinkamumas, t. y. planuojant projektus buvo nepakankamai atsižvelgiama į bendrą gyvenamosios vietovės būklę.</p> <p>Planuojant ir įgyvendinant 2007–2013 m. struktūrinių fondų investicijas, šalies miestai ir miesteliai orientavosi į infrastruktūrinės investicijas (susisiekimo, komunalinių, socialinių, švietimo paslaugų gerinimui).</p> <p>Investicijos prisidėjo prie bendrojo vidaus produkto augimo ir nedarbo lygio mažinimo: 2011 ir 2012 metais šalies bendrasis vidaus produktas (BVP) buvo apie 2,3 proc. didesnis nei būtų buvęs nesant investicijų.</p> <p>Išvados ir rekomendacijos naudojamos atsiskaityti visuomenei, kaip ES struktūrinių fondų investicijos prisidėjo įgyvendinant sanglaudos politiką, kokį poveikį turėjo vietinei urbanistinei plėtrai ir žmonių gerovei. Be to, vertinimo rezultatai buvo naudojami rengiantis</p>

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
						naujam programavimo periodui.
27.	ES struktūrinės paramos rezultatyvumo ir poveikio viešojo valdymo tobulinimui vertinimas veiksmų programų prioritetų įgyvendinimo priemonių/ projektų lygiu (2014)	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija	Horizontalus, 2007–2013 m. ES finansuojamų veiksmų programų priemonės viešojo valdymo srityje	Teminis	Veiklos	<p>Nustatyta, kad įgyvendinant 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų investicijas daugiausia dėmesio buvo teikiama el. valdžios skatinimui, viešųjų paslaugų kokybės ir prieinamumo didinimui, žmogiškųjų išteklių modernizavimui ir į rezultatus orientuoto valdymo skatinimui, o mažiausia dėmesio teko institucinės sandaros tobulinimui.</p> <p>Veiksmų programų prioritetai, specifiniai uždaviniai ir finansuojamos veiklos gerai atitiko viešojo valdymo institucijų poreikius (valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms aktualiausias žmogiškųjų išteklių valdymo, o viešosioms įstaigoms ir valstybės įmonėms – veiklos valdymo srityje).</p> <p>Poveikis viešajam valdymui žmogiškųjų išteklių srityje, veiklos valdymo srityje yra santykinai didelis; poveikis viešajam valdymui elektroninės valdžios skatinimo srityje negalėjo pasireikšti maksimaliu mastu, nes tik iš dalies buvo patenkintos trys reikalingos sisteminio lygmens prielaidos (aiški valstybės informacinių išteklių optimizavimo ir konsolidavimo vizija kuriant centralizuotas ir sąveikas el. viešąsias paslaugas, sprendimų diegimo koordinavimas ir derinimas bei projektų vykdytojų organizacinė branda).</p> <p>Sisteminių viešosios politikos reformų srities projektų poveikis tebėra sektorinis ir ribotas dėl netinkamos priemonių intervencijų logikos ir gana didelės projektų fragmentacijos (buvo įgyvendinami sektoriai, o ne sisteminiai projektai).</p> <p>Išvados ir rekomendacijos skirtos nuoseklesniam ir veiksmingesniam ES struktūrinių fondų panaudojimui didinant viešojo administravimo efektyvumą ir stiprinant administracinius gebėjimus 2014–2020 m.</p>
28.	Valstybės informacinių technologijų infrastruktūros, planuojamos finansuoti ES struktūrinių fondų paramos lėšomis 2014–2020 metų laikotarpiu, tendencijų ir perspektyvų vertinimas (2014)	Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos susiekimo ministerijos	Horizontalus, Valstybės informacinių išteklių infrastruktūros (toliau – VIII), finansuota ES struktūrinių fondų paramos ir valstybės biudžeto lėšomis	Pasirengimas 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui	Strateginis	<p>Vertinime parengtos apibendrintos rekomendacijos Lietuvoje siekiamam įgyvendinti VIII pertvarkymo modeliui - pereiti nuo VIII tvarkymo atskirai kiekvienoje įstaigoje prie konsoliduotos VIII naudojimo; sukurti teisinės, organizacinės ir techninės priemonės, užtikrinančias naudojimosi IT paslaugomis aiškumą ir galimybes.</p> <p>Nustatyta, kad dalies institucijų duomenų tvarkymui naudojama infrastruktūra yra neadekvataus patikimumo lygio, didžioji dalis institucijų turimos IT įrangos yra pasenusi ir reikalauja atnaujinimų. Atsižvelgiant į tai, esamos įrangos atnaujinimas toje pat apimtyje pareikalaus žymių investicijų. Dėl bendrai Lietuvoje didėjančio IT specialistų trūkumo ir nekonkurencingų sąlygų viešajame sektoriuje lyginant su privačiu, egzistuoja didėjantis IT specialistų trūkumas viešajame sektoriuje.</p> <p>Vertinime atlikta VIII pertvarkymo modelių alternatyvų ekonominės naudos analizė ir nustatyta, kad VIII pertvarkymui pasirinkus tiek</p>

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
						antrąją, tiek trečiąją VIII pertvarkymo modelio alternatyvą, per 10 metų laikotarpį būtų sutaupyta virš 300 mln. Lt kapitalo investicijų. VIII pertvarkos ir plėtros planas leistų racionaliai panaudoti ES struktūrinių fondų lėšas valstybės informacinės infrastruktūros optimizavimui.
29.	ES struktūrinės paramos poveikis horizontalaus prioriteto „Lyčių lygybė ir nediskriminavimas“ įgyvendinimui (2014)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, 2007–2013 m. veikslių programų priemonės, kurios turi poveikį lyčių lygybės ir nediskriminavimo prioriteto įgyvendinimui.	Teminis	Strateginis	<p>Buvo išnagrinėtas tęstinis horizontalaus lyčių lygybės ir nediskriminavimo prioriteto tinkamumas bei suderinamumas, tikslų įgyvendinimas ir prioriteto reikalavimų integravimas į ES struktūrinių fondų lėšų administravimo sistemą.</p> <p>Nustatyta, kad investicijų poveikis lyčių lygybei ir nediskriminavimui buvo fragmentuotas. Geriausiai prie lyčių lygybės ir nediskriminavimo įgyvendinimo prisidėjo Žmogiškųjų išteklių plėtros veikslių programą įgyvendinant Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos administruotos priemonės – jas planuojant ir atrenkant projektus pasitarnavo institucijos patirtis, rėmimasis akademineis tyrimais ir savo srities išmanymas. Mažiausiai prisidėjo Ekonomikos augimo veikslių programos finansuotos priemonės, kuriose pritrūko aktualių tikslų išskelimo, prioriteto „savininko“ ir kompetencijų visuose investicijų įgyvendinimo lygmenyse.</p> <p>Lietuvos Respublikos finansų ministerijai ir kitoms institucijoms buvo pateiktos rekomendacijos dėl geresnio lyčių lygybės ir nediskriminavimo prioriteto integravimo į visas ES struktūrinių fondų investicijų sritis; metodinės pagalbos teikimo projektų vykdytojams; gerosios praktikos sklaidos ir viešinimo; Horizontaliųjų prioritėtų įgyvendinimo darbo grupės veiklos organizavimo; reikalavimų projektams nustatymo; stebėsenos tobulinimo.</p> <p>Šios rekomendacijos naudojamos įgyvendinant 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų ir investicijų veikslių programos intervencijas bei užtikrinant tinkamą lyčių lygybės ir nediskriminavimo prioriteto integravimą į ES struktūrinių ir investicijų fondų administravimo sistemą.</p>
30.	ES struktūrinės paramos poveikio gyvenimo kokybei, socialinės atskirties ir skurdo mažinimui Lietuvoje vertinimas (2014)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, 49 priemonės, skirtos skurdo ir socialinės atskirties mažinimui bei gyvenimo kokybės gerinimui, įgyvendintos pagal 2007–2013 m. veikslių programas	Poveikis	Strateginis	<p>Atlikus vertinimą, surinktais įrodymais buvo patvirtintos išvados, kad 2007–2013 m. laikotarpiu didžiausią poveikį gyvenimo kokybei šalyje darė išoriniai veiksniai (pirmiausiai – ekonomikos ciklas), o ES intervencijų poveikis šalies mastu buvo mažos apimties (išskyrus infrastruktūrinės intervencijas). 2007–2013 m. Lietuvoje įgyvendintos intervencijos buvo susietos su konkrečiomis skurdo ir socialinės atskirties mažinimo teorijomis bei patvirtintos išvalgos, kad šalyje dominuoja individualus požiūris į skurdo problematiką ir trūksta struktūrinių sprendimų.</p> <p>Vertinimas buvo naudingas, nes buvo sudarytas 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų intervencijų, prisidėjusių prie skurdo ir socialinės</p>

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
						<p>atskirties mažinimo, žemėlapis bei nubraižytos intervencijų logikos schemos kiekvienai iš penkių intervencijų kategorijų (įdarbinimo ir užimtumo skatinimo, aprūpinimo baziniais ištekliais, sveikatos, švietimo ir socialinių paslaugų teikimo intervencijoms), susiejant problemas, veiklas, siekiamus rezultatus bei išorės faktorius, darančius įtaką suplanuotų tikslų pasiekimui.</p> <p>Pateikta 17 rekomendacijų dėl įdarbinimo ir užimtumo skatinimo, aprūpinimo baziniais ištekliais, švietimo paslaugų teikimo, socialinių paslaugų teikimo intervencijų įgyvendinimo tobulinimo.</p> <p>Vertinimo rezultatai svarbūs atsiskaitant visuomenei už 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimą; taip pat tobulinant ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimą socialinės sanglaudos didinimui 2014–2020 m.</p> <p>Šį vertinimą Europos Komisija pripažino geriausiu užimtumo, darbo įgūdžių ir socialinės aprėpties srityje atliktu vertinimu. Apdovanojimas Lietuvai įteiktas Komisijos organizuotoje 7-oje vertinimo konferencijoje, kuri vyko 2016 m. birželio 16-17 dienomis Sofijoje.</p>
31.	ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumui vertinimas (2015)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, 75 2007–2013 m. veiksnių programų priemonės, kuriomis siekta prisidėti prie Lietuvos konkurencingumo didinimo.	Poveikis	Strateginis	<p>Vertinime nustatyta, kad 2007–2013 m. Lietuvoje daugiausiai investuota į konkurencingumo didinimo prielaidų sudarymą (kuriant infrastruktūrą), bet ne į tiesiogiai su konkurencingumu siejamų sričių skatinimą. Kokybiniais pokyčiams inspiruoti yra svarbios „minkštosios“ priemonės, kurioms įgyvendinti ir jų poveikiui pasireikšti reikia ilgesnio laiko.</p> <p>Egzistavo atotrūkis tarp priemonių ir projektų suplanuotų pasiekti tikslų ir strateginio konteksto rodiklių, nes daugelis įgyvendintų projektų nebuvo tokio masto, kad galėtų pakeisti strateginį kontekstą šalyje ir paskatinti struktūrinius pokyčius.</p> <p>Konkurencingumo didinimo priemonės darė teigiamą poveikį daugeliui konkurencingumo rodiklių, tačiau egzogeninių veiksnių įtaka (pavyzdžiui, ekonominės krizės, paklausos pokyčių užsienio rinkose, verslo klimato, taikomų mokestinių lengvatų, reguliacinės aplinkos, užsienio partnerių veiksnių ir kt.) daugeliu atvejų buvo stipresnė.</p> <p>ES struktūrinių fondų intervencijos nepaskatino struktūrinių pokyčių konkurencingumo didinimo srityje, to priežastys – žemos pridėtinės vertės ekonomika ir menki valstybės pajėgumai. Proveržio inovacijų diegimo srityje nebuvo pasiekta.</p> <p>Didžiausią poveikį ES struktūrinių fondų investicijos darė būtent pagrindinio kapitalo formavimui; BVP, tenkančio vienam gyventojui, padidėjimui. Konkurencingumui didinti skirtos priemonės darė nedidelį poveikį ir užimtumo situacijos pokyčiams.</p>

	Vertinimo pavadinimas	Vykdytojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
						Vertinime atlikta konkrečių konkurencingumo rodiklių dinamikos analizė bus naudinga tiek atskaitomybės prasme, tiek vertinant 2007–2013 m. Lietuvoje įvykusius pokyčius. Makroekonometrinio modeliavimo metodas leido įvertinti agreguotą ES struktūrinių fondų investicijų poveikį, atsižvelgiant
32.	ES struktūrinės paramos poveikio žmogiškųjų išteklių plėtrai vertinimas (2015)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija	Horizontalus, 62 2007–2013 m. veiksmų programų priemonės, prisidedančios prie žmogiškųjų išteklių plėtros įgyvendinimo.	Poveikis	Strateginis	<p>Vertinime konstatuota, kad 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų intervencijos pagal 62 veiksmų programų priemones sukūrė tiek trumpalaikį, tiek ilgalaikį poveikį makroekonominiams rodikliams. Poveikis švietimo sričiai buvo pamatuotas analizuojant trijų pagrindinių konteksto rodiklių pokyčius: ankstyvojo pasitraukimo iš švietimo sistemos lygį (pagerėjo 1,5 proc. punkt.), jaunimo švietimo pasiekimų lygį (pakilo 1,7 proc. punkt.) ir mokymosi visą gyvenimą lygį (jis praktiškai nekito ir išliko bene žemiausias visoje ES). ES struktūrinių fondų investicijos turėjo apčiuopiamą poveikį MTEPI srities konteksto rodiklių pokyčiams.</p> <p>Vertinime įvardintos problemos, dėl kurių Lietuvos verslo išlaidų MTEP lygis ir eksperimentinės plėtros būdu kuriamų naujų produktų apimtys išlieka itin žemos. Bendradarbiavimo ir horizontalios koordinacijos stoka riboja investicijų papildomumą bei nepriimtina didelių MTEP infrastruktūros išskaidymą tarp įvairių institucijų ir subjektų, dėl kurios nebuvo sukurta sinergija tarp atskirų infrastruktūros elementų, nefunkcionavo vientisas MTEP ir inovacijų paslaugų tinklas.</p> <p>Investicijos žmogiškųjų išteklių plėtrai <i>darbo rinkos</i> srityje buvo skirtos darbuotojų įgūdžių atnaujinimui ir tobulinimui, kvalifikacijos kėlimui ir verslumo skatinimui; didžiausia lėšų dalis – apie pusė jų – teko kovos su nedarbu priemonių finansavimui (bedarbių ir įspėtų apie atleidimą asmenų profesinis mokymas bei remiamas jų užimtumas).</p> <p>Investicijos į žmogiškųjų išteklių plėtrą sukūrė teigiamą poveikį užimtumo lygio – pagrindinio darbo rinkos srities konteksto rodiklio – pokyčiams, šios investicijos 2009 metais prisidėjo prie neigiamų ekonominės krizės padarinių švelninimo.</p> <p>Vertinimo rezultatai leis tinkamai atsiskaityti ES ir Lietuvos visuomenei už 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimą, o pateikti įrodymai apie intervencijų privalumus ir trūkumus padės sprendimų priėmėjams daryti efektyvesnius sprendimus apie tam tikrų investicijų taikymą ateityje.</p>
33.	Socialinės integracijos paslaugų socialiai pažeidžiamų ir socialinės rizikos asmenų grupėms	Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir	BPD ir ŽIPVP, šešios ES struktūrinių fondų lėšomis finansuotos ir 2004–2006 m. ir	Teminis	Strateginis	Vertinime buvo nagrinėjamos ES struktūrinių fondų lėšomis remiamos paslaugos penkioms pagrindinėms socialiai pažeidžiamų asmenų grupėms: neįgaliesiems, teistiesiems, priklausomiems nuo psichotropinių medžiagų, romų kilmės/tautybės asmenims,

	Vertinimo pavadinimas	Vykdotojas	Vertinimo objektas	Vertinimo tipas	Vertinimo pobūdis	Vertinimo rezultatai ir nauda
	situacijos, poreikių ir rezultatyvumo vertinimas, siekiant efektyviai panaudoti 2007–2013 m. ES struktūrinę paramą (2011)	darbo ministerija	2007–2013 m. laikotarpiais įgyvendintos priemonės, skirtos socialinei integracijai didinti.			pažeidžiamoms moterims. Siekiant suprasti, ar veikia ir kodėl veikia taikytos socialinės integracijos priemonės, buvo įvertinta: (1) ar 2004–2006 m. ir 2007–2013 m. pasirinkti socialinės integracijos programų tikslai atitiko tikruosius poreikius tų grupių, kurioms buvo skirti (tinkamumo ir tęstinio tinkamumo kriterijai); (2) kas buvo pasiekta ir kokiais kaštais, įgyvendinant socialinės integracijos programas (rezultatyvumo ir efektyvumo kriterijai); (3) kokią įtaką socialinės integracijos programos padarė tikslinės grupės asmenims (poveikio kriterijus); (4) ar įgyvendintos programos derėjo su valstybės politika atitinkamose srityse (suderinamumo kriterijus). Vertinimo išvados ir rekomendacijos padėjo formuoti ir įgyvendinti geresnę politiką mokantis iš patirties. Metodologiniu požiūriu didelė vertinimo pridėtinė vertė – grynojo įgyvendintų priemonių poveikio vertinimas, pirmąkart ES struktūrinių fondų investicijų vertinimų Lietuvoje istorijoje atliktas taikant kontrafaktinės analizės metodą.

* - į šią lentelę neįtraukti TPVP vertinimo priemonės lėšomis finansuoti 7 (septyni) Lietuvos 2004–2006 m. bendrojo programavimo dokumento intervencijų vertinimai.

Metinių vertinimo planų įgyvendinimas

Pagal 2008–2013 m. metinius vertinimo planus 2008–2015 m. buvo įgyvendinta iš viso 67 vertinimai (tame tarpe 4 vertinimo galimybių stiprinimo projektai). Jų pasiskirstymą pagal pobūdį, tipą iliustruoja 8 ir 9 lentelės.

6 lentelė. 2008–2015 m. ES struktūrinių fondų investicijų vertinimo planuose suplanuotų vertinimų pasiskirstymas pagal pobūdį

Pobūdis	Iš viso 2008–2015 m.
Strateginiai	31
Veiklos	32
Vertinimo galimybių stiprinimas	4
Iš viso	67

7 lentelė. 2008–2015 m. ES struktūrinių fondų investicijų vertinimo planuose suplanuotų vertinimų pasiskirstymas pagal tipą

Tipas	Iš viso 2008–2015 m.
Poveikio vertinimas	15
Veiksmų programos įgyvendinimo vertinimai	10
Administravimo sistemos vertinimai	15
Teminiai vertinimai	16
Pasirengimo 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui vertinimai	7
Vertinimo galimybių stiprinimas	4
Iš viso	67

Vertinimo rekomendacijų įgyvendinimas

Siekiant padidinti ES struktūrinių fondų investicijų vertinimo instrumento naudingumą ir pagerinti vertinimo rezultatų naudojimą (vertinimo rekomendacijų įgyvendinamumą), Lietuvos Respublikos finansų ministerija 2007–2015 m. reguliariai vykdė vertinimo rekomendacijų stebėseną ir per laikotarpį du kartus inicijavo vertinimo rekomendacijų įgyvendinimo vertinimus.

2012 m. atliktame *ES struktūrinės paramos vertinimų rezultatų panaudojimo vertinime* daugiausiai dėmesio buvo skiriama instrumentinei vertinimų naudos analizei ir rekomendacijų įgyvendinimui, konceptuali vertinimų nauda nagrinėjama procesiniu aspektu, atsižvelgiant į vertinimų rekomendacijų formulavimo, svarstymo ir sklaidos procesą bei suinteresuotųjų institucijų dalyvavimą rezultatų sklaidos mechanizmuose, siekiant nustatyti, kokią mokymosi ir naujų žinių formavimosi praktiką tai paskatino.

Vertinimas atskleidė, kad 2008–2012 m. atliktuose vertinimuose 92 proc. pateiktų rekomendacijų buvo priimtos įgyvendinti. Realiai įgyvendintų rekomendacijų apimtis buvo mažesnė, t. y. įvykdyta 63 proc. visų priimtų įgyvendinti ES struktūrinių fondų lėšų vertinimuose pateiktų pasiūlymų, iš kurių absoliučiai įgyvendintų rekomendacijų dalis sudarė 42 proc., dalinai įgyvendintų – 18 proc., o įgyvendinamų – 3 proc. Šis rezultatas parodė, kad institucijos naudojo vertinimuose pateiktas rekomendacijas ES struktūrinių fondų lėšų struktūrinės paramos panaudojimo tobulinimui.

ES struktūrinių fondų lėšų vertinimų rekomendacijos skatino teisinio reglamentavimo pokyčius, įgyvendinamų priemonių organizavimo tobulinimą (pavyzdžiui, nepasiteisinsius priemonių panaikinimą ar naujų įtraukimą į veiksmų programas), prisidėjo prie projektų įgyvendinimo kontrolės skatinimo. Neįgyvendintų ar nekokybiškų rekomendacijų dalis (11 proc.), lyginant su bendru 2008–2012 m. vertinimuose pateiktų ir priimtų įgyvendinti rekomendacijų skaičiumi, nebuvo didelė. Į šį skaičių patenkančios rekomendacijos buvo neįgyvendintos dėl rekomendacijų kokybės problemų, t. y. rekomendacijos netinkamai sprendė identifikuotas problemas (veiksmingumo kriterijus), buvo neaiškios rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ar jų pateikimo tikslas (aiškumo kriterijus), buvo

nepakankami administraciniai ištekliai rekomendacijų įgyvendinimui ir netinkamai nustatytos atsakingos institucijos (įgyvendinamumo kriterijus). Tam tikrais atvejais suformuluotos rekomendacijos buvo praktiškos, tačiau pritrūko politinės valios jas įgyvendinti. Rekomendacijų įgyvendinimą taip pat apsunkino vadinamoji rekomendacijų „užmaršties“ problema, kai dėl ilgo laiko horizonto (pavyzdžiui, pateikus rekomendacijas ateinančiam programavimo laikotarpiui) susiduriama su institucinės „atminties“ nepakankamumu, kyla rekomendacijų aktualumo klausimas, o vertinimas iš dalies praranda savo funkciją, susijusią su kasdienės veiklos tobulinimu (aktualiausią specialistams).

2015 m. įgyvendintame Vertinimų rezultatų panaudojimo vertinime buvo atlikta vertinimų rezultatų panaudojimo analizė ir nustatytas vertinimų poveikis ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo tobulinimui. Šis vertinimas iš esmės patvirtino aukščiau aprašyto 2012 m. vertinimo rezultatus. Šios analizės objektas – 60 vertinimų (visų 2007–2013 m. veiksmų programų), kurie buvo atlikti 2008–2014 m.

2008–2014 m. atliktuose vertinimuose pateiktos rekomendacijos buvo sugrupuotos pagal rekomendacijų tipą, lygmenį, įgyvendinamumą. Statistinių duomenų analizė rodo, kad apie 92 proc. (patvirtino 2012 m. vertinimo išvada) vertinimuose pateiktų rekomendacijų atsakingos institucijos priėmė arba iš dalies priėmė, t. y. numatė įgyvendinti. Vertinimo rezultatai taip pat parodė, kad 70,2 proc. rekomendacijų yra įgyvendintos arba numatomos įgyvendinti ateityje (43 proc. rekomendacijų yra įvykdytos). Mažiau nei 3 proc. rekomendacijų nėra ir nebus įgyvendintos.

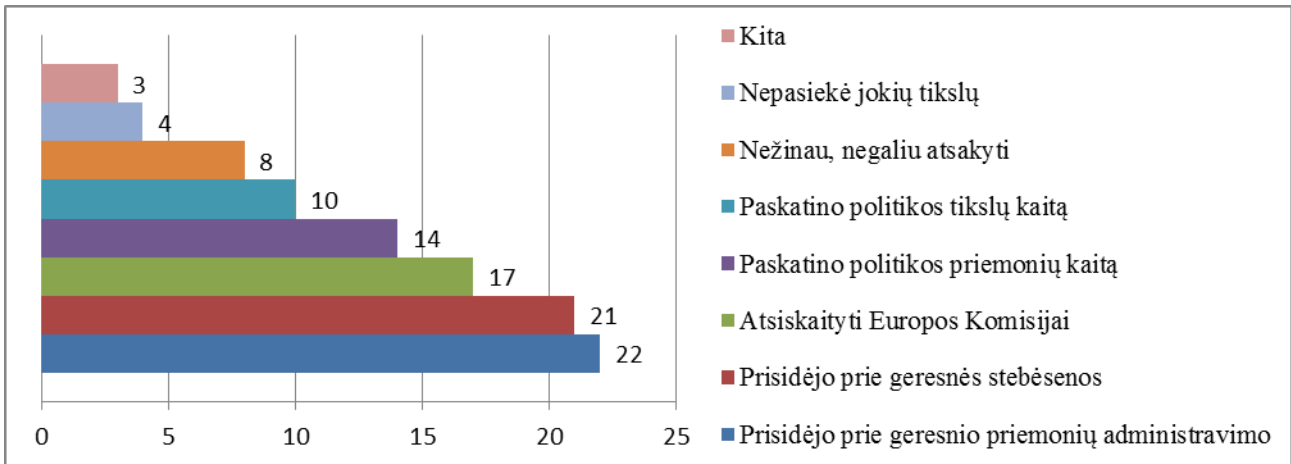
8 lentelė. 2008–2014 m. atliktų vertinimų rekomendacijos

Rodiklis		Rekomendacijos, įtrauktos į rekomendacijų įgyvendinimo lenteles
Rekomendacijų skaičius		675 (100 proc.) ⁶
Rekomendacijų skaičius ir dalis (proc.) pagal tipą	a) dėl politikos prioritetų/tikslų kaitos	163 (24,1 proc.)
	b) dėl politikos įgyvendinimo priemonių kaitos	67 (9,9 proc.)
	c) dėl administravimo sistemos kaitos	287 (42,5 proc.)
	d) dėl stebėsenos ir vertinimo sistemos kaitos	150 (22,2 proc.)
	e) niekur kitur nepriskirta	8 (1,2 proc.)
Rekomendacijų dėl politikos prioritetų ir įgyvendinimo priemonių dalis pagal lygmenį	a) politikos kaita	104 (15,4 proc./ 45,2 proc.)
	b) programos kaita	57 (8,4 proc./ 24,8 proc.)
	c) priemonės kaita	69 (10,2 proc./ 30 proc.)
Įgyvendintinos rekomendacijos	a) įgyvendintinos rekomendacijos	620 (91,9 proc.)
	b) neįgyvendintinos rekomendacijos	55 (8,1 proc.)
Įgyvendintinų rekomendacijų dalis (proc.) pagal tipą	a) dėl politikos prioritetų/tikslų kaitos	150 (22,2 proc.)
	b) dėl politikos įgyvendinimo priemonių kaitos	64 (9,5 proc.)
	c) dėl administravimo sistemos kaitos	259 (38,4 proc.)
	d) dėl stebėsenos ir vertinimo sistemos kaitos	139 (20,6 proc.)
	e) niekur kitur nepriskirta	8 (1,2 proc.)

Apibendrinti vertinimo metu atliktos valstybės tarnautojų apklausos duomenys atskleidžia, kokiose srityse buvo panaudoti vertinimai, rezultatai (žr. paveikslą). Didžiausia vertinimų dalis prisidėjo prie geresnio priemonių administravimo ir geresnės stebėsenos (patvirtinama aukščiau pateikta išvada, kad du trečdaliai vertinimų rekomendacijų siekia stiprinti administravimą, stebėseną ir (arba) vertinimą).

⁶ Nėra įtrauktas „Lietuvos 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų veiksmų programos išankstinis vertinimas“, kuriame pateiktos 163 rekomendacijos.

3 paveikslas. Tikslai, kuriems pasitarnavo konkretūs vertinimai

Apibendrinant galima teigti, kad tiek pagal rekomendacijų įgyvendinimo apimtį, tiek pagal jų praktinį poveikį vertinimai prisidėjo prie ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo tobulinimo 2007–2013 m. ir ruošiantis 2014–2020 m. laikotarpiui (instrumentinė nauda). Vertinimo rekomendacijos buvo svarbios ne tik ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo tobulinimui, bet ir atskaitomybės užtikrinimui, kadangi vertinimų indėlių ir juose pateiktų rezultatų panaudojimą efektyviausia matuoti būtent per rekomendacijų įgyvendinimo situaciją (tiek kiekybiniu, tiek kokybiniu aspektais).

Vertinimo koordinavimo grupės veikla

Vertinimo koordinavimo grupė (toliau – VKG) yra Lietuvos Respublikos finansų ministro 2007 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. 1K-344 „Dėl vertinimo koordinavimo grupės sudarymo“ sudaryta tarpžinybinė darbo grupė ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo vertinimo veiklai koordinuoti. VKG pavesta atlikti šias funkcijas:

- aptarti metinių vertinimo planų (toliau – metinių vertinimo planų) ir jų pakeitimų projektus;
- aptarti metinių vertinimo planų įgyvendinimą;
- teikti pasiūlymus už vertinimą atsakingoms ministerijoms dėl vertinimo planavimo ir įgyvendinimo;
- teikti pasiūlymus už vertinimą atsakingoms ministerijoms dėl planuojamų vertinimo veiklų techninių specifikacijų;
- teikti pasiūlymus už vertinimą atsakingoms ministerijoms dėl vertinimų tarpinių rezultatų ir aptarti galutinius vertinimų rezultatus.
- Per 2007–2015 m. buvo organizuoti 34 VKG posėdžiai, kuriuose buvo vykdomos šios vertinimo koordinavimo veiklos:
- ES struktūrinių fondų investicijų vertinimo prioritetų pristatymas ir metinių vertinimo planų rengimo eigos konkrečiais metais aptarimas;
- institucijų vertinimo poreikio paraiškų aptarimas;
- metinių vertinimo planų projektų aptarimas ir pritarimas jiems;
- 2008–2013 m. metinių planų įgyvendinimo apžvalgos aptarimas;
- pagal 2008–2013 m. metinius vertinimo planus vykdomų projektų būklė ir jų įgyvendinimo problemų aptarimas;
- Europos Komisijos organizuotų vertinimo tinklų posėdžių apžvalga;
- vertinimo rezultatų integravimo į metines veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitas aktualijos;
- vertinimų rekomendacijų priėmimas ir įgyvendinimas;
- pasirengimas 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui: naujų reglamentų nuostatų pristatymas ir svarstymas; vertinimo priemonės įgyvendinimo sistemos 2014–2020 m. pristatymas ir

aptarimas; 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų investicijų lėšų panaudojimo vertinimo plano pristatymas ir aptarimas;

- poveikio vertinimų problemų ir iššūkių aptarimas;
- ES struktūrinės paramos vertinimo galimybių stiprinimo veiklų pristatymas ir aptarimas;
- vertinimo koordinavimo veiklos aktyvinimas: sudėties ir funkcijų atnaujinimai, siekiant veiklos efektyvumo ir vertinimų rezultatų gerinimo, pasiūlymai dėl specifinių mokymų, naujų narių įtraukimo, naujų funkcijų ir pan.;
- vertinimo vidaus procedūrų aptarimas ir pavyzdžiai;
- vertinimų rezultatų pristatymai;
- diskusijos „Rezultatų kokybės ir naudos didinimas“, „Vertinimo veiklos tęstinumas ir pagrindinės ypatybės 2014–2020 m.“, „Kaip keisis ES struktūrinės paramos vertinimo vaidmuo 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu“, „Kaip pagerinti partnerių įsitraukimą į ES struktūrinės paramos vertinimą“, „Kaip geriau panaudoti ES fondų investicijų vertinimų rezultatus“.

VKG kaip tarpinstitucinio bendradarbiavimo, apsiikeitimo patirtimi ir partnerystės priemonė pasiteisino. Pagrindinė VKG nauda išryškėjo sudarant ir svarstant metinius vertinimo planus, diskutuojant dėl aktualių vertinimo temų, vertinimų apimties, biudžeto ir pan. Šio proceso dėka institucijos turėjo galimybes sužinoti apie kitų institucijų planuojamus vertinimus, kas leido išvengti dubliavimosi, identifikuoti galimas temas kelioms ar visoms institucijoms aktualiems vertinimams. VKG formatas taip pat buvo veiksmingai panaudojamas kaip vertinimo priežiūros darbo grupė, vykdančią Finansų ministerijos inicijuotus horizontalius vertinimus. Be to, VKG buvo pagrindinė tikslinė grupė, kuriai buvo skirta didžioji dalis 2007–2013 m. vykdytų vertinimo gebėjimų stiprinimo priemonių.

ES struktūrinių fondų investicijų vertinimo galimybių stiprinimas

Per 2008–2015 m., siekiant sustiprinti individualius, institucinius, tarpinstitucinius ir visuomeninius vertinimo gebėjimus, TPVP lėšomis buvo įgyvendinti 4 vertinimo gebėjimų stiprinimo (toliau – VGS) projektai. Įgyvendinant VGS projektų veiklas atskirais etapais nuosekliai buvo vystomi vertinimo gebėjimai, pradėdant nuo bazinių žinių tarnautojams, atsakingiems už ES struktūrinių fondų investicijų vertinimą vadovaujančioje ir tarpinėse institucijose, toliau gilinant jų metodologines žinias bei gerinant vertinimų kokybę ir baigiant sprendimų priėmėjų skatinimu naudoti vertinimų rezultatus politiniams sprendimams pagrįsti.

Pirmasis VGS projektas „ES struktūrinės paramos vertinimo galimybių stiprinimas Lietuvoje“ (2008 m.) buvo skirtas pagrindinėms VGS kryptims nustatyti, VGS pagrindams padėti ir apėmė:

- VGS galimybių studijos ir priemonių plano 2009–2013 m. parengimą;
- vertinimo metodinės medžiagos parengimą (3 metodiniai dokumentai (ES struktūrinės paramos vertinimo projekto rengimo ir įgyvendinimo gairės, ES struktūrinės paramos vertinimo metodų gairės, pasiūlymai dėl vertinimo projekto biudžeto nustatymo);
- mokymus (7 seminarai dėl ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo vertinimo metodų ir jų taikymo, vertinimo projekto rengimo, biudžeto nustatymo ir pan. ir 3 mokomieji vizitai kitose ES šalyse (Lisabonoje (Portugalija), Briuselyje (Belgija), Dubline (Airija));
- tarptautinės vertinimo konferencijos „Siekiant kokybės ir rezultatų naudojimo“ (2009 m. kovo 26-27 d.), kurioje dalyvavo 136 dalyviai net tik iš Lietuvos, bet ir iš 18 kitų ES šalių, organizavimą.

Antrasis ir trečiasis VGS projektai „ES struktūrinės paramos vertinimo galimybių stiprinimas Lietuvoje -2 ir -3“ (2009 m. ir 2011 m.) buvo skirti vertinimų naudojimo sprendimų priėmimo procese skatinimui, didinant vertinimo kokybę ir skleidžiant informaciją apie vertinimą. Buvo vykdomos tokios veiklos:

- mokymai (vertinimo metodų žinių gilinimas, kontrafaktinis ir eksperimentinis vertinimo metodai 2014–2020 m., taip pat kiekybinių metodų (statistinės analizės, tinklų analizės, kaštų-naudos analizės) taikymas, techninės užduoties vertinimo projektams rengimas, vertinimo

tinklaveikos klausimai, vertinimo kaip instrumento viešosios politikos turinio ir proceso tobulinimui panaudojimas ir pan.);

- 3 nedidelės apimties dalyvavimu grįsti teminiai vertinimai (Partnerystės principo įgyvendinimo panaudojant ES struktūrinę paramą vertinimas, Baltijos jūros strategijos įgyvendinimo panaudojant 2007–2013 m. ES struktūrinę paramą vertinimas; Europos investicijų banko paskolos administravimo sistemos vertinimas);
- vertinimo viešinimo leidiniai (Integruotas metodinis leidinys ES struktūrinės paramos vertinimas: metodinės gairės, ES struktūrinės paramos vertinimų apžvalga: rekomendacijos dėl 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo; 2011 m. kalendoriai vertinimo tematika);
- 2 tarptautinės vertinimo konferencijos: „Vertinant 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos naujoves: atradimai ir pamokos 2014–2020 m.“ (2011 m. kovo 3–4 d.), ir „Sanglaudos politika 2014–2020 m.: įrodymais grįsto programavimo ir vertinimo link“, kuri buvo įtraukta į 2013 m. Lietuvos pirmininkavimo ES renginių sąrašą;
- vertinimo ekspertų ir užsakovų diskusijos, skirtos aktualioms 2010–2011 m. ES struktūrinių fondų investicijų vertinimo temoms aptarti; taip pat renginiai Lietuvos vertinimo bendruomenei bei vertinimo socialiniams – ekonominiams partneriams „Vertinimų kokybė, rezultatų panaudojimas, vertinimo standartų taikymas ir „ES sanglaudos politikos vertinimas ir orientacija į rezultatus Lietuvoje 2014–2020 m.: iššūkiai, poreikiai ir perspektyvos“;
- kitos vertinimo galimybių stiprinimo priemonės: publikacija vertinimo tema plačiajai visuomenei – interviu su Airijos vertinimo ekspertu David Hegarty (Ekonominės krizės kontekste vertinimas tampa dar svarbesnis) ir medžiaga apie vertinimą (ES struktūrinių fondų vertinimo sistemos institucionalizavimas Lietuvoje); leidiniai apie vertinimą: „Lietuvos ES struktūrinės paramos vertinimo standartai“, „ES struktūrinės paramos vertinimo kokybė ir panaudojimas Lietuvoje 2008–2012 m.: kas lemia vertinimo vertę?“, „Vertinimo galimybių stiprinimas Lietuvoje: patirtis ir pamokos“.

2014–2015 m. buvo įgyvendintas ketvirtasis VGS projektas „Europos Sąjungos struktūrinės paramos vertinimo galimybių stiprinimas Lietuvoje – 4“. Šio projekto tikslas – sukurti priemones, kurios padėtų intensyviau ir ekstensyviau naudoti vertinimo rezultatus ir vertinimą kaip valdymo instrumentą. Siekiant įgyvendinti šį tikslą, buvo įgyvendintos keturios vertinimo galimybių stiprinimo veiklos:

- vertinimų rezultatų panaudojimo vertinimas (atlikta analizė, atsakanti į klausimus, koku mastu vertinimų rekomendacijos buvo naudojamos, kokius jos paskatino pokyčius ir kokiose srityse, kaip paskatinti vertinimo rezultatų naudojimą);
- parengtos ES fondų lėšų panaudojimo vertinimo metodinės gairės (iš esmės buvo peržiūrėtos techninių specifikacijų rengimo rekomendacijos, skiriant dėmesio vertinimų tipams, vertinimo klausimų nustatymui ir klausimų tipams bei rekomendacijoms rengiant techninę užduotį – „auksinėms“ taisyklėms; pateiktos naujos rekomendacijos dėl vertinimų biudžeto skaičiavimo ir vertinimo vertės nustatymo; skirta dėmesio poveikio vertinimo metodiniams požiūriams (teorija grįstam poveikio vertinimui ir kontrafaktiniam poveikio vertinimui), dalyvavimu grįsto vertinimo eigai ir specifikai);
- seminarai-diskusijos (fokus grupių formatu) vertinimo rezultatų naudojimo ir vertinimo kaip valdymo instrumento naudojimo temomis (ypač pažymėtina fokusuota grupinė diskusija „Vertinimo rezultatų naudojimas: šventojo Gralio beieškant“ su sprendimų priėmėjais buvo skirta aptarti, kaip intensyviau naudoti ES fondų vertinimų rezultatus, koks jau atliktų vertinimų poveikis, kada ir kaip vertinimai prisideda prie geresnio politikos formavimo ir įgyvendinimo, kokios yra sėkmės istorijos);
- įgyvendintos ES fondų lėšų panaudojimo vertinimo sklaidos priemonės (mokslinio formato straipsnis ir jo pagrindu parengtas pranešimas apie vertinimą „Vertinimo kaip įrodymais grįsto valdymo įrankio naudojimas: Lietuvos atvejis“; viešinimo renginys-diskusija „Kaip teisingai pristatyti ir viešinti ES fondų investicijų vertinimo rezultatus“; interviu/diskusija radijo stotyje su aukšto lygio sprendimų priėmėju apie ES fondų investicijų vertinimo naudą).

Be VGS veiklų, 2007–2015 m. buvo nuosekliai vykdomos veiklos, skirtos įrodymais grįsto valdymo populiarinimui, vertinimų rezultatų sklaidai ir jų panaudojimui skatinti (vertinimo rezultatų pristatymai konferencijų formatu, pristatymai Seimui, Stebėsenos komitetui, viešinimas interneto tinkluose ir kitose žiniasklaidos priemonėse).

Taip pat, siekiant pagilinti žinias apie „griežtuosius“ poveikio vertinimo metodus, Lietuvos Respublikos finansų ministerija kartu su Europos Komisijos Poveikio vertinimų tyrimų centru (CRIE) organizavo mokymus „Kontrafaktinis poveikio vertinimas: metodai ir jų taikymo specifika, rezultatų interpretacija“. Mokymų metu buvo išsamiai pristatytas kontrafaktinio poveikio vertinimo būdas, pateikiami konkretūs pavyzdžiai (taip pat ir Lietuvos pavyzdys), praktiniai kontrafaktinių metodų taikymo aspektai, analizuojamos duomenų išsamumo ir prieinamumo problemos.

Apibendrinant **VGS veiklų naudą** galima pateikti šias išvadas:

- 2008–2015 m. vykusių mokymų metu buvo suteikta naujų teorinių ir praktinių žinių tarnautojams, atsakingiems už ES struktūrinių fondų investicijų vertinimą vadovaujančioje ir tarpinėse institucijose. Šios žinios pasitarnavo vertinimų kokybės gerinimui;
- Vertinimo metodinių dokumentų parengimas (o ypač jų apjungimas į Vertinimo metodines gaires) ir atnaujinimas prisidėjo prie ES struktūrinių fondų investicijų vertinimo metodinės bazės stiprinimo bei užtikrino, kad visi aktualūs ir praktiniai vertinimo klausimai būtų išsamiai išnagrinėti ir pateikti lietuvių kalba;
- Tarptautinės vertinimo konferencijos davė didelę naudą ne tik ES struktūrinių fondų lėšas administruojančioms institucijoms (naujos žinios, užsienio praktikos pavyzdžiai, nauji kontaktai su žymiausiais užsienio ekspertais ir kt.), bet taip pat prisidėjo prie Lietuvos įvaizdžio vertinimo srityje plėtojimo bei informacijos apie vertinimą sklaidos;
- Teminiai vertinimai patenkino vadovaujančiosios institucijos poreikius dėl aktualių ir konkrečių klausimų išnagrinėjimo. Be to, atliekant vertinimus, mokymosi tikslais atitinkamas užduotis juose atliko vadovaujančiosios institucijos darbuotojai, siekiant tobulinti jų vertinimo įgūdžius;
- Kitos projekto veiklos (diskusijos, mokslinio formato ir populiarios publikacijos žiniasklaidoje, vertinimų rezultatų viešinimo renginiai) prisidėjo prie įrodymais grįsto valdymo kultūros bei vertinimo tinklaveikos skatinimo Lietuvoje.

2.8. Nacionalinis veiklos rezervas (jei taikoma)

Netaikoma

3. ĮGYVENDINIMAS PAGAL PRIORITETUS

3.1. prioritetas „Techninė parama ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal Konvergencijos tikslą, administravimui“

3.1.1. Tikslų pasiekimas ir pažangos analizė

Įgyvendinant Lietuvos Respublikos finansų ministerijos administruojamą TPVP 1 prioritetą „Techninė parama ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal Konvergencijos tikslą, administravimui“ (toliau – 1 prioritetas) buvo siekiama trijų uždavinių:

- 1 uždavinys: „Sukurti ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal Konvergencijos tikslą, administravimo sistemą ir užtikrinti efektyvų šios sistemos funkcionavimą įgyvendinant Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją bei Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programas“;

- 2 uždavinys: „Gerinti pareiškėjų, projektų vykdytojų ir visuomenės informuotumą apie ES struktūrinę paramą, Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų teikiamą paramą bei įgyvendinimo rezultatus“;
- 3 uždavinys: „Atlikti Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų vertinimą ir stiprinti vertinimo galimybes“.

Šių uždavinių buvo siekiama įgyvendinant 3 priemones: „ES struktūrinės paramos administravimo sistemos sukūrimas ir efektyvus jos funkcionavimas“, „4VP. Informavimas ir viešinimas“ ir „ES struktūrinės paramos vertinimas“.

Per visą finansavimo laikotarpį pagal priemonę „ES struktūrinės paramos administravimo sistemos sukūrimas ir efektyvus jos funkcionavimas“ buvo įgyvendinta 15 techninės paramos projektų; pagal priemonę „4VP. Informavimas ir viešinimas“ – 10, pagal priemonę „ES struktūrinės paramos vertinimas“ – 24 projektai.

Detalesnė informacija apie 1 prioriteto uždavinių įgyvendinimą pateikiama D dalyje „Kokybinė analizė“, remiantis fizinių ir finansinių stebėsenos rodiklių pasiekimais uždavinių lygmeniu.

A DALIS: STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMAI UŽDAVINIO LYGMENIU

9 lentelė. 1 uždavinys: Sukurti ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal Konvergencijos tikslą, administravimo sistemą ir užtikrinti efektyvų šios sistemos funkcionavimą įgyvendinant Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją bei Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programas

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso
Produkto rodikliai											
ES struktūrinės paramos administravimo srityje dirbančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų, kuriems buvo nustatyti individualūs kvalifikacijos kėlimo planai ir kurie dalyvavo mokymuose, procentas (nustatoma kasmet)	Pasiekti rezultatai	NA	NA	41	41	57	65	71	74	75	
	Tikslas										50
	Pradinis taškas	602									
ES struktūrinės paramos administravimo srityje dirbančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų, kuriems buvo nustatyti individualūs kvalifikacijos kėlimo planai ir kurie dalyvavo mokymuose, skaičius (nustatoma kasmet)	Pasiekti rezultatai	NA	NA	158	206	279	380	687 ⁷	701	716	
	Tikslas										301
	Pradinis taškas	602									
Rezultato rodikliai											
ES struktūrinės paramos administravimo srityje dirbančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų, kurie patobulino kvalifikaciją per N metus (jiems buvo nustatyti individualūs kvalifikacijos tobulinimo planai ir jie dalyvavo mokymuose) ir kurie išdirbo ES struktūrinės paramos administravimo srityje N+1 metus, procentas	Pasiekti rezultatai	NA	NA	92	88	85	84	85	87	90	
	Tikslas										70
	Pradinis taškas	602									

⁷ Iki 2013 m. pabaigos pasiekta reikšmė buvo patikslinta.

10 lentelė. 2 uždavinys: Gerinti pareiškėjų, projektų vykdytojų ir visuomenės informuotumą apie ES struktūrinę paramą, Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų teikiamą paramą bei įgyvendinimo rezultatus

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso
Produkto rodikliai											
Įgyvendintų informavimo ir viešinimo iniciatyvų (informavimo kampanijos, konferencijos, seminarų ciklai, tinklalapiai ir kt.) skaičius ⁸	Pasiekti rezultatai	0	0	24	41	55,75	70,75	85,50	109,75	124	124⁹
	Tikslas										113
	Pradinis taškas	2									
Rezultato rodikliai											
Įgyvendintomis informavimo ir viešinimo iniciatyvomis pasinaudojusi, t. y. žinanti apie ES struktūrinę paramą Lietuvai 2007–2013 m., visuomenės dalis (proc.)	Pasiekti rezultatai	0	44	75	74	82	78	83	89	91	91
	Tikslas										50
	Pradinis taškas	NA									

11 lentelė. 3 uždavinys: atlikti Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų vertinimą ir stiprinti vertinimo galimybes

Rodikliai		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Iš viso
Produkto rodikliai											
Atliktų strateginių vertinimų skaičius (vnt., vidurkis per metus.)	Pasiekimas	NA	2,5	2,5	3,6	4	3,6	3,7	3,7	3,5	3,5
	Tikslas ¹⁰										3
	Pradinis taškas ¹¹	4									
Rezultato rodikliai											
Vertinimo rekomendacijų, priimtų įgyvendinti, skaičius (proc.)	Pasiekimas	NA	0	89,66	95	86	98	100	86	100	90
	Tikslas										70
	Pradinis taškas ¹²	0									

⁹ Sumuojamas pagal priemonę įgyvendintų iniciatyvų skaičius, kurių finansavimo šaltinis yra TPVP

¹⁰ Vidutiniškai per metus.

¹¹ Skaičius kaupiamuoju būdu.

¹² Skaičius kaupiamuoju būdu nuo periodo pradžios iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos.

B DALIS: FINANSINIS ĮGYVENDINIMAS

12 lentelė. 1 prioriteto finansinis įgyvendinimas (eurai)

Uždaviniai	Deklaruotų išlaidų suma	
	Iš viso	deklaruotas EK viešasis įnašas
1 uždavinys: <i>„Sukurti ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal Konvergencijos tikslą, administravimo sistemą ir užtikrinti efektyvų šios sistemos funkcionavimą įgyvendinant Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją bei Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programas“</i>	63.662.790, 17	63.662.790,17
2 uždavinys: <i>„Gerinti pareiškėjų, projektų vykdytojų ir visuomenės informuotumą apie ES struktūrinę paramą, Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų teikiamą paramą bei įgyvendinimo rezultatus“</i>	16.797.522,01	16.797.522,01
3 uždavinys: <i>„Atlikti Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų vertinimą ir stiprinti vertinimo galimybes“</i>	2.849.739,68	2.849.739,68
Iš viso:	83.310.051,86	83.310.051,86

C DALIS: PARAMA PAGAL TIKSLINES GRUPES

Netaikoma

D DALIS: KOKYBINĖ ANALIZĖ

1 uždavinys: Sukurti ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal Konvergencijos tikslą, administravimo sistemą ir užtikrinti efektyvų šios sistemos funkcionavimą įgyvendinant Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją bei Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programas

2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšų administravimo sistemos kūrimas ir jos veiksmingas funkcionavimas buvo užtikrintas TPVP 1 uždavinio lėšomis. Administravimo sistema buvo kuriama panaudojant gerąją 2004–2006 m. programavimo laikotarpiu sukauptą ES struktūrinių fondų administravimo patirtį bei patobulinant teisinį reglamentavimą. 2007–2013 m. ES fondų lėšų administravimo sistema išliko tripakopė (vadovaujančioji institucija – ministerijos ir (ar) kitos valstybės institucijos – įgyvendinančiosios institucijos), tačiau lyginant su ankstesniu laikotarpiu buvo numatyti aiškesni vadovaujančiosios institucijos funkcijų delegavimo ministerijoms ir (ar) kitoms valstybės institucijoms bei įgyvendinančiosioms institucijoms principai. Kita naujovė buvo visuotinės dotacijos valdytojų atsiradimas ES struktūrinių fondų lėšų valdymo ir kontrolės sistemoje. 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu buvo trys tokio pobūdžio institucijos – MITA, LMT ir INVEGA.

Vienas ryškesnių 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšų administravimo sistemos pasikeitimų, palyginti su 2004–2006 m. programavimo laikotarpiu, buvo susijęs su projektų planavimo principo taikymu projektų atrankoje: 2004–2006 m. laikotarpiu pagrindinė projektų atrankos procedūra buvo projektų konkursas, o 2007–2013 m. laikotarpiu konkursinės priemonės apėmė tik 13 proc. visų lėšų. Projektų planavimo procedūros 2007–2013 m. laikotarpiu apėmė tiek valstybės projektų planavimą (valstybės planavimo projektai apėmė 69 proc. visų lėšų), tiek regionų projektų planavimą (regioninio planavimo projektai apėmė 11 proc. visų lėšų).

2013 m. atliktame ES struktūrinės paramos administravimo sistemos efektyvumo vertinime teigiama, kad 2007–2013 m. programavimo laikotarpio pradžioje administruojant ES struktūrinių fondų lėšas buvo susidurta su žmogiškųjų išteklių nepakankamumo problema. Ši problema buvo susijusi su dvių programavimo laikotarpių persidengimu (pradedant įgyvendinti 2007–2013 m. veiksmų programas taip pat buvo įgyvendinami ir 2004–2006 m. programavimo laikotarpio ES struktūrinių ir Sanglaudos fondų projektai), laikotarpio pradžioje paskelbtais dideliais kvietimais teikti paraiškas (dėl to per trumpą laikotarpį gerokai išaugo su paraiškų vertinimu susijęs darbo krūvis), poreikiu parengti (pritaikyti) naujas procedūras ir sparčiu administruojamų lėšų apimties didėjimu. Vėlesniais metais žmogiškųjų išteklių nepakankamumo problema buvo iš esmės išspręsta optimizavus ES struktūrinių fondų lėšų administravimo procedūras ir techninės paramos lėšomis stiprinant administracinius gebėjimus. Galima išskirti kelias esmines administracinių gebėjimų stiprinimo kryptis ES 2007–2013 m. techninės paramos lėšomis:

- pakankamų žmogiškųjų išteklių užtikrinimas ES struktūrinių fondų lėšas administruojančiose institucijose, mokant darbo užmokestį valstybės tarnautojams ir darbuotojams, vykdančioms ES struktūrinių fondų lėšų administravimo funkcijas;
- ES struktūrinių fondų lėšas administruojančių darbuotojų kvalifikacijos kėlimas organizuojant mokymus. Nuo 2012 m. centralizuotus mokymus sistemos lygiu organizavo vadovaujančioji institucija ar kvalifikacijos tobulinimo įstaigos (ES struktūrinių fondų lėšas administruojantiems darbuotojams). Taip papt vyko vidiniai institucijų ir tarpinstitucinius mokymai, kuriuose institucijos dalijosi patirtimi, ir institucijų mokymų planuose numatyti mokymai, skirti institucijos darbuotojų gebėjimų stiprinimui;
- Informacinės sistemos, visų pirma SFMIS, kuri ES struktūrinių fondų lėšų administravimo sistemoje dalyvaujančioms institucijoms padėjo užtikrinti veiksmingą valdymo, administravimo ir atskaitomybės funkcijų vykdymą (plačiau žr. šios ataskaitos 2.7 skyriuje „Informacinės sistemos“);

- ES struktūrinių fondų lėšas administruojančių institucijų darbuotojų gebėjimų stiprinimas per dalyvavimą įvairiose darbo grupėse ir susitikimuose (pavyzdžiui, apskritojo stalo diskusijose su socialiniais partneriais, seminaruose paramos gavėjams ir pareiškėjams, ir pan.) dėl įvairių sistemos administravimui aktualių klausimų, sprendžiant kylančias problemines situacijas ir tuo pačiu kaupiant vertingą ES struktūrinių fondų administravimo patirtį;
- ES struktūrinių fondų lėšas administruojančių institucijų darbuotojų gebėjimų stiprinimas vykstant į stažuotes, komandiruotes, kuriuose buvo susipažįstama su kitų institucijų darbo veikla, gerosios praktikos pavyzdžiais, dalyvaujant Europos Komisijos ar kitų ES institucijų rengiamuose su ES programų ir projektų administravimu susijusiuose seminaruose, konferencijose bei mokymuose.

Analizuojant 1 uždavinio įgyvendinimą ir faktinį rodiklių pasiekimą, galima teigti, kad 1 uždavinio tikslai pasiekti.

Produkto rodiklio pasiekimas

TPVP numatyta, kad ne mažiau kaip 50 proc. ES struktūrinių fondų lėšas administruojančių darbuotojų turėtų pakelti kvalifikaciją kiekvienais metais, t. y. dalyvauti mokymuose bent kartą per vienerius metus. Analizuojant 11 lentelėje nurodytus 1 uždavinio produkto rodiklio metinius pasiekimus per visą finansavimo laikotarpį, matyti, kad tik 2009 m. ir 2010 m. produkto rodiklis nesiekė TPVP nustatytos 50 proc. ribos (2009 m. produkto rodiklio pasiekimas sudarė 41 proc., 2010 m. taip pat 41 proc.). Tai paaiškinama tuo, kad prasidėjus ekonominiam sunkmečiui buvo vykdyta viešųjų finansų taupymo politika, kuomet be kitų išlaidų ribojimo, mažiau lėšų buvo skiriama ir darbuotojų kvalifikacijos kėlimui. Visais kitais metais 1 uždavinio metinis produkto rodiklis buvo pasiektas ir viršytas. Paskutiniaisiais programos įgyvendinimo metais ES struktūrinių fondų lėšų administravimo srityje dirbo 952 valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis (toliau – darbuotojai). Į šį skaičių įskaičiuojami darbuotojai, administruojantys ES struktūrinių fondų lėšas, kurių funkcijos pilnai susijusios su ES struktūrinių fondų lėšų administravimu bei darbuotojai, kurių funkcijos dalinai susijusios su ES struktūrinių fondų lėšų administravimu, t. y. tokie darbuotojai, kurie ne tik administruoja ES struktūrinių fondų lėšas, bet atlieka ir kitas nesusijusias funkcijas. 2015 m. kvalifikaciją iš viso pakėlė 716 darbuotojų, t. y. 75 proc. nuo TPVP įgyvendinimo srityje dirbusių darbuotojų skaičiaus. Tolygų produkto rodiklio augimą paskatino nuo 2012 m. pradėti vykdyti centralizuoti ES struktūrinių fondų lėšas administruojančių institucijų gebėjimų stiprinimo ir kompetencijų ugdymo mokymai. Darbuotojai kvalifikaciją kėlė pagal temas suskirstytas į 6 modulius: Bendrosios ES teisinės aplinkos, susijusios su ES struktūrinių fondų lėšų programavimu ir administravimą išmanymas; LR teisinės aplinkos, susijusios su ES struktūrinių fondų lėšų programavimu ir administravimu, išmanymas; Veiksmų programų ir projektų administravimo ir finansavimo išmanymas ir šių žinių taikymas; Bendrieji gebėjimai, susiję su ES struktūrinių fondų lėšų administravimu; Institucijų vidinių veiklos principų išmanymas; Vadybos žinios bei įgūdžiai. Siekiant, kad mokymo renginiai kiek įmanoma labiau atitiktų besimokančiųjų poreikius ir turimas žinias bei įgūdžius, visi renginiai buvo skirstomi į renginius pradedantiesiems, pažengusiesiems arba renginius vadovams. Iki 2015 m. pabaigos vadovaujančiosios institucijos iniciatyva buvo suorganizuota beveik 700 mokymo renginių (per 4500 akademinį valandų), kuriuose apsilankė beveik 12000 dalyvių iš 25 ES struktūrinių fondų lėšas administruojančių institucijų. Mokymus vedė Lietuvos ir užsienio lektoriai, mokymų metu gerą patirtimi dalinosi nacionalinių institucijų atstovai (Viešųjų pirkimų tarnyba, Konkurencijos taryba ir kt.). Mokymų dalyviai labai palankiai įvertino centralizuotus mokymus, mokymų renginių kokybę vertindami 4,6 balo iš 5 galimų.

Rezultato rodiklio pasiekimas

TPVP buvo nustatyta, kad ne mažiau kaip 70 proc. darbuotojų, dirbančių TPVP įgyvendinimo srityje, kurie pakėlė kvalifikaciją ir toliau turėtų dirbti ne trumpiau kaip vienerius metus po mokymo programos užbaigimo TPVP įgyvendinimo srityje. Analizuojant šio uždavinio rezultato rodiklio metinius pasiekimus (žr. 11 lentelę), matyti, kad per visą TPVP įgyvendinimo laikotarpį 1 uždavinio metiniai rezultato rodikliai buvo pasiekti ir viršyti. Paskutiniaisiais programos įgyvendinimo metais rezultato rodiklis siekė 90 proc.

Investicijų poveikis

ES struktūrinių fondų lėšas administruojančių darbuotojų kompetencija yra viena iš esminių sąlygų, lemiančių efektyvią administravimo sistemą ir veiksmingą ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimą. 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos administravimo sistemos efektyvumo vertinime buvo pabrėžta, kad efektyvus viešosios politikos intervencijų įgyvendinimas yra neatsiejamas ne tik nuo gero atskirų viešosios politikos sričių išmanymo, bet ir nuo administravimo gebėjimų, kurie yra sukaupiami praktiškai administruojant ES struktūrinių fondų lėšas. Įgyvendinant 1 uždavinį sukurta ES struktūrinių fondų lėšas administruojančių darbuotojų kompetencijų stiprinimo ir motyvavimo sistema prisidėjo prie darbuotojų kaitos stabilizavimo ir taip sprendė vieną opiausių administravimo sistemos problemų, nurodytą TPVP investicijų pagrindime.

Pagal 1 uždavinį buvo finansuotos ir kitos ES struktūrinių fondų lėšų administravimo sistemos veiksmingumą užtikrinusios priemonės. Pavyzdžiui, sėkminga IT sistemų plėtra, aprašyta šios ataskaitos 2.7 skyriuje, tobulinant SFMIS funkcionalumą ir sukuriant DMS, užtikrino administracinės naštos mažėjimą tiek projektų vykdytojams, tiek paramą administruojančioms institucijoms. Administracinę našta taip pat mažino techninės paramos lėšomis parengtos ES struktūrinių fondų lėšų administravimo supaprastinimo priemonės (pvz., standartinių vieneto įkainių taikymas).

Atliktas 2014–2020 m. programavimo laikotarpio *ex ante* vertinimas parodė, kad 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu finansuojant techninės paramos lėšomis Lietuvoje sukurta efektyvi ir tinkamai veikianti, gerais finansų valdymo principais grįsta ES fondų administravimo sistema. Tolimesni sistemos tobulinimo iššūkiai yra susiję su didesniu supaprastinimu projektų vykdytojams bei didelės darbuotojų kaitos sistemoje suvaldymu.

Gerosios praktikos pavyzdžiai

ES struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema (SFMIS)

SFMIS, sukurta siekiant efektyviau atlikti ES fondų lėšų administravimo, valdymo ir atskaitomybės funkcijas.

SFMIS naudojami vadovaujančiosios institucijos, tvirtinančiosios institucijos, įgyvendinančiųjų institucijų, audito institucijos, ministerijų ir kitų valstybės institucijos darbuotojai, registruodami paraiškas, vertindami ir atrinkdami projektus, priimdami sprendimus dėl projektų finansavimo, sudarydami projektų finansavimo ir administravimo sutartis, vykdydami jų įgyvendinimo priežiūrą, auditą ir atlikdami kitas jiems pavestas funkcijas.

Per visą 2007–2013 m. finansavimo laikotarpį SFMIS registruota daugiau kaip 10 000 paraiškų, 6 000 sutarčių, beveik 47 000 mokėjimo prašymų, per 5000 patikrų vietoje, taip pat daug kitos aktualios informacijos, kuri palengvino 2007–2013 m. ES fondų lėšų administravimą, administravimo stebėseną, kontrolę, atsiskaitymą ir pan.

Lietuvoje ir tarptautiniu mastu SFMIS ne kartą įvertinta kaip puikus įrankis ES fondų lėšų administravimui, stebėsenai ir audito atsekamumui užtikrinti. Europos Komisija įvairiuose ES šalių narių susitikimuose ne kartą paminėjo SFMIS kaip gerosios praktikos pavyzdį, o vadovaujančiosios institucijos atstovai SFMIS taikymo galimybes pristatė kitose ES šalyse (Vokietija, Vengrija ir kt.) ir įvairiuose ES šalių narių susitikimuose.

Vienas iš SFMIS sistemos funkcionalumų – Duomenų mainų svetainė (DMS) yra skirta projektų duomenų peržiūrai ir duomenų mainams elektroniniu būdu tarp projektų vykdytojų ir įgyvendinančiųjų institucijų užtikrinti. Naudojant DMS buvo rengiami ir teikiami mokėjimo prašymai, įgyvendintos tam tikros projektų vykdytojams aktualios projektų stebėsenos ir valdymo funkcijos (kiek mokėjimo prašymų pateikta/patvirtinta/apmokėta), iš DMS gaunamos iš dalies užpildytos su projekto administravimu susijusios elektroninės formos (pvz., mokėjimo prašymo forma) ir t. t. DMS lėmė ženklų administracinės naštos mažėjimą projektų vykdytojams bei administravimo efektyvumo didėjimą ES struktūrinių fondų lėšas administruojančiose institucijose. 2013 m. atlikta apklausa parodė, kad DMS funkcionalumą ir patogumą labai gerai įvertino 94 proc. DMS vartotojų.

„Kokybės forumas“

2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu didelis dėmesys buvo skiriamas ES struktūrinių fondų lėšas administruojančių institucijų glaudesniam bendradarbiavimui, siekiama, kad institucijos nuolat dalintųsi geraja praktika, kartu siektų vieningos ES fondų lėšų administravimo praktikos ir tuo pačiu aukštesnės veiklos kokybės.

Kaip vieną iš sėkmingo bendradarbiavimo pavyzdžių galima būtų išskirti įgyvendinančiųjų institucijų iniciatyva 2012 m. pradėtą organizuoti renginių ciklą „Kokybės forumas“, kurio pagrindinis tikslas – įgyvendinančiųjų institucijų vidinių veiklos procesų kokybės padidinimas, analizuojant skirtingų kokybės vadybos modelių ir procesų taikymo praktikas.

„Kokybės forumą“ rotacijos būdu keletą kartų per metus organizavo įgyvendinančios institucijos. Kiekvienas „Kokybės forumo“ renginys buvo skirtas aptarti vadybos modelių diegimui ir taikymui bei jų pritaikomumui įgyvendinančiųjų institucijų procedūrų kokybei pagerinti. Į „Kokybės forumo“ renginius buvo kviečiami aktyvūs visuomenės veikėjai, verslo atstovai, kurie dalinosi kokybės vadybos modelių taikymo praktikomis, sėkmingais jų pavyzdžiais. Iki 2015 m. pabaigos įvyko 9 „Kokybės forumo“ renginiai, kuriuose buvo nagrinėjamos šios temos: administracinės naštos mažinimas, neatitikimų valdymas, procesų efektyvumas, organizacijos veiklos efektyvumas, veiklos rizikų įvertinimo metodikų geroji praktika, kokybės principai, tikslų peržiūra, vadybos metodų (pvz. Lean) praktikos pritaikymas optimizuojant procesus, patrauklios procedūros, institucinė atmintis ir pan.

„Kokybės forumo“ veikla prisidėjo prie ES fondų lėšų administravimo sistemos tobulinimo ir efektyvesnio jos veikimo.

2 uždavinys: Gerinti pareiškėjų, projektų vykdytojų ir visuomenės informuotumą apie ES struktūrinę paramą, Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksnių programų teikiamą paramą bei įgyvendinimo rezultatus

Pagrindiniai informavimo apie 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų investicijas Lietuvoje tikslai, tikslinės grupės, informavimo plano įgyvendinimo, vertinimo ir finansavimo nuostatos, taip pat privalomos informavimo ir viešinimo priemonės buvo įtvirtintos Informavimo apie Europos Sąjungos struktūrinę paramą plane, patvirtintame 2008 m. rugpjūčio 25 d. Finansų ministro įsakymu Nr. 1K-255. Komunikacijos veiklos buvo

orientuotos į tris plačias tikslines auditorijas: visuomenę, potencialius pareiškėjus ir projektų vykdytojus. Įgyvendinant viešinimo ir informavimo veiklas buvo siekiama padidinti ES struktūrinių fondų investicijų Lietuvoje žinomumą (kad ne mažiau kaip 75 proc. potencialių pareiškėjų žinotų apie galimybes pasinaudoti ES struktūrinių fondų lėšomis) ir domėjimąsi ES struktūrinių fondų teikiama nauda (buvo siekiama, kad ne mažiau kaip 50 proc. visuomenės žinotų apie 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų investicijas Lietuvoje). Šiems tikslams pasiekti buvo naudojamos techninės paramos lėšos pagal TPVP 2 uždavinį ir teminių veiksmų programų techninės paramos prioritetus. Analizuojant TPVP 2 uždavinio įgyvendinimą ir faktinį rodiklių pasiekimą, galima teigti, kad 2007–2013 m. informavimo ir viešinimo apie ES struktūrinių fondų paramą Lietuvai tikslai pasiekti.

Produkto rodiklio pasiekimas

Sutartyse suplanuota produkto rodiklio „Įgyvendintų informavimo iniciatyvų skaičius (informavimo kampanijų, konferencijų, seminarų ciklų, interneto puslapių ir kt.)“ reikšmė (124) sudaro 109,74 proc. nuo TPVP plano (113).

Siekiant užtikrinti efektyvų ES fondų investicijų viešinimo ir informavimo sistemos veikimą, informavimo planavimas, koordinacija, stebėseną ir vertinimas buvo vykdomi centralizuotai, remiantis Informavimo apie ES struktūrinę paramą planu. Investicijos pagal 2 uždavinį buvo skiriamos nuolatiniam specializuotai, tikslinėms grupėms pritaikytos informacijos rengimui ir sklaidimui efektyviausiomis priemonėmis, visuomenės informavimo kampanijoms apie ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo eigą ir laimėjimus šalyje. Taip pat finansavimas buvo skirtas gerinti institucijų partnerystę bei keitimąsi patirtimi, stiprinti informavimo ir viešinimo srityje dirbančių darbuotojų kompetencijas ir gebėjimus, informavimo ir viešinimo veiklos stebėsenos ir vertinimo sistemai.

ES struktūrinės paramos administravimo sistemos efektyvumo vertinime teigiama, kad palyginus 2007–2013 m. laikotarpį su ankstesniu 2004–2006 m. programavimo laikotarpiu, pastebimi teigiami pokyčiai, susiję su informacijos pateikimu pareiškėjams ir projektų vykdytojams. Tai pirmiausia sietina su reikšmingais ES struktūrinės paramos svetainės www.esparama.lt patobulinimais. Internetinėje svetainėje buvo pateikiama visa pareiškėjams ir projektų vykdytojams aktuali informacija apie ES struktūrinių fondų investicijas Lietuvoje, t. y. buvo sukurtas bendras informacijos šaltinis. Taip pat gerokai išaugo pateikiamos informacijos detalumas ir imtis. ES struktūrinės paramos svetainėje www.esparama.lt buvo pateikiama informacija apie Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir atskiras veiksmų programas, skirtas strategijai įgyvendinti, informacija apie visas patvirtintas priemones, paskelbtus kvietimus teikti paraiškas, gautas ir vertinamas paraiškas bei įgyvendinamus projektus, skelbimai apie (neperkančiųjų organizacijų pagal Viešųjų pirkimų įstatymą) pirkimus, su ES struktūrinių fondų lėšų administravimu susiję teisės aktai ir metodiniai dokumentai, bendra informacija apie veiksmų programų įgyvendinimą, vertinimą, pasirengimą kitam programiniam laikotarpiui ir t. t. Dalis informacijos pateikiama struktūruotai: pateikiami pareiškėjams ir projektų vykdytojams aktualių dokumentų rinkiniai ir pan. Apibendrinant galima pasakyti, kad 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu www.esparama.lt buvo išnaudojama ne tik kaip ES struktūrinių fondų investicijų viešinimo priemonė, bet ir kaip vieno langelio principo įgyvendinimo priemonė, kurią naudojant pareiškėjams ir projektų vykdytojams vienoje vietoje pateikiama beveik visa su ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimu susijusi informacija.¹³

¹³ Finansų ministerijos užsakymu 2013 m. VPVI parengtas ES struktūrinės paramos administravimo sistemos efektyvumo vertinimas. Ataskaita skelbiama:

http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/fm/failai/Vertinimas_ESSP_Neringos/Ataskaitos_2011MVP/ES_strukturines_paramos_administravimo_sistemos_efektyvumo_vertinimas.pdf

Rezultato rodiklio pasiekimas

Kaip parodyta 12 lentelėje TPVP nustatyta pasiekti rezultato rodiklio „Įgyvendintomis informavimo ir viešinimo iniciatyvomis pasinaudojusi, t. y. žinanti apie ES struktūrinę paramą Lietuvai 2007–2013 m., visuomenės dalis (proc.)“ reikšmė (50 proc.) buvo pasiekta ir beveik dvigubai viršyta (91 proc.). Detalesnė informacija apie informavimo ir viešinimo veiklų rezultatus pateikiama šios ataskaitos 7 dalyje „Informavimas ir viešinimas“.

Investicijų poveikis

Apibendrinant ES struktūrinių fondų investicijų viešinimo ir informavimo veiklų vykdymo naudą galima konstatuoti, kad ši veikla pasiekė jai keltus tikslus. Per programos įgyvendinimo laikotarpį 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos žinomumas visuomenėje išaugo beveik dvigubai, buvo sustiprintas teigiamas visuomenės požiūris į ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo skaidrumą, padidintas susidomėjimas ES fondų investicijomis ir jų teikiama nauda. Investicijų poveikį atspindintys naujausi visuomenės nuomonės tyrimų rezultatai pateikti ataskaitos 7 dalyje „Informavimas ir viešinimas“. Kadangi esminiai 2007–2013 m. programavimo laikotarpio tikslai, susiję su ES fondų paramos žinomumu visuomenėje, buvo pasiekti, 2014–2020 m. informavimo ir komunikacijos veikloms keliami kitokie tikslai, susiję su tikslinių grupių nuomonės ir elgsenos pokyčių skatinimu, lemsiančiu geresnį ES investicijų lėšomis kuriamų rezultatų naudojimą.

Gerosios praktikos pavyzdys

Europos burės

Nuo 2008 m. Finansų ministerija kasmet organizuoja geriausių ES struktūrinių fondų investicijų Lietuvoje projektų – „Europos burių“ – rinkimus ir apdovanojimus. „Europos burių“ rinkimais siekiama įvertinti ir visuomenei pristatyti didžiausią vertę žmogui, kraštui, visuomenei ir valstybei duodančius ES fondų lėšomis finansuojamus projektus. Burės – ES struktūrinių investicijų, suteikiančių galimybę judėti pirmyn, kurti gražesnę, patogesnę gyvenimą kiekvienam iš mūsų, skatinti inovacijas, darbo vietų kūrimą, ekonomikos augimą, sparčiai gerinti sąlygas dirbti ir investuoti Lietuvoje, simbolis.

2015 m. organizuoti rinkimai ir apdovanojimų renginys buvo ypatingi – 2007–2013 m. finansavimo laikotarpio pabaiga ir naujojo – 2014–2020 m. ES fondų investicijų Lietuvoje laikotarpio pradžia. Siekiant apibendrinti visus atliktus darbus, buvo renkami geriausi viso 2007–2013 m. laikotarpio ES struktūrinių fondų investicijų Lietuvoje projektai. Susirungti dėl „Europos burių“ apdovanojimų norą pareiškė net 176 ES fondų lėšomis įgyvendinti projektai iš visos Lietuvos. Finansų ministerijos ir įgyvendinančių institucijų atstovai atrinko 127 projektus, kuriuos pateikė vertinti specialiai suburtai projektų vertinimo komisijai. Komisija atrinko 27 projektus, remiantis pagrindiniais vertinimo kriterijais: projekto tinkamumo, naudingumo, efektyvumo, poveikio bei tęstinumo.

Atrinkti projektai varžėsi 9 nominacijose. Internetinio balsavimo metu naujienų portale Delfi Lietuvos žmonės taip pat galėjo balsuoti, kuris projektas vertas aukščiausio įvertinimo skirtingose apdovanojimų kategorijose: „Europos burės“ už inovacijas, „Europos burės“ už pažangų verslą, „Europos burės“ už galimybes tobulėti, „Europos burės“ už galimybę dirbti jaunimui, „Europos burės“ už švarią aplinką, „Europos burės“ už suteiktas e. galimybes, „Europos burės“ už atvirą komunikaciją, „Europos burės“ už turiningą laisvalaikį ir geresnę gyvenimo kokybę ir „Europos burės“ už atvertus kelius.

3 uždavinys: atlikti Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksnių programų vertinimą ir stiprinti vertinimo galimybes (2008–2015 m.)

2007–2013 m. laikotarpiu vykdyta ES struktūrinių fondų investicijų vertinimo veikla išsamiai aprašyta šios ataskaitos 2.7 skyriuje. Vertinimo veikla buvo finansuojama TPVP 3 uždavinio bei teminių veiksnių programų techninės paramos prioritetų lėšomis. Analizuojant TPVP 3 uždavinio įgyvendinimą ir faktinį rodiklių pasiekimą, galima teigti, kad ES struktūrinių fondų investicijų vertinimo veiklai kelti tikslai 2007–2013 m. laikotarpiu pasiekti.

Produkto rodiklių pasiekimas

Įgyvendinant 3 uždavinį buvo panaudota 100 proc. TPVP šiam uždaviniui įgyvendinti numatytų lėšų ir pasiekti bei viršyti visi trys šiam uždaviniui nustatyti produkto rodikliai (žr. 13 lentelėje pateiktus duomenis). 2008–2015 m. TPVP lėšomis buvo atlikti 28 strateginiai vertinimai, t. y. 3,5 vertinimai vidutiniškai per metus, o TPVP rodiklis „Atliktų strateginių vertinimų skaičius, vnt., vidutiniškai kiekvienais metais“ viršytas 1,2 karto (TPVP planuota vidutiniškai 3 vertinimai per metus).

Per 2007–2013 m. finansavimo laikotarpį buvo įgyvendintos 53 vertinimo galimybių stiprinimo (VGS) priemonės, t. y. rodiklio įgyvendinimas viršytas 76 proc. punktais. Didesnį nei planuota rodiklio pasiekimą lėmė tai, kad paslaugų teikėjai, įgyvendinę VGS projektus, dažnai techniniuose paslaugų pasiūlymuose pasiūlydavo įgyvendinti papildomas VGS priemones už tą patį suplanuotą pirkimo biudžetą. Įgyvendintos VGS priemonės ir jų nauda išsamiai aprašyta šios ataskaitos 2.7 dalyje.

2008–2015 m. pagal projektų administravimo ir finansavimo sutartis buvo planuoti ir atlikti 28 vertinimai. TPVP priede numatytas papildomas (nacionalinis) produkto rodiklis „Atlikti vertinimai (proc. nuo suplanuotų pabaigti ataskaitiniais metais)“ pasiektas – įgyvendinta 100 proc. suplanuotų vertinimų.

Rezultato rodiklio pasiekimas

TPVP numatytas rezultato rodiklis „Vertinimo rekomendacijos, priimtos įgyvendinti (proc. nuo pateiktų ataskaitiniais metais pabaigtuose vertinimuose)“ 2008–2015 m. buvo įvykdytas 129 proc., t. y. iš 666 vertinimuose pateiktų rekomendacijų 603, t. y. 90 proc., buvo priimtos įgyvendinti (planuota 70 proc.). Įgyvendintos rekomendacijos daugiausiai prisidėjo prie priemonių administravimo tobulinimo (administravimo procedūrų tobulinimo, administravimo dokumentų tikslinimo, naujų administravimo, priežiūros ir kontrolės funkcijų įvedimo), investicinių ir finansinių pokyčių (paramos finansinių proporcijų nustatymo ir peržiūros, prioritetinių finansinių sričių išskyrimo), stebėsenos tobulinimo (rodiklių aprašymo tobulinimo, duomenų surinkimo gerinimo, rodiklių tikslinių reikšmių planavimo, skaičiavimo metodikų parengimo), strateginio planavimo tobulinimo ir aktyvesnio paramos koordinavimo skatinimo. Platesnė vertinimo rekomendacijų panaudojimo analizė pateikiama šios ataskaitos 2.7 dalyje „Stebėsenos ir vertinimas“.

Investicijų poveikis

3 uždavinio įgyvendinimas pagerino ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo kokybę, veiksmingumą ir nuoseklumą. Vertinimų rekomendacijų įgyvendinimo apimtis leidžia teigti, kad vertinimo rezultatai buvo integruojami į sprendimų priėmimo procesą ir veiksnių programų įgyvendinimo

tobulinimą, todėl vykdyta vertinimo veikla prisidėjo prie geresnio ES fondų investicijų įgyvendinimo. Svarbu paminėti, kad 2007–2013 m. laikotarpyje planuojant ir vykdant vertinimo veiklą buvo atsižvelgiama į naujus vertinimo metodus ir skatina intensyviau taikyti „griežtuosius“ vertinimo metodus. Pavyzdžiui, 2013 m. buvo atliktas kontrafaktinio vertinimo metodų pritaikomumo ir statistinių duomenų pakankamumo ES struktūrinės paramos poveikiui matuoti vertinimas, kurio metu išnagrinėtos galimybės Lietuvoje taikyti kontrafaktinę poveikio analizę skirtingose ES struktūrinės paramos intervencijos srityse; 2014 m. ES struktūrinių fondų lėšas administruojančių institucijų darbuotojams ir išorės vertintojams buvo suorganizuoti mokymai kontrafaktinio poveikio vertinimo tema. Paminėtina ir tai, kad per 2007–2013 m. finansavimo laikotarpį buvo atlikta keli ES struktūrinių fondų investicijų vertinimai, kuriuose buvo pritaikyti kontrafaktinės poveikio analizės metodai (konkrečius vertinimus žr. 7 lentelėje).

Gerosios praktikos pavyzdys

ES struktūrinės paramos poveikio gyvenimo kokybei, socialinės atskirties ir skurdo mažinimui Lietuvoje vertinimas

ES struktūrinių fondų investicijų poveikio gyvenimo kokybei, socialinės atskirties ir skurdo mažinimui Lietuvoje vertinimą 2013 m. inicijavo Finansų ministerija. Tai buvo dalyvavimu grįstas vertinimas, t. y. į vertinimą aktyviai įsitraukė Finansų ministerija.

Atliktas vertinimas visų pirma buvo naudingas tuo, kad jį įgyvendinant buvo sudarytas 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų intervencijų, prisidėjusių prie skurdo ir socialinės atskirties mažinimo, žemėlapis bei nubraižytos intervencijų logikos schemos kiekvienai iš penkių intervencijų kategorijų (įdarbinimo ir užimtumo skatinimo, aprūpinimo baziniais ištekliais, sveikatos, švietimo ir socialinių paslaugų teikimo intervencijoms), susiejant problemas, veiklas, siekiamus rezultatus bei išorės faktorius, darančius įtaką suplanuotų tikslų pasiekimui. Atsižvelgiant į tai, kad programiniuose dokumentuose intervencijų logika nebuvo aiškiai išreikšta ir priemonės buvo įgyvendinamos per atskirus prioritetus, intervencijų žemėlapio parengimas buvo svarbi veikla tiek poveikio vertinimui, tiek skurdo ir socialinės atskirties mažinimo intervencijų Lietuvoje palyginamumui su kitose ES valstybėse narėse vykdytomis skurdo ir socialinės atskirties mažinimo priemonėmis.

Antra, 2007–2013 m. Lietuvoje įgyvendintos intervencijos buvo susietos su konkrečiomis skurdo ir socialinės atskirties mažinimo teorijomis bei patvirtintos akademinės bendruomenės įžvalgos, kad šalyje dominuoja individualus požiūris į skurdo problematiką ir trūksta struktūrinių sprendimų. Paminėtina, kad individualus požiūris dažniausia taikomas ir kitose ES valstybėse narėse. Trečia, poveikio vertinimui buvo sudarytas ir apskaičiuotas gyvenimo kokybės indeksas, susiejant jį su konkrečiomis 2007–2013 m. Lietuvoje vykdytomis intervencijomis. Šis indeksas leido iliustruoti tiek gyvenimo kokybės pokyčius šalyje konkrečiu laikotarpiu, tiek įvertinti ES struktūrinių fondų investicijų poveikio mastą. Ketvirta, pagal išskirtas gyvenimo kokybės indekso sritis buvo atlikta 2007–2013 m. Lietuvoje gyvenimo kokybės gerinimui, skurdo ir socialinės atskirties mažinimui išmokėtų lėšų pasiskirstymo analizė, sudarant galimybes palyginti šią informaciją su kitose šalyse investuotų finansinių išteklių apimtimi.

Atlikus vertinimą, surinktais įrodymais buvo patvirtintos išvados, kad 2007–2013 m. laikotarpiu didžiausią poveikį gyvenimo kokybei šalyje darė išoriniai veiksniai (pirmiausiai – ekonomikos ciklas), o ES intervencijų poveikis makrolygiu, t. y. šalies mastu, buvo mažos apimties (išskyrus infrastruktūrinės intervencijas). Taip pat buvo patvirtinta, kad skurdo rizikos lygis labiau priklauso nuo bendros reguliacinės aplinkos šalyje, o ne nuo ES struktūrinių fondų intervencijų šioje srityje. Pavyzdžiui, nacionaliniu mastu priimami sprendimai daro įtaką pensijų, minimalaus darbo užmokesčio, socialinių išmokų dydžiams, mokesčių lengvatų taikymui. Be to, skurdo rizikos dinamika taip pat priklauso ir nuo įvairių visuomenės grupių pajamų tarpusavio kitimo tempų.

Vienas iš svarbiausių vertinimo rezultatų buvo ES struktūrinių fondų investicijų poveikio mikrolygiu vertinimas, kuriam taikytas kontrafaktinio poveikio vertinimo metodas. Atlikus šį vertinimą, pirmą kartą Lietuvoje buvo išanalizuotas ir palygintas penkių aktyvios darbo rinkos politikos priemonių, įgyvendintų 2007–2013 m., grynasis poveikis bei nustatyta, kurios iš jų darė didžiausią įtaką projektų dalyvių įsidarbinimui, pajamoms ir dirbtų dienų skaičiui pasibaigus projektams. Analizės rezultatai ir išvados yra svarbios, nes 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos lėšomis taip pat planuojama finansuoti aktyvios darbo rinkos politikos veiksmus.

Šį vertinimą Europos Komisija pripažino geriausiu užimtumo, darbo įgūdžių ir socialinės aprėpties srityje atliktu vertinimu. Apdovanojimas Lietuvai įteiktas Komisijos organizuotoje 7-oje vertinimo konferencijoje, kuri vyko 2016 m. birželio 16-17 d. Sofijoje.

E DALIS: HORIZONTALIOS POLITIKOS

Horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimas

2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijoje ir visose veiksmų programose buvo numatyti keturi horizontalieji principai: darnus vystymasis, lyčių lygybė ir nediskriminavimas, informacinė visuomenė ir regioninė plėtra. Pirmųjų dviejų principų įgyvendinimas buvo privalomas pagal ES struktūrinių fondų investicijų panaudojimo reikalavimus, kiti du principai (informacinė visuomenė ir regioninė plėtra) buvo numatyti ES struktūrinių fondų programose, atsižvelgiant į Lietuvos nacionalinius poreikius.

Horizontaliųjų principų įgyvendinimas buvo integruotas visuose projekto įgyvendinimo ciklo etapuose. Projektų atrankos procese jie buvo vertinami pagal Bendruosius atrankos kriterijus: visi projektai turėjo atitikti darnaus vystymosi ir lyčių lygybės bei nediskriminavimo principus. Taip pat buvo numatyta galimybė ministerijoms ir (arba) kitoms valstybės institucijoms rengiant projektų finansavimo sąlygų aprašus numatyti ir proaktyvias horizontaliųjų principų įgyvendinimo priemones, privalomas taikyti projektų vykdymo metu.

Horizontaliųjų principų įgyvendinimą koordinavo Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008 m. balandžio 15 d. įsakymu Nr. 1K-138 patvirtinta Horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo priežiūros darbo grupė (toliau – darbo grupė), kurios sudėtis ir funkcijos buvo atnaujintos 2014 m. sausio 21 d. Per visą finansavimo laikotarpį įvyko 13 darbo grupės posėdžių, kurių metu buvo aptariama horizontaliųjų principų įgyvendinimo pažanga 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu, dalinamasi gerąja horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo patirtimi, taip pat aptarti horizontaliųjų principų įgyvendinimo planai 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu. Darbo grupės susitikimai bei įvairūs renginiai (seminarai, mokymai) horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo temomis buvo finansuojami TPVP lėšomis.

Bendradarbiaujant su darbo grupės nariais, buvo parengtos ir 2009 m. balandžio 30 d. vykusiam darbo grupės posėdyje patvirtintos Horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo panaudojant 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinę paramą gairės¹⁴. Gairėmis, apibrėžiančiomis horizontaliuosius prioritetus, jų pagrindinius tikslus, tikslines grupes, įgyvendinimo rodiklius ir pateikus pavyzdžius, kaip projektas galėtų prisidėti prie horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo, buvo siekiama palengvinti ES struktūrinių fondų lėšas administruojančių institucijų funkciją užtikrinti veiksmingesnį horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimą.

Geresnį horizontaliųjų principų taikymą užtikrino ir ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo vertinimai, analizavę šių principų įgyvendinimą. Pavyzdžiui, 2014 m. buvo pabaigtas Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2013 m. inicijuotas ES struktūrinių fondų investicijų poveikio horizontalaus prioriteto „Lyčių lygybė ir nediskriminavimas“ įgyvendinimui vertinimas¹⁵. Detalesnė informacija apie šį vertinimą pateikiama šios ataskaitos 2.7 dalyje „Stebėseną ir vertinimą“.

Prioriteto įgyvendinimo poveikis vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimui

Techninės paramos gavėjai, įgyvendindami veiklas, finansuotinas iš 2007–2013 m. techninės paramos, prisidėjo prie šio reikalavimo įgyvendinimo, t. y. veiklos, finansuotinos iš ES 2007–2013 m. techninės paramos, turėjo atitikti lyčių lygybės ir nediskriminavimo principus. Tai buvo vienas iš paraiškų vertinimo kriterijų. Tokiu būdu techninės paramos gavėjai, administruodami 2007–2013 m. techninę paramą, užtikrino, kad veiklų, finansuojamų iš ES 2007–

¹⁴ <http://www.esparama.lt/formos-pareiskejams/horizontaliuju-prioritetu-igyvendinimo-gaires>

¹⁵ Vertinimo ataskaita skelbiama ES struktūrinės paramos svetainėje www.esparama.lt adresu:

http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/fm/failai/Vertinimas_ESSP_Neringos/Ataskaitos_2012MVP/Lyciu_1_lygybes_ir_nediskriminavimo_vertinimas.pdf

2013 m. techninės paramos, įgyvendinimas neturėtų neigiamos įtakos lyčių lygybės ir nediskriminavimo principų įgyvendinimui.

Partnerystės principo įgyvendinimas

Partnerystės principo įgyvendinimas įtvirtintas ES ir nacionaliniuose teisės aktuose. Tai yra svarbus ES sanglaudos politikos įgyvendinimo principas, kuriuo siekiama įtraukti partnerius į ES struktūrinių fondų investicijų panaudojimo procesą įvairiuose jo etapuose: veiksmų programų rengimą (planavimo etapas), įgyvendinimą, stebėseną ir vertinimą (priežiūros etapas). 2007–2013 m. laikotarpiu buvo užtikrintas veiksmingas partnerystės principo įgyvendinimas visuose ES struktūrinių fondų investicijų panaudojimo proceso etapuose:

- *Planavimas.* Partnerystė vykdyta visuose lygmenyse (nacionaliniame, sektoriniame ir teritoriniame) konsultuojantis su partneriais dėl programinių dokumentų turinio.
- *Įgyvendinimas.* Partnerystė vykdyta visuose lygmenyse (nacionaliniame, sektoriniame ir teritoriniame), tačiau per projektų atrankos procesą buvo aktyvesnė sektoriniame ir teritoriniame lygmenyse (projektų atrankos kriterijų nustatymas, projektų finansavimo sąlygų aprašų derinimas ir kt.). Aktualių partnerių pasirinkimą apsprendė konkreti intervencija ir (ar) svarstomas klausimas.
- *Stebėseną.* Partnerystės principas įgyvendintas per Stebėsenos komitetą, kuris tvirtino projektų atrankos kriterijus, veiksmų programų keitimus, svarstė metines veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitas ir kt. Stebėsenos komiteto posėdžiuose dalyvavo visas interesų grupes atstovaujantys partneriai, įskaitant Europos Komisijos atstovus (detalesnė informacija pateikiama skyriuje „Stebėsenos komiteto veikla“).
- *Vertinimas.* Partnerystė vykdyta nacionaliniu lygmeniu. Partneriai buvo įtraukti planuojant vertinimus, juos įgyvendinant ir viešinant rezultatus. Aktyviausiai partnerystės principas įgyvendintas per Vertinimo koordinavimo grupę, kuri koordinuoja ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo vertinimo veiklą (detalesnė informacija pateikiama ataskaitos skyriuje „Vertinimo koordinavimo grupės veikla“). Pagrindiniai partneriai vertinimo etape buvo institucijos, užsakančios vertinimus, Europos Komisija, vertintojai, akademinės bendruomenės atstovai ir kiti su konkretaus vertinimo objektu susiję partneriai.

Dėl daugiapakopio valdymo partnerystė ES struktūrinių fondų investicijų panaudojimo procese buvo užtikrinama ir vykdoma keliais lygiais: nacionaliniu, sektoriniu ir teritoriniu. Nacionaliniu lygiu partnerystę inicijavo ir koordinavo Lietuvos Respublikos finansų ministerija (vadovaujanti institucija). Sektoriniu lygiu partnerystę ES investicijų įgyvendinimo, stebėsenos ir vertinimo etapuose inicijavo ir koordinavo šakinės ministerijos ir (ar) kitos valstybės institucijos, pagal kompetenciją atsakingos už bendrai iš ES fondų lėšų finansuojamus ūkio sektorius. Teritoriniu lygiu partnerystę inicijavo ir koordinavo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija kartu su regionų plėtros tarybomis. Regionų plėtros tarybos, atsakingos už ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamų regioninių projektų sąrašų sudarymą, į sprendimų priėmimo svarstymo etapą įtraukė ekonominius ir socialinius partnerius, kitas suinteresuotas institucijas, siekdamas užtikrinti efektyvų regionų projektams įgyvendinti skirtos ES investicijų planavimą ir panaudojimą.

Siekdama užtikrinti veiksmingesnį partnerystės principo taikymą vadovaujanti institucija vykdė įvairias partnerystės principo stiprinimo iniciatyvas:

- 2010 m. atliko teminį vertinimą dėl partnerystės principo įgyvendinimo administruojant ES struktūrinių fondų paramą¹⁶. Vertinime buvo išanalizuota, kaip laikomasi partnerystės principo Lietuvoje įgyvendinant ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamas programas. Buvo įvertinti trys aspektai: pirma, teisės aktų nuostatų partnerystės srityje taikymas ir skirtingų partnerystės formų efektyvumas ir nauda; antra, partnerystę įtakojančys veiksniai bei partnerių pajėgumas; trečia, geroji praktika partnerystės srityje.

- Partnerystės tema organizavo įvairias diskusijas ir pasitarimus. Pavyzdžiui, 2012 m. kovo mėn. vadovaujančioji institucija suorganizavo diskusiją „Kaip pagerinti partnerių įsitraukimą į ES struktūrinės paramos planavimą ir įgyvendinimą?“, kurioje dalyvavo socialiniai ekonominiai partneriai ir ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų atstovai. 2014m. birželio mėn. įvyko konferencija „ES struktūrinė parama ir gyvenimo kokybė bei sanglauda: esama situacija ir perspektyvos“. Joje dalyvavo daugiau kaip 100 dalyvių: LR Seimo ir LR Vyriausybės kanceliarijos atstovai, už atskirus sektorius atsakingų institucijų ir ES struktūrinius fondus administruojančių institucijų atstovai, savivaldybių ir nevyriausybių organizacijų atstovai, ekonominiai ir socialiniai partneriai; 2016m. balandžio mėn. suorganizuota tarptautinė ekspertų diskusija „Darnus vystymasis ES struktūrinių fondų investicijų kontekste: 2007–2013 m. pamokos ir galimybės“, kurioje aptartas darnaus vystymosi principo įgyvendinimas Lietuvoje ir kitose šalyse. Šioje diskusijoje ypač aktyviai dalyvavo savivaldybių atstovai, nevyriausybių organizacijų atstovai.

- Partnerystės tema organizavo mokymus. Pvz. 2014 m. vyko mokymai ministerijoms tema „Partnerystės principo įgyvendinimas ES struktūrinių fondų administravimo procese“. Šių mokymų tikslas buvo supažindinti ministerijų darbuotojus, atsakingus už partnerystės principo įgyvendinimą ir koordinavimą, su partnerystės principo reglamentavimu, partnerių identifikavimu, įtraukimo ir bendradarbiavimo su jais mechanizmais, gerąja praktika. Atitinkamai, 2014 birželio mėn. organizuoti renginiai ekonominiams ir socialiniams partneriams, siekiant didinti jų kompetenciją ES struktūrinių fondų srityje. Mokymai organizuoti šiomis temomis: „ES struktūrinių fondų administravimo sistema“, „Partnerių dalyvavimo galimybės ir interesų atstovavimas ES struktūrinių fondų administravimo procese“. Ekonominiai ir socialiniai partneriai buvo supažindinti su partnerystės sąvoka, partnerių dalyvavimo galimybėmis ES struktūrinių fondų administravimo procese.

- Parengė metodinius dokumentus: 2012 m. balandį buvo parengtas partnerystės standartas, kuriame yra apibrėžiami partnerystės lygiai, apimtis, formos, partnerių atranka, jų pareigos ir teisės, konsultavimosi terminai, rezultatų viešumas ir partnerystės principo efektyvumo vertinimas. 2012 m. liepos mėn. vadovaujančiosios institucijos iniciatyva buvo parengtas išsamesnis dokumentas – Partnerystės principo taikymo ES struktūrinės paramos procese gairės (toliau – Gairės). Jos buvo paskelbtos interneto puslapyje www.esparama.lt. 2015 m. Gairės buvo atnaujintos ir 2016 m. kovo mėn. aptartos ministerijų bei partnerių diskusijoje „Partnerystės iššūkiai, nauda ir praktinis įgyvendinimas“. 2016m. birželio mėn. Gairės patvirtintos Veiksmų programos valdymo komitete.

¹⁶ Detalesnė informacija adresu:

<http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/fm/failai/Vertinimas_ESSP_Neringos/Ataskaitos_2009MVP/Partnerystes_vertinimo_ataskaita.pdf>.

Apibendrinant galima teigti, kad partnerystės principas buvo įgyvendinamas tinkamai, įtraukiant partnerius į visus ES investicijų įgyvendinimo etapus.

Informacija apie kryžminį finansavimą

ES 2007–2013 m. techninės paramos lėšų dalis apmokėta ir deklaruota Europos Komisijai kryžminio finansavimo būdu sudarė 5.398.193,87 eurų, tai sudaro 6,5 proc. nuo visos TPVP skirtos sumos, t. y. neviršija Bendrojo reglamento Nr. 1083/2006 34 straipsnyje nustatytos 10 proc. ribos.

ES 2007–2013 m. techninės paramos lėšomis kryžminio finansavimo būdu buvo finansuotos ilgalaikio turto (kopijavimo aparatų, dokumentų skanavimo aparatų, kompiuterių, projektorių, programinės įrangos ir kito turto) įsigijimo išlaidos.

3.1.2. Svarbiausios problemos

Informacija apie svarbiausias problemas pateikiama ataskaitos 2.3 dalyje.

4. ESF PROGRAMŲ SUDERINAMUMAS IR KONCENTRACIJA

Netaikoma

5. DIDELĖS APIMTIES PROJEKTAI

Netaikoma

6. TECHNINĖ PARAMA

TPVP 1 prioriteto lėšomis buvo finansuojamos išlaidos ar jų dalis, kurios tiesiogiai ir pagrįstai susijusios su institucijai pavestomis 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšų administravimo funkcijomis ir atsakomybe:

- administruoti Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos, Ekonomikos augimo veiksmų programos, Sanglaudos skatinimo veiksmų programos ir TPVP rengimą, įgyvendinimą, valdymą, priežiūrą, kontrolę, auditus;
- įgyvendinti pasirengimo panaudoti 2014–2020 metų ES struktūrinių fondų lėšas, skiriamas programoms, tęsiančioms 2007–2013 metų konvergencijos tikslo programas, veiklas;
- administruoti projektus, finansuojamus iš Techninės paramos veiksmų programos;
- įgyvendinti Lietuvos 2004–2006 m. bendrojo programavimo dokumento administravimo ir užbaigimo veiklas;
- atlikti veiklas susijusias su projektu, finansuotą iš 2000–2006 m. Sanglaudos fondo lėšų, užbaigimu;
- įgyvendinti informavimo ir viešinimo veiklas, taip pat veiklas susijusias su informavimo ir viešinimo gebėjimų stiprinimu, informavimo ir viešinimo stebėseną;
- įgyvendinti ES struktūrinės paramos einamojo ir strateginio veiklos vertinimo veiklas, taip pat veiklas susijusias su ES struktūrinės paramos vertinimo galimybių stiprinimo priemonių įgyvendinimu.

TPVP lėšos buvo naudojamos valstybės tarnautojų ir darbuotojų, vykdyusių ES struktūrinių fondų lėšų administravimo funkcijas, darbo užmokesčiui mokėti, šių darbuotojų kvalifikacijai kelti, konsultavimo, vertimo, studijų ir tyrimų, audito ir kitų patikrinimų, susijusių su ES fondų lėšų valdymo ir kontrolės sistema, išlaidoms apmokėti, ES 2007–2013 m. struktūrinės paramos kompiuterinės informacinės valdymo ir priežiūros sistemos sukūrimo, eksploatavimo ir tobulinimo išlaidoms apmokėti; renginių, susijusių su ES fondų lėšų administravimu, organizavimo ir dalyvavimo juose išlaidoms apmokėti; informavimo ir viešinimo veiklų, skirtų informacijos sklaidai apie ES struktūrinių fondų lėšų teikiamas galimybes ir įgyvendinimo rezultatus bei skirtų teikti informaciją apie ES struktūrinių fondų lėšų teikimo sąlygas, projektų finansavimo paraiškų rengimą, atranką, vertinimą ir įgyvendinimą, vykdymo išlaidoms apmokėti; vertinimo veiklų, skirtų pagerinti ir įvertinti ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo kokybę, veiksmingumą ir nuoseklumą, veiksmų programų strategiją ir įgyvendinimą, vykdymo išlaidoms apmokėti; kitoms išlaidoms (turto, prekių, paslaugų, reikalingoms ES struktūrinių fondų lėšų paramos administravimui užtikrinti, apmokėti.

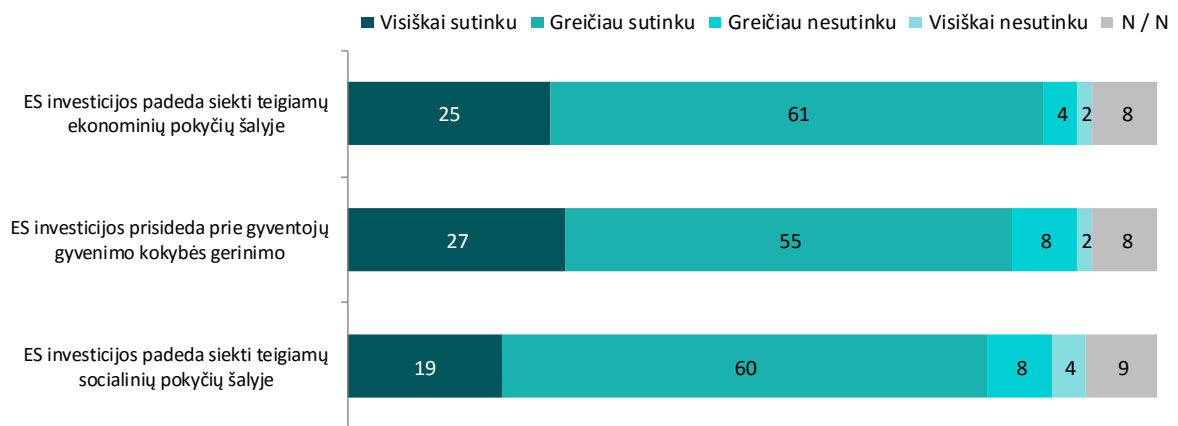
Pagal TPVP 1 prioriteto „Techninė parama ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal Konvergencijos tikslą, administravimui“ priemonės („ES struktūrinės paramos administravimo sistemos sukūrimas ir efektyvus jos funkcionavimas“, „4VP. Informavimas ir viešinimas“ ir „ES struktūrinės paramos vertinimas“) techninės paramos projektams įgyvendinti skirtas finansavimo lėšas dauguma institucijų naudojo tikslingai, atsižvelgdamos į finansavimo reikalavimus, nustatytus Vykdomų pagal Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir ją įgyvendinančias veiksmų programas projektų išlaidų ir finansavimo reikalavimų atitikties taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 31 d. nutarimu Nr. 1179 „Dėl Vykdomų pagal Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir ją įgyvendinančias veiksmų programas projektų išlaidų ir finansavimo reikalavimų atitikties taisyklių patvirtinimo“.

7. INFORMAVIMAS IR VIEŠINIMAS

Apžvelgiant pagrindinius 2007–2013 m. informavimo ir viešinimo rezultatus galima teigti, veiksmų programoje nustatytas rodiklis „Įgyvendintomis informavimo ir viešinimo iniciatyvomis pasinaudojusi, t. y. žinanti apie ES struktūrinę paramą Lietuvai 2007–2013 m., visuomenės dalis (proc.)“ buvo pakankamai aukštas. Remiantis naujausiais visuomenės nuomonės tyrimo¹⁷ rezultatais (2015 m. lapkričio mėn.), galima teigti, kad visuomenės informuotumas apie ES investicijas Lietuvai per visą 2007–2013 m. finansavimo laikotarpį išaugo daugiau kaip 2 kartus, t. y. nuo 44 proc. iki 91 proc. Dauguma apklausoje dalyvavusių Lietuvos gyventojų (91 proc.) yra daug / kažką girdėję apie ES fondų investicijas Lietuvai. Du trečdaliai (65 proc.) apklaustųjų nurodė, kad jiems pakako informacijos apie ES investicijas Lietuvai.

Remiantis atlikto visuomenės nuomonės tyrimo duomenimis, galima drąsiai teigti, kad dauguma šalies gyventojų suvokia ES investicijų naudą Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijoje nustatytų pagrindinių ES struktūrinės paramos panaudojimo tikslų kontekste – sparčiai gerinti sąlygas investuoti, dirbti ir gyventi Lietuvoje, kad ūkio augimo teikiama nauda pasiektų visus Lietuvos gyventojus. Labiausiai pritariama teiginiui, kad ES investicijos padeda siekti teigiamų ekonominių pokyčių šalyje (86 proc.), ES investicijos prisideda prie gyvenimo kokybės gerinimo (82 proc.), investicijų pagalba siekiama teigiamų socialinių pokyčių šalyje (79 proc.).

4 paveikslas. ES investicijų pagalbos siekiant socialinių, ekonominių pokyčių, gyvenimo kokybės ir problemų sprendimo suvokimas, 2015 m.

Vertinant asmeninės naudos suvokimą, 74 proc. tyrimo dalyvių teigia pajutę asmeninę ES investicijų naudą, kurią labiausiai sieja su ES investicijų lėšomis sutvarkytais keliais, suremontuota mokykla, atnaujinta gydymo įstaiga, dalyvavimu mokymuose ir pan.

Analizuojant informavimo ir viešinimo veiklų rezultatų įtaką Bendrijos vaidmens suvokimui, galima išskirti tam tikras sritis, kuriose ES investicijų įtaka daugiausiai matoma ir Bendrijos vaidmuo suvokiamas geriausiai. Bendrijos vaidmens suvokimą geriausiai iliustruoja asmeninės ES investicijų naudos vertinimas visuomenėje. Pastebėtina, kad ES investicijų teikiama nauda 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu labiausiai buvo jaučiama buvo transporto, švietimo, sveikatos priežiūros, regionų (miestų ir miestelių plėtra), aplinkos apsaugos srityse.

13 lentelė. Informavimo ir viešinimo veiklų pasiekimai 2015 m. (lyginant su 2008 m.)

Rodiklis	2008 m.	2015 m.
Visuomenės dalis, žinanti apie ES	Daug žino/girdėjo – 44 proc.	Daug žino/girdėjo – 91 proc.

¹⁷ Finansų ministerijos užsakymu 2015 m. lapkritį Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų bendrovės „Spinter tyrimai“ atliktas Lietuvos gyventojų tyrimas dėl ES investicijų, socialinės šalies situacijos vertinimo, gyvenimo kokybės bei profesinio mokymo perspektyvų vertinimo. Tyrimo ataskaita skelbiama:

http://esinvesticijos.lt/docview/?url=/uploads/documents/docs/1871_4314c529e0fd6b6fdb79f49859aedafe7.doc

struktūrinę paramą Lietuvai 2007–2013 m.		
Visuomenės dalis, asmeniškai pajutusi ES paramos naudą	50 proc.	74 proc.
Visuomenės dalis, palankiai vertinanti ES struktūrinės paramos skirstymą	31 proc.	46 proc.

Besibaigiant 2007–2013 m. ES finansiniam periodui, taip pat siekiant paskatinti projektų vykdytojų atvirumą ir skaidrumą bei visuomenės domėjimąsi ES lėšomis įgyvendinamais projektais 2015 m. buvo įgyvendinta informacinė–reklaminė kampanija apie skaidrumo iniciatyvą „Jonvabaliai“. Šia iniciatyva siekta didinti ES lėšomis finansuojamų projektų skaidrumą. Tai – analogų ES neturinti iniciatyva, kuri skatina įmones bei organizacijas visuomenei savanoriškai atskleisti daugiau informacijos nei reikalaujama teisės aktais. Gyventojai įgijo galimybę ne tik sužinoti, už kiek buvo nupirkta vienas ar kitas daiktas, gauti informaciją apie projekto vykdytojo akcininkus, organizacinę struktūrą ir pan., bet ir įgijo teisę tiesiogiai projekto vykdytojui užduoti rūpimą klausimą.

Skaidrumo iniciatyvos „Jonvabaliai“ steigėjais tapo asociacija „Investors’ Forum“, asociacija „Žinių ekonomikos forumas“, Kauno technologijos universitetas, Lietuvos atsakingo verslo asociacija (LAVA), Lietuvos pramonininkų konfederacija, Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos verslo darbdavių konfederacija ir „Transparency International“ Lietuvos skyrius.

Iniciatyvos tinklalapyje www.jonvabaliai.lt užsiregistravę projektų vykdytojai gali pildyti skaidrumo deklaracijas, pasirinkti, kiek ir kokios informacijos jie nori pateikti. Kuo daugiau informacijos pateikiama, tuo daugiau skaidrumo jonvabalių skiriama projektui.

Registruojantis tinklalapyje projektų vykdytojų deklaracijose klausama apie projektų rezultatus, išlaidas, kainas, taip pat, ar yra viešai prieinama informacija apie vykdytus viešuosius pirkimus, įmonės akcininkus, organizacinę struktūrą, antikorupcijos rizikų valdymą, ar buvo nustatyta lėšų panaudojimo pažeidimų ir pan. Deklaracijos buvo rengtos, konsultuojantis su Viešųjų pirkimų tarnyba, Finansinių nusikaltimų tarnyba, Specialiųjų tyrimų tarnyba ir kitomis institucijomis. Tinklalapyje gyventojams suteikiama galimybė patiems prisidėti, kuriant didesnę skaidrumą, – kviešti prie iniciatyvos prisijungti juos dominančius projektus.

Įgyvendinus 2 metus trukusią skaidrumo kampaniją, visuomenės nuomonės tyrimo duomenimis, gyventojų, manančių, kad ES struktūrinių fondų lėšos skirstomos skaidriai išaugo 20 proc., o prie skaidrumo iniciatyvos prisijungė daugiau nei 630 projektų vykdytojų. Finansų ministerijos ir partnerių iniciatyva „Jonvabaliai“ už skaidrumo ir atsakingumo skatinimą, naudojant Europos Sąjungos lėšas, paskelbta nugalėtoja Europos Komisijos (EK) „RegioStars 2016“ apdovanojimų kategorijoje „Efektyvus administravimas“. Šie apdovanojimai skiriami labiausiai įkvepiantiems ir naujoviškiems projektams.

Taip pat reiktų paminėti, kad rengiantis administruoti 2014–2020 m. ES struktūrinius fondus buvo organizuojami renginiai ir viešos diskusijos Lietuvos regionuose, pristatantys ne tik 2007–2013 m. patirtį, rezultatus, bet ir naujojo finansinio periodo naujoves bei galimybes. Svarbu paminėti ir tai, kad prasidėjus naujam 2014–2020 m. ES investicinių fondų etapui sukurtas naujas informacinis portalas www.esinvesticijos.lt.

8. INFORMACIJA APIE UŽBAIGIMO GAIRIŲ PRIEDUS

I PRIEDAS. Didelių projektų, užbaigtų laikantis komisijos reglamento 1828/2006 XVIII priede nustatytų reikalavimų, suvestinė lentelė (Šiai veiksmų programai netaikoma, todėl pridedamas priedas nepildomas).

II PRIEDAS. I šablonas. Kartu su kontroliuojančiu fondu įgyvendintos finansų inžinerijos priemonės (Šiai veiksmų programai netaikoma, todėl pridedamas priedas nepildomas).

II PRIEDAS. 2 šablonas. Be kontroliuojančiojo fondo įgyvendintos finansų inžinerijos priemonės (NEPILDOMA) (Šiai veiksmų programai netaikoma, todėl pridedamas priedas nepildomas).

III PRIEDAS. Kelių etapų didelių projektų suvestinė lentelė (Šiai veiksmų programai netaikoma, todėl pridedamas priedas nepildomas).

IVPRIEDAS. Kelių etapų (nedidelių) projektų suvestinė lentelė (Šiai veiksmų programai netaikoma, todėl pridedamas priedas nepildomas).

V PRIEDAS. Nefunkcionalių projektų suvestinė lentelė (Šiai veiksmų programai netaikoma, todėl pridedamas priedas nepildomas).

VII PRIEDAS. Sustabdytų projektų suvestinė lentelė (Šiai veiksmų programai netaikoma, todėl pridedamas priedas nepildomas).